

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**BELEDİYELERİN FİNANSAL SORUNLARI VE ÇÖZÜM
YOLLARI**

(KULLAR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim ÇELİK

Enstitü Anabilim Dalı : İŞLETME

Bu tez 23/7 / 1996 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Prof. Dr. Muharrem ÖZDEMİR

Jüri Üyesi
Prof. Dr. Gültekin YILDIZ

Jüri Üyesi
Prof. Dr. Bilal ERYILMAZ

M. Özdemir

B. Eryılmaz

ÖNSÖZ

Ülkemiz yıllardan beri belediyelerini,kuruluş görev,mali kaynaklarının geliştirilmesi, merkezi yönetim kuruluşları ile ilişkilerinin iyileştirilmesi ve benzeri açılardan yeniden yapılandırma ve düzenleme ihtiyaç ve çabası içerisindeydi.Şimdiye kadar bu amaçla bir yandan hükümetler,öte yandan hükümetlerin bünyesindeki kuruluşlar,akademik çevreler ve muhalefetteki siyasiler tarafından çok sayıda inceleme, araştırma ve öneriler ortaya konulmuş ancak henüz somut bir gelişme olmamıştır.

Türkiye'de son on yıl içinde yerel yönetim anlayışı ve uygulamasında ,yeterli olmasada önemli sayılması gereken değişimler yaşanmıştır.Bu değişimler,ağırlıklı olarak yasal, kurumsal ve finansal konularda gerçekleşmiştir.Bu gelişmeler de hiçbir zaman çağdaş bir yerel hükümet anlamını taşıyacak boyuta ulaşmamıştır.

Bunun neticesinde de yerel yönetimler sürekli tartışılmıştır.Eğer gerekli ve yeterli düzenlemeler olmazsa bu tartışma bundan sonra da sürecektir.Yerel yönetimlere; "YEREL HÜKÜMET " kavramında özetlenecek, demokratik , katılımcı,şeffaf,çevreci, mali özerkliğe sahip bir yapılanmayı sağlayacak yetki verilene ve bu yetkiyi kullanmak için yeterli mali kaynak aktarılanaya kadar bu problem de devam edecektir.Bizde bu çalışmamız ile bu tartışma ve gelişmeye bir miktar katkıda bulunmak istedik.

Bir belediye personeli olarak bu konu üzerindeki çalışmamızdan büyük ilgi ve haz duydum Bana böyle bir konuyu seçme imkanını sağlayan ,çalışmam süresince sınırsız yardım ve ilgisini esirgemeyen ,saygıdeğer hocam Prof .Dr. Muharrem ÖZDEMİR'e ve Sosyal Bilimler Enstitü Personeline sonsuz minnet ve şükranlarımı sunarım.Çalışmamızın belediyelerimize kısmen de olsa bazı faydalar sağlayacağını ve bu alandaki bir boşluğu dolduracağını umuyorum.

KISALTMALAR LİSTESİ

T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
D.S.İ.	Devlet Su İşleri
İ.U.V.K.	İdare -i Umumiye-i Vilayet Kanunu
K.D.V.	Katma Değer Vergisi
G.S.M.H.	Gayri Safi Milli Hasıla
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği örgütü
ASKİ	Ankara Su Kanalizasyon İdaresi
İSKİ	İstanbul Su Kanalizasyon İdaresi
YİD	Yap İşlet Devret
T.B.M.M.	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.K.	Türkiye Cumhuriyeti Karayolları
S.S.K.	Sosyal Sigortalar Kurumu
D.P.T.	Devlet Planlama Teşkilatı
TÜSİAD	Türkiye Sanayiciler ve İş Adamları Derneği
TBD	Türkiye Belediyecilik Derneği
ÖİK	Özel İktisat Komisyonu
BİT	Belediye İktisadi Teşebbüsleri
TODAİE	Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
UKOME	Ulaşım Koordinasyon Merkezi
MTV	Motorlu taşıtlar Vergisi
ÇTV	Çevre Temizlik Vergisi
TİD	Türk İdare Dergisi
SAÜ	Sakarya Üniversitesi

TABLolar

- Tablo 1 : Mahalli İdare Gelirlerinin GSMH İçindeki Payları Gelişimi**
- Tablo 2 : Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Mahalli İdarelere Ayrılan Paylar**
- Tablo 3 : Mahalli İdarelerin Emlak Vergisi Gelirlerinin Gelişimi Ve GSMH İçindeki Payı**
- Tablo 4 : Belediye Gelir Ve Harcamalarındaki Gelişmeler**
- Tablo 5 : Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Büyükşehir Belediyelerine Ve Diğer Belediyelere Dağıtılan Paylar**
- Tablo 6 : Belediyeler Ve Belediyelerinin Nufusunun Gelişimi**
- Tablo 7 : Kullar Belediyesinin Yıllara Göre Bütçesi**
- Tablo 8 : Kullar Belediyesinin Gelirleri**
- Tablo 9 : Kullar Belediyesinin Özgelirleri**
- Tablo 10 : Kullar Belediyesinin Giderleri**
- Tablo 11 : Kullar Belediyesinin Cari Giderleri**
- Tablo 12 : Kullar Belediyesinin Makine Ve Araç Parkı Dökümü**
- Tablo 13 : Kullar Belediyesinin Borçları**

ŞEKİLLER

- Şekil 1 : Mahalli İdarelerin Devlet Teşkilatındaki Yeri**
- Şekil 2 : Devletin Gelir Ve Giderlerinin Toplandığı Bütçe Açısından Tasnifi**
- Şekil 3 : Kullar Belediyesinin Mali Örgütü**

ÖZET

Türkiye'de yerel yönetimlerin en büyük problemini finansal kaynak sıkıntısı oluşturmaktadır. T.C.anayasasının yerel yönetimleri ilgilendiren 127. maddesinde "Yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır" denmektedir.Bu nedenle; belediyeler,hizmet ve görev alanına giren konularda doğrudan bir sorumluluk almalıdır ve bu görevlerini yerine getirirken de bu sorumluluğa uygun olacak şekilde kendilerine yeterli ve düzenli finansal kaynaklar sağlanmalıdır.Bu alanda ayrılan finansal kaynaklar yeterli olmadığı için ve yeteri kadar mevcut kaynak bulunsa bile bunların verimli kullanılmaması dolayısıyla bu idareler görevlerini tam olarak yerine getiremez duruma gelmişlerdir.

Biz bu çalışmamızda özellikle belediyeleri en çok ilgilendiren konu olan finansal sorunlar, nedenleri ve çözüm önerileri üzerinde durmaya çalıştık.Öncelikle belediyelerimizin bir tanımlanmasını yaptık.Belediyelerin organ,görevleri, mali yönetimi, bütçesi gelirleri gidereleri hakkında kısa ve öz olarak bilgiler vermeye çalıştık.Ülkemizdeki belediyelerin önemli kısmını belde belediyeleri oluşturduğundan ve büyükşehir belediyeleri de önemli oranda 1580 sayılı kanuna tabi olduğundan çalışma-larımızı bu birimler üzerinde daha fazla yoğunlaştırmaya çalıştık.

Mevcut uygulamalar ,yasalar ve mevzuatlar belediyelerimizi hangi finansal sıkıntı ve çıkmazlara sokmuştur. Bu finansal sorunlar nelerdir? Nasıl çözüme kavuşturulur? Hangi düzenlemelere ihtiyaç vardı? Bu ve bunun gibi bir takım sorulara da cevap aramaya çalıştık.

Bu çalışmamızda belediyelerin finansal kaynak sorunlarına örnek teşkil etmesi için kocaali ili,Merkez ilçeye bağlı Kullar Belediyesi üzerinde uygulama yaptık.Kullar Belediyesini seçmemizdeki temel amaç hem 1580 sayılı yasaya tabi olması ve hemde 3030 sayılı yasaya tabi olması nedeni ile geniş bir uygulama imkanı sağlaması olmuştur.

SUMMARY

Municipalities' major problem in Turkey is the lack of financial resources. Constitution of Turkish Republic in clause 127 indicates that "Municipalities will financially be supported in relation to their duties". Therefore; municipalities have to take direct responsibilities in line with their services and duties. Within the execution of their duties. Municipalities have to be financially supported thru adequate and reasonable financial sources for their affairs.

Municipalities are somehow unable to perform their duties due to the lack of resources. Even the financial source has been created and the result usually the same due to the poor utilization. In this text, we concentrated on specifically Municipalities' financial problems, reasons and suggested solutions. Priority was given to "the definition of our municipalities" and tried to give information on: organization; duties, financial management, budgeting and brief explanation of income and expenses.

Our studies were mainly directed on rather small municipalities which were the majority of total. One other reason for it was that Metropolitan Municipalities were performing under the law of no 1580 that directed us to the point of small municipalities.

We tried to find answers to such questions that which; existing applications, law and decrees have put municipalities into financial difficulties and what those financial problems are? How to be solved? What type of adjustments should be made?...etc.

Having said that in our book, we took Kullar Municipality as a reference and we put our application efforts on. The reason selecting Kullar Municipality was that it was subject to the law # 1580 and also to 3030 which was enabling us to obtain wide range application practices

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
--------------	----------

I.BÖLÜM

1.BELEDİYELERİN YÖNETİM YAPISI GÖREVLERİ VE FİNANSAL DURUMU	3
--	----------

1.1.Yerel Yönetimlerin Tanımı Ve Niteliği	3
--	----------

1.1.1.Tanımı	3
---------------------	----------

1.1.2.Türkiye'de Yerel Yönetimler	4
--	----------

1.1.3.Yerel Yönetimlerin Temel Niteliği	5
--	----------

1.2.Belediyeler	6
------------------------	----------

1.2.1.Mahiyeti ve Kuruluşu	6
-----------------------------------	----------

1.2.1.1.Tanımı	6
-----------------------	----------

1.2.1.2.Kuruluşu	6
-------------------------	----------

1.2.2.Görevleri	6
------------------------	----------

1.2.3.Belediyelerin Organları	8
--------------------------------------	----------

1.2.3.1Belediye Meclisi	8
--------------------------------	----------

1.2.3.2.Belediye Encümeni	9
----------------------------------	----------

1.2.3.3.Belediye Başkanı	10
---------------------------------	-----------

1.3.Büyükşehir Belediyeleri	11
------------------------------------	-----------

1.3.1.Kuruluşu	11
-----------------------	-----------

1.3.2.Büyükşehir Belediyelerinin Görevleri	12
---	-----------

1.3.2.1.Sağlık ve Sosyal Yardım Görevleri	12
--	-----------

1.3.2.2.Bayındırlık Görevleri	13
--------------------------------------	-----------

1.3.2.3.Eğitim ve Kültür Görevleri	13
---	-----------

1.3.2.4.Ekonomik Görevler	14
----------------------------------	-----------

1.3.2.5.Esenlik Görevleri	14
1.3.2.6.Çeşitli Görevler	14
1.3.3.Büyükşehir Belediyelerinin Organları	15
1.3.3.1.Büyükşehir Belediye Meclisi	15
1.3.3.2.Büyükşehir Belediye Encümeni	16
1.3.3.3.Büyükşehir Belediye Başkanı	16
2.BELEDİYELERİN FİNANSAL DURUMU	18
2.1.Belediyelerle Bütçe	18
2.1.1.1580 Sayılı Yasaya Tabi Belediyelerinde Bütçe	20
2.1.2.Büyükşehir Belediyelerinde Bütçe	21
2.2.Belediyelerin Mali Teşkilatı	22
2.3.Belediyelerin Gelirleri	22
2.3.1.Belediyelere Genel Bütçe Gelirlerinden Verilen Paylar Ve Fonlar	23
2.3.1.1.Genel Bütçe Gelirlerinden Verilen Paylar	23
2.3.1.2.Mahalli İdareler Fonu	24
2.3.1.3.Belediyeler Fonu	25
2.3.2.Emlak Vergileri	25
2.3.3.Belediye Gelirleri Kanunu İle Sağlanan Gelirler	27
2.3.3.1.Vergiler	27
2.3.3.2-Belediye Harçları	30
2.3.3.3.Harcamalara Katılım Payları	32
2.3.4.Çeşitli Kanunlarla Belediyelere Sağlanan Gelirler	32
2.4.Belediyelerin Giderleri	32
2.5.Büyükşehir Belediyelerinin Gelirleri	34
2.6.Büyükşehir Belediyesinin Giderleri	36
2.7.Belediyelerin Finansal Yapısına Etkili Olan Kuruluşlar	36

<i>2.7.1.Belediye İktisadi Kuruluşları (BİT)</i>	<i>36</i>
<i>2.7.2.İller Bankası</i>	<i>38</i>

II.BÖLÜM

BELEDİYELERİN FİNANSAL SORUNLARI

<i>1.Belediye Dışından Kaynaklanan Sorunlar</i>	<i>40</i>
<i>1.1.Katı Merkezietçi Uygulamalar</i>	<i>40</i>
<i>1.2.Alyapı Hizmetlerinin Yapısından Kaynaklanan Sorunlar</i>	<i>42</i>
<i>1.3.Bütçe Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar</i>	<i>43</i>
<i>1.4.Doğal Afetler Ve Krizlerin Etkisi</i>	<i>44</i>
<i>1.5.Hızlı Kentleşme</i>	<i>45</i>
<i>1.6.Belediyelerin Sayısındaki Artış</i>	<i>46</i>
<i>1.7.Hazine Arazilerinin Olumsuz Etkisi</i>	<i>48</i>
<i>1.8.Enflasyonun Etkisi</i>	<i>48</i>
<i>2.Belediye Yönetiminin Uygulamalarından Kaynaklanan Sorunlar</i>	<i>49</i>
<i>2.1.Yeni Finansal Modellerin Geliştirilemeyişi</i>	<i>49</i>
<i>2.2.Gerekli Tekniklerden Yeterince Yararlanmamak</i>	<i>49</i>
<i>2.3.Yöneticilerin Yetersizliğı</i>	<i>50</i>
<i>3.Belediyenin Gelirlerinden Kaynaklanan Sorunlar</i>	<i>51</i>
<i>3.1.Para Cezalarının Güncelliğini Yitirmesi</i>	<i>51</i>
<i>3.2.Belediyelerin Özerk Vergilendirme Yetkisinin Olmayışı</i>	<i>52</i>
<i>3.3.2464 Sayılı Belediye Gelirleri Yasası</i>	<i>53</i>
<i>3.4.1319 Sayılı Emlak Vergisi Yasası</i>	<i>53</i>
<i>3.5.2380 Sayılı Yasa</i>	<i>54</i>
<i>3.6.3030 Sayılı Yasa</i>	<i>55</i>
<i>3.7.Akaryakıt Tüketim Vergisi</i>	<i>55</i>
<i>3.8.Genel Bütçeden Yapılan Yardımların Yetersizliğı</i>	<i>55</i>

4.Belediyelerin Harcamalarından Kaynaklanan Sorunlar	57
4.1.Belediyelerin Borç ve Faiz Yüğü	57
4.2.KontROLSÜZ Harcamalar	58
4.3.İsraf ve Yolsuzluklar	59
4.4.Personel Giderleri	59

III.BÖLÜM

BELEDİYELERİN FİNANSAL SORUNLARINA ÇÖZÜM YOLLARI

1.Gelirlerin Arttırılması	61
1.1.Vergi Gelirlerinin Yeniden Düzenlenmesi	62
1.1.1.Yerel Vergilendirme	62
1.1.2.Motorlu Taşıtlar Vergisi	63
1.1.3.Emlak Vergisi	64
1.1.4.Gayri Menkul Değer Artış Vergisi	64
1.1.5.Konaklama Vergisi	65
1.1.6.İlan Ve Reklam Vergisi	65
1.1.7.Çevre Temizlik Vergisi	66
1.1.8.Akaryakıt,Havagazı Ve Doğalgaz Tüketim Vergisi	66
1.1.9.Haberleşme Ve Elektrik Tüketim Vergisi	67
1.1.10.Kentsel Gelişmeye Yönelik Bedel Uygulamaları	68
1.2.Harçların Ve Para cezalarının Güncelliğini Yitirmesi	70
1.3.Hazine Arazilerinin Belediyelere Devri	72
1.4.Yeraltı Suların Belediyelere Devri	72
1.5.Kullanım Bedellerinin Uygulanması	73
1.6.Belediye Gelirlerinden Alınan Paylar	75
1.7.Borçlanmalar	75
2.Finansal Kaynakları Etkin Ve Verimli Kullanma	76

3. Giderlerin Ve Harcamaların Asgariye indirilmesi	77
3.1. Harcamaların Planlanması	77
3.2. Alternatif Yatırım Modellerini Değerlendirme	78
3.2.1. Özelleştirme Ve Hizmetlerin İhale edilmesi	79
3.2.2. Yerel Yönetimler Arası Anlaşmalar	80
3.2.3. İmtiyaz Sözleşmeleri Ve YİD Modeli	81
3.3. Yerel Hizmetlerin Genişletilmesi Ve Birleştirilmesi	82
4. Yeni Teknolojilerden Yaralanma Ve Yönetimde Etkinlik	83
4.1. Kent Bilgi Sistemi	83
4.2. Ehliyetli Yöneticiler İşbaşına Getirilmeli	84
4.3. Personelin Verimli Kullanılması Ve Eğitimi	84
5. Bütçe Süreci	85
5.1. Bütçenin Hazırlık Aşaması	85
5.2. Bütçenin Denetimi	86
6. Bağımsız Denetime Önem Verilmeli	87

IV. BÖLÜM

KULLAR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

1. Beldenin Ülke Ve Bölgesindeki Yeri	90
2. Kullar Belediyesinin Finansal Durumu	90
2.1. Belediyenin Bütçesi	90
2.2. Belediyenin Gelirleri	91
2.2.1. Belediyenin Yıllık Toplam Gelirleri	91
2.2.2. Öz Gelirleri	92
2.3. Kullar Belediyesinin Giderleri	93
2.3.1. Genel Olarak Giderler	93
2.3.2. Cari Giderler	93

2.4.Kullar Belediyesinin Mali Örgütü	94
3.Kullar Belediyesinin Finansal Sorunları	95
3.1.Merkezi İdare Uygulamalarının Etkisi	95
3.2.Kullar Belediyesinin Altlyapı Sorunları	96
3.3.Hızlı Kentleşme Ve Sanayileşme	98
3.4.Hazine Arazileri	98
3.5.Yeni Finansal Modeller Geliştirme	99
3.6.Araç Gereç ve Makina Durumu	99
3.7.Gerekli Tekniklerden Yararlanma	100
3.8.Belediye Gelirlerinin Olumsuz Etkisi	101
3.8.1.Para Cezaları	101
3.8.2.Özerk Vergilendirme Yetkisi	101
3.8.3.Diğer Belediye Gelirleri	102
2.9.Belediyenin Harcamaları ve Gider Durumu	103
2.9.1.Borçlar Ve Faizler	103
SONUÇ	105
KAYNAKLAR	109
ÖZGEÇMİŞ	113

1. GİRİŞ

Günümüzde merkezi yönetimin yanında toplumsal hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiş olan mahalli idarelerimiz, görevlerini yerinden yönetim ilkelerine göre yapmaktadır. Belediyeler, ülkemizin gerek siyasal yapısı içerisinde gerekse yönetim sistemimiz içerisinde çok önemli bir yer tutmakta olup, merkez yönetimle birlikte iktisadi ve sosyal gelişmenin başlıca lokomotifini oluşturmaktadır. Coğrafi açıdan da temel dinamik güç belediyelerin işleyişinden geçer.

Ülkemizde halkın belediyelerden beklentileri gün geçtikçe büyük önem kazanmaktadır. Çünkü, su sağlamadan kamu ulaşımına, trafikten kent planına, milli eğitimden sağlık hizmetlerine kadar toplumun temel ihtiyaç ve beklentileri artmakla birlikte, karmaşık bir yapıda kazanmıştır. Bu hizmetlerin tamamı belediyelerden beklenmektedir. Ancak, bu beklentilere, değişen ekonomik ve sosyal yapıya rağmen belediyelerin idari ve mali yapısında aynı oranda gelişme sağlanamamıştır. Bu kadar hızlı gelişime karşılık gerekli yasal düzenlemeler aynı hızla yapılamamıştır. Çeşitli kanunlara serpiştirilmiş hükümlerle iyileştirme yapılmaya çalışılmışsada yeterli olmamıştır. Kısaca bugün, belediyelerimiz faaliyetlerini ve işlevlerini yetmiş seksen yıl öncesinin kanunları ile yürütmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi cumhuriyet döneminde yerel yönetimlerin durumu Osmanlı döneminden pek farklı olmamış, kimi parlak vaadlere karşın, güçlü demokratik yerel yönetimler bir türlü kurulamamıştır. Bunun nedeni Cumhuriyet döneminde de geleneksel merkeziyetçi yönetim anlayışının tekrak tekrar üretilmiş olmasıdır.

Gelişmiş ülkeler günümüzde ülkelerin yönetim anlayışına yeni bir boyut kazandırmış olup, merkezi hükümetin ülke içi yönetimde, sadece koordinasyon görevini üstlenmeli tezini gündeme getirmiştir. Bu gelişme ışığında hızla merkezi yönetimler bazı yetki, sorumluluklarını ve işlevlerini yerel yönetimlere devretme yarışına girmişlerdir. Ancak, ülkemizde siyasi hesaplar nedeniyle bu konuda büyük istikrarsızlıklar yaşanmaktadır.

Dünyamızda Demokrasi anlayışının yaygınlaşması ve gelişmesine paralel olarak belediyelere daha çok yetki anlayışı ile daha çok demokrasi anlayışı aynı anlam ifade eder konuma gelmiştir.Bu da hem demokrasi ve hemde kalkınma ümitleri açısından sevindirecek bir durumdur.Ancak bu kabulde normal olarak belediyelerin,özellikle de seçilmiş yöneticilerin yükümlülüğünü ve sorumluluğunu da o oranda arttırmaktadır. Seçimle gelmiş insanların başarısız olmaları halinde, hiç bir mazereti olmayacağı da açıktır. O halde, bizde belediyelerimizi dünyadaki olumlu gelişmelere paralel olarak yenilemek zorundayız.Bu nedenle belediyeler ile merkezi idare arasındaki ilişkileri, yetki ve sorumlulukları yeniden ele alıp incelemek ve düzenlemek durumundayız.

Bilindiği gibi Türkiye’de belediyelerle ilgili temel yasa 1930’lar şartlarının belirlediği ve bugünkü ekonomik ve sosyal şartların gerisinde kalmış ve ihtiyaçlara cevap veremeyen, 1580 sayılı Belediye yasasıdır.Bu yasada en önemli düzenleme,1980’lerin hızlı değişim ortamına uygun olarak 1984 yılında parlamentoda kabul edilen 3030 sayılı Büyükşehir belediyeleri kuruluşunu düzenleyen yasa ile olmuştur.Ancak bu yasa da günün şartlarına uyumlaştırılamamış ve 1980’li yıllardan günümüze kadar olan süreç içerisinde yerel yönetimlerin ihtiyaçlarına cevap verememiştir.

Merkezi yönetim ile belediyeler arasındaki idari ve mali ilişkiler, görev, yetki ve sorumluluklar hizmetlerde verimliliği sağlayacak şekilde yasalaşmalıdır. Belediyeler devletin taşradaki organları olduklarından merkezi idarenin bu örgütler üzerindeki etkisi sadece vesayet denetimi olmalıdır.Yani merkezi yönetim belediyelere mali destek, hukuki danışmanlık, yönetsel ve örgütsel gelişme, bilgi bankacılığı aracılığı ile bilgi sağlama gibi eşgüdüm çalışmaları yapmalı ve sadece yerel yönetimlere cevap verecek bir bakanlık kurmalıdır. Devretmiş olduğu mali kaynak, idari yetki ve sorumlulukların işleyişini de merkezi yönetim hassasiyetle denetlemelidir.

I. BÖLÜM

1.BELEDİYELERİN YÖNETİM YAPISI GÖREVLERİ VE FİNANSAL DURUMU

1.1.Yerel Yönetimlerin Tanımı Ve Niteliği

1.1.1.Tanımı

Yerel yönetimlerin tanımını T.C. Anayasasında tanımlandığı ve resmi gazetede yayınlandığı şekli ile gösterecek olursak ;

T. C. ANAYASASI

Kanun No: 2709

Kabul Tarihi: 18/10/1982

(Resmi Gazete: 9/11/1982 - 17863 mükerrer)

2. Mahalli İdareler:

MADDE 127- Mahalli İdareler; İl, Belediye veya Köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir.

Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

Mahalli İdarelerin seçimleri, Anayasanın 67. maddesindeki esaslara göre beş yılda bir yapılır. Kanun, büyük yerleşim merkezleri için yönetim biçimleri getirebilir.

Mahalli İdarelerin seçilmiş organlarının sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, içişleri bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.

Merkezi İdare, Mahalli İdareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usüller dairesinde idari vesayet etkisine sahiptir.

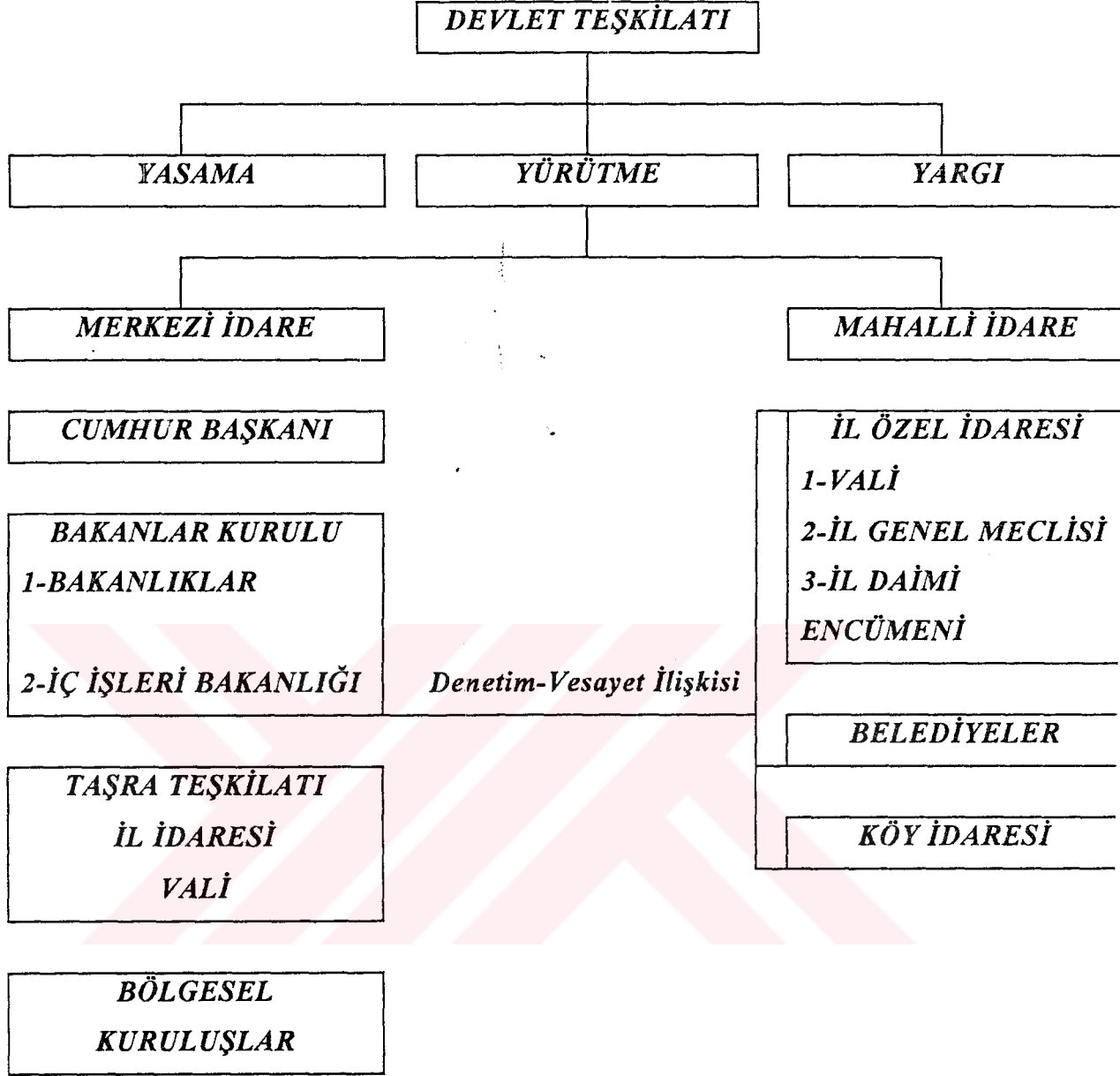
Mahalli İdarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla kendi aralarında Bakanlar Kurulu'nun izniyle birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idareyle karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu İdarelere, görevleriyle orantılı gelir kaynakları sağlanır.

Yukarıda da görüldüğü gibi 1982 Anayasasında Mahalli İdarelerimiz çok açık ve net olarak tanımlanmıştır.

1.1.2. Türkiye'de Yerel Yönetimler

- Belediyeler
- Büyükşehir Belediyeleri
- İl Özel İdaresi
- Köy İdaresi
- Bozcaada ve İmroz mahalli yönetimi (Bu mahalli idaremiz Lozan'da azınlıklara tanınmış istisnai bir durumdur.)

Ülkemizdeki yerel yönetimleri Devlet Teşkilatındaki yeri açısından da göstermek istersek şu şekli bakmamız gerekir



Şekil 1: Mahalli idarelerin devlet teşkilatındaki yeri

1.1.3. Yerel Yönetimlerin Temel Niteliği

- Mahalli idareler birer kamu tüzel kişileridir.
- Kârar organları vardır. Demokratik usüllerle halk tarafından seçilirler.
- Seçilmiş organların, organlık sıfatını kazanma ve kaybetmeleri yargı yolu ile olur.
- Mahalli idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.

1.2. Belediyeler

1.2.1. Mahiyeti Ve Kuruluşu

1.2.1.1. Tanımı

3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 1. maddesinde Belediye; Beldenin ve belde sakinlerinin mahalli mahiyette müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tanzim ve tesviye ile mükellef hükmi bir şahsiyet “ olarak tanımlanmaktadır.

1.2.1.2 Kuruluşu

1580 Sayılı Belediye Kanununun 7469 sayılı kanunla değişik 7 maddesine göre, Belediyeler; son nüfus sayımına göre nüfusu 2.000'den fazla köyler ile nüfusuna bakılmaksızın il ve ilçe merkezlerinde kurulur.

1.2.2. Görevleri :

Belediyelerin görevleri; 1580 Sayılı Belediye Kanununun 15. Maddesinde, 77 kalem olarak liste halinde sayılmıştır. Ayrıca uygulamada çeşitli kanun, tüzük ve yönetmeliklerle belediyelere birçok görevler verilmiştir. Belediyelerin görevlerini belirleyen 15. madde, görevlerin neler olduğunu açıkça ve tek tek saymış ve sınırlandırmıştır. Bu durumda artık yorum yada kıyaslama yolu ile belediyelere başka bir görev yaptırılamaz.

Ancak 19 madde ile de ayrıca bir “Genel Yetki İlkesi“ veya “Genellik Prensipte“ kabul edilmiştir. 19. maddeye göre belediyeler öncelikle kendilerine kanunla verilen görevleri yerine getirdikten sonra, belde sakinlerinin ortak ve medeni ihtiyaçlarını giderecek her türlü teşebbüste de bulunabilirler. Fakat; belediyelerde kurulduğu günden bu güne kadar içinde buldukları mali durumu da değerlendirdiğimiz zaman, bu prensibin uygulamasının imkansız olduğu görülmüştür. Belediyelerin görevlerini ana başlıklar halinde belirtecek olursak.

i- Şehircilik Ve İmar Görevleri :

- Planlama ve düzenleme görevleri
- İzin verme ve denetleme görevleri
- Şehircilik ve imar uygulamaları ile ilgili görevleri

ii- Sağlık Ve Sosyal Yardım Görevleri :

- Çevre sağlığı görevi
- Sağlık kurumları kurma ve işletme görevleri
- Sosyal yardım görevleri

iii- Eğitim Ve Kültür Görevleri :

- Eğitim ve öğretim ile ilgili görevler
- Kültür ve sanat görevleri
- Beden eğitimi ve spor görevleri

iv- Tarım Ve Hayvancılık Görevler :

- Tarımı ıslah edici ve geliştirici görevleri
- Hayvancılığı ıslah edici ve teşvik edici görevleri

v-. Ekonomik Görevleri :

- Ekonomik düzenleme ve denetim görevleri
- Ekonomik tesis ve işletme kurma görevleri

vi- Güvenlik Görevleri :

- Zabıta ve kolluk görevleri
- İtfaiye görevleri

vii- Çeşitli Görevler :

- Turizm ile ilgili çalışmalar yapmak
- Sokaklara isim vermek ve binaları numaralamak
- Evlendirme işlerini yapmak
- Duyuru ve reklam işlerini yapmak

1.2.3. Belediyelerin Organları :

1.2.3.1. Belediye Meclisi :

İl Genel Meclisi üyelerin seçimlerinde olduğu gibi, belediye meclisi üyeleri de 5 yılda bir yapılan Mahalli İdare seçimleri ile seçilirler. Belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri seçimi için her belde bir seçim çevresidir. Her seçim çevresinde son nüfus sayımı sonuçlarına göre seçilecek üye sayıları nüfusa orantılı olarak şöyle oluşur.

Nüfusu	10.000 veya daha az olan belediyelerde	9
Nüfusu	10.001 - 20.000 arasındaki belediyelerde	11
Nüfusu	20.001 - 50.000 arasındaki belediyelerde	15
Nüfusu	50.001 - 100.000 arasındaki belediyelerde	25
Nüfusu	100.001 - 250.000 arasındaki belediyelerde	31
Nüfusu	250.001 - 500.000 arasındaki belediyelerde	37
Nüfusu	500.001-1.000.000 arasındaki belediyelerde	45
Nüfusu	1.000.000 dan fazla olan belediyelerde	55

Meclis üyesi asil sayısı kadar yedek üye seçilir. Ekim, Şubat, Haziran ayları başlarında olmak üzere yılda 3 defa olağan toplantı yapılır. Bütçe görüşmelerine rastlayan toplantı süresi 30 gün olup, diğer toplantıların süresi en ço 15 gündür. Bu süreler içinde ele aldıkları işleri tamamlayamazlarsa, Vali 15 günü aşmamak üzere görüşme sürelerini uzatarak sebeplerini içişleri bakanlığına bildirir. Önemli ve acele bir iş çıkarsa, belediye başkanının yazılı bir çağırısı veya üyelerden üçte birinin gerekçeli teklifi ve yahut Valinin doğrudan doğruya çağırması üzerine, meclis olağanüstü olarak toplanır. Olağanüstü toplantılarda çağırıcı

gerektiren konudan başka iş görüşülemez. Olağan ve olağanüstü toplantıların gündemi, belediye başkanı tarafından en az bir hafta önce, belediye meclis üyelerinin adreslerine gönderilir. Ayrıca, mahalli gazeteler ve uygun araçlar ile duyurulur. Acele hallerde bu süre üç güne indirilebilir.

Meclis toplantıları halka açıktır. Başkan veya üyeler tarafından teklif edilmesi halinde, meclisin çoğunlukla vereceği karar üzerine gizli oturum yapılabilir. Belediye meclisinin toplantılarına belediye başkanı başkanlık eder. Meclis, dönem başı toplantısında kendi içinden iki başkan vekili ve gereği kadar katip seçer. Görüşmeler üye sayısının yarıdan bir fazlasının hazır bulunması ile yapılır. Kararlar mevcut üyelerin çoğunluğu ile alınır. Oylar eşit olması halinde başkanın oyu tercih edilir.

Belediye Meclisinin görevleri 1580 sayılı kanunun 70. maddesinde sayılmıştır. 1580 Sayılı Kanunun 307 sayılı kanunla değişik 53. maddesine göre belediye meclisinin fesih sebepleride açıklanmıştır.

1.2.3.2. Belediye Encümeni :

Belediyenin karar organlarından ikincisi belediye encümenidir. Belediye encümeni; Belediye Başkanı, seçilmiş üyeler ve daire başkanlarından kurulur. Belediye kanununun 77. maddesine göre seçilmiş üyelerin sayısı ikiden az, atanmış üyelerin yarısından fazla olamaz. Encümen üyeleri; özel olara ilgili buldukları konuların görüşülmesine katılamazlar, görevlerinden dolayı belediye meclisine karşı sorumludurlar.

Belediye encümeninin görevleri Belediye Kanununun 83. maddesinde sayılmıştır. Belediye encümeni, belediye başkanının veya görevlendireceği kişinin başkanlığında üye sayısının yarıdan fazlasının katılması ile toplanır. Encümenin görevlerini ve encümene ait incelemeleri kolaylaştırmak üzere, üyeler arasından inceleme komisyonları kurulabilir. Başkan tarafından havale edilmeyen konular hakkında encümen karar veremez. Belediye başkanı encümen kararlarını kanuna ve kamu yararına aykırı gördüğü takdirde, kararın yürütülmesini durdurarak, evraklarını idare kurullarınca incelenmek üzere mahallin en büyük mülkiye amirine gönderir.

1.2.3.3. Belediye Başkanı :

Belediye başkanı belediyenin yürütme organı ve tüzel kişiliğinin başıdır. Belediye başkanları doğrudan doğruya 5 yılda bir, o beldede oturan seçmenler tarafından seçilmektedir. 1580 sayılı kanununun 94. maddesi ile de bakanlar kurulu tarafından gerekli görülmesi halinde tesbit edilecek belediyelere merkez idare tarafından belediye başkanı atayabilir.

Belediye başkanının görevleri, 1580 sayılı kanununun 99. maddesi ile en büyük belediye amiri ve 100. maddesi ile de belediyenin temsilcisi olarak iki gruba ayrılmış olarak sayılmaktadır.

i- En Büyük Belediye Amiri Olarak Görevleri :

- Belediye zabıta görevlerinin yapılmasını sağlamak. Emir ve yasakları uygulamak.
- Belediye meclisinin, encümenin ve üst makamların kararlarını uygulamak.
- Bu mercilerin onayını gerektirmeyen belediye görevlerini, yetkisi içinde ve sorumluluğu altında yerine getirmek.
- Belediyenin mahalli nitelikteki esenlik, sağlık, bayındırlık, imar, ekonomi ve düzenini ait işleri takip etmek ve yerine getirmek.

ii- Belediyenin temsilcisi olarak görevleri :

- Belediye mallarını yönetmek.
- Belediyenin gelir ve alacaklarını izlemek ve toplamak.
- Yetkili makam ve kurumların onayından geçmek şartıyla, sözleşme yapmaya, sulh ve ibraya, bağışları kabule, belediye adına genel medeni sözleşmeleri uygulamaya,
- Dairelerde ve mahkemelerde davacı veya davalı sıfatı ile belediyeyi temsile veya başkasını görevlendirmeye,
- Belediye bütçesinin ita amiri olarak, gider evrakını ve harcama gerçekleştirmelerini onaylamaya ve gider emirlerini imzalamaya yetkilidir.

Belediye Başkanı, 1580 Sayılı Kanununun 102. Maddesi gereğince görevinden doğan ve görevi esnasında işlediği suçtan dolayı yargılanabilmesi Memurun Muhakematı Kanun hükümlerine tabidir. Belediye başkanının görevinin sona ermesi, doğal olarak seçim döneminin tamamlanması, ölüm hali veya görevden almak sureti ile olur. Belediye başkanının görevden alınması için şu şartların oluşması gerekir;

- Seçilme yeterliliğini kaybetmek
- Görevini kötüye kullanmada mahkûm olmak
- Herhangi bir suçtan dolayı en az 6 ay mahkum olmak
- Belediye meclisi tarafından başkan hakkında yetersizlik kararı verilmesi
- Belediye meclisinin feshine yol açan eylem ve işlemlerine katılan belediye başkanlarının da görevlerine son verilir.
- Belediye başkanının görevini mazeretsiz ve kesintisiz olarak 20 gün terketmesi

1.3. Büyükşehir Belediyeleri :

1.3.1. Kuruluşu:

1982 Anayasasının 127. maddesi ile “ Kanunla büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirilebileceği” hükme bağlanmıştır.

Anayasanın bu hükmüne dayanarak söz konusu kanun 1984 tarih, 195 sayılı kanun hükmünde kâraname ile düzenlenmiş, daha sonra bu kanun hükmündeki kâranamenin yerini 1984 tarih, 3030 sayılı kanun almıştır.

Bu kanunla Büyükşehir belediye sınırları içinde birden fazla ilçe bulunan şehirler olarak tanımlanmış, ilçe belediyeleri ise, büyükşehir belediye sınırları içinde kalan ilçelerde kurulan belediyeleri ifade eder hükmüyle de, bu yönetimin büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyelerinden kurulacağı belirtilmiştir.

1.3.2. Büyükşehir Belediyelerinin Görevleri:

Büyükşehir Belediyelerinin görevleri kanunda “liste usulü” ile sayılmıştır. Bunların dışında kalan hizmetlerin ise, ilçe belediyelerince yürütülmesi kabul edilmiştir. Büyükşehir belediyelerinin görevleri esas itibariyle ilçe belediyelerin tek başına yerine getiremeyecekleri görevler ile ilçe belediyeler tarafından yürütülen bazı hizmetler arasında koordinasyonun sağlanmasıdır. Büyükşehir belediyelerin görevleri 3030 Sayılı Kanunun 6 A maddesinde sayılmıştır.

Bu görevleri konuları bakımından gruplandırarak aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür.

1.3.2.1. Sağlık Ve Sosyal Yardım Görevleri :

i- Sağlık Görevleri :

- Çevre sağlığı ve Çevre sağlığının korunması
- 1, 2 ve 3. sınıf gayrisihhiz müesseselerin açılış ve çalışmalarına ruhsat vermek
- Büyükşehir dahilindeki su, kanalizasyon, hertürlü gaz, merkezi ısıtma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek
- Yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek
- Mezarlık alanlarını tesbit, tesis etmek ve işletmek
- Çöplerin ve sanayi atıklarının toplanma yerlerini belirtmek, değerlendirilmesi ve imhası için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek

ii- Sosyal Yardım Görevleri :

- Sosyal hizmetleri yerine getirmek
- Hertürlü dinlenme ve eğlence tesisleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek

1.3.2.2. Bayındırlık Görevleri :

i- Planlama Görevleri :

- Büyükşehir yatırım plan ve programlarını yapmak
- Büyükşehir nazım imar planlarını yapmak, yaptırmak ve onaylıyarak uygulamak

ii- Yapı ve İmar İzni Verme ve Denetleme Görevleri :

- İlçe belediyelerinin nazım plana uygun olarak hazırlayacakları tatbikat imar planlarını onaylamak ve uygulanmasını denetlemek.
- İmar ve yapılaşma ile ilgili diğer iş ve işlemlerin ve ilçe belediyelerin imar birliklerini denetlemek. (3030 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği)

iii- İmar ve İnşaat görevleri :

- Büyükşehir dahilindeki meydan, bulvar, cadde, anayolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak ve kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlenmesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.
- Yolcu ve yük terminaleri, katlı otoparklar yapmak ve yaptırmak.
- Büyükşehir dahilindeki su, kanalizasyon, her türlü gaz ve merkezi ısıtma tesisleri kurmak veya kurdurmak.
- Yeşil alanlar parklar ve bahçeler yapmak.

1.3.2.3. Eğitim Ve kültür görevleri :

- Kültürel hizmetleri yerine getirmek.
- Spor yerleri yapmak ve yaptırmak
- Spor yerleri işletmek veya işlettirmek

1.3.2.4. Ekonomik Görevler :

- Piyasa düzenini sağlamak ve denetlemek görevleri
- Büyükşehir belediyesince işletilen alanlarda diğer belediye hizmetlerini ve ruhsat verme işlerini yürütmek.
- Tesisler kurmak ve işletmek.
- Toptancı halleri ve mezbahalar yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek.
- Büyükşehir çapında ortak finansman ve yatırımı gerektiren hizmetlerin gerçekleştirilmesini sağlamak.
- Yolcu ve yük terminalleri ile çok katlı otoparkları işletmek.
- Büyükşehir dahilinde su, kanalizasyon, hertürlü gaz, merkez ısıtma ve toplu taşımacılık hizmetlerini yerine getirmek, bu amaçla kurulan tesisleri işletmek veya işlettirmek.
- Spor, dinlenme, eğlence ve benzeri tesisleri işletmek.

1.3.2.5. Esenlik Görevleri :

- İtfaiye görevlerini yürütmek.
- Büyükşehir belediyesince işletilen alanlarda zabıta hizmetleri yürütmek.
- İlçe belediyeler arasındaki ihtilafları kaldırmak, zabıta veya diğer belediye hizmetlerinin koordinasyonunu sağlamak.
- Patlayıcı ve yanıcı maddeler üreten ve depolayan yerleri tesbit etmek.
- Fabrikalar ve sanayi kuruluşlarının bulundurması zorunlu olan yangın söndürme ve çevre sağlığına ilişkin araç, gereç ve tesisleri tesbit etmek ve bu kuruluşları denetlemek.

1.3.2.6. Çeşitli Görevler :

- Meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak isim ve numaralarıyla bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.
- Büyükşehir belediyeleri, yukarıda sayılan hizmetleri mali ve teknik imkanları ile nüfus alanlarını dikkate alarak bu hizmetlerden yararlanacak ilçe belediyeleri arasında dengeli olarak yürütmek zorundadır.

1.3.3. Organları :

Büyükşehir belediyesinin organları büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanıdır. İlk ikisi karar üçüncüsü yürütme organıdır. İlçe belediyelerin organları 1580 sayılı belediye kanununda belirtilen ve daha önce incelediğimiz organlardır.

1.3.3.1. Büyükşehir Belediye Meclisi :

i- Kuruluşu :

Büyükşehir Belediye Meclisleri, 18 Ocak 1984 tarihli ve 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanunun 6 ve 24. maddelerinde belirtilen esaslara göre teşekkül eder ve görev süresi 5 yıldır. Büyükşehir belediye meclisleri belediye sınırları içinde ilçe seçim çevreleri için tesbit edilen belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri alınmak sureti ile bulunacak toplam sayı kadar üyeden teşekkül eder. Bu hesaplamada artık sayılar dikkate alınmaz. Yedek üyelere aynı üsülde seçilir. İlçe belediye başkanları, büyükşehir belediye meclisinin tabii üyeleridir. İlçe belediye meclislerinin fesih veya herhangi bir sebeple boşalması halinde; yeni seçim yapılincaya kadar, boşalan belediye meclis üyelerinin yerine geçecek olan kurulların üyeleri büyükşehir belediye meclis üyeliği görevinde ifa eder. Ancak bu şekilde katılacak üye sayısı o ilçe için belirlenmiş seçilmiş üye sayısını geçemez.

ii- Görevleri :

Büyükşehir belediye meclisi konusunda 3030 sayılı kanunla ayrı hükümler getirilmemiştir. Büyükşehir belediye meclisi 1580 sayılı kanuna göre verilen görevleri yapar. Ayrıca ilçe belediyelerinin kendi aralarında veya Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasında ihtilaf çıkması veya ilçe belediyeleri arasında farklı uygulamalar bulunması halinde bu ihtilaf ve farklı uygulamaları ortadan kaldırma amacı ile, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici tedbirler almaya yetkilidir.

iii- Çalışma ve Toplantı Usulü :

3030 Sayılı Kanununun 12. Maddesine Göre Büyükşehir Belediye Meclisi olağan ve olağanüstü toplanabilir. Olağan toplantıları Kasım, Mart ve Temmuz başlarında yapılır. Olağanüstü toplantılar 1580 sayılı kanundaki hükümlere tabidir.

1.3.3.2. Büyükşehir Belediye Encümeni :

i- Kuruluşu :

Büyükşehir belediye encümeni; büyükşehir belediye başkanı veya görevlendireceği kişinin başkanlığında, genel sekreter, büyükşehir belediyesinin imar, fen, hukuk, hesap yazı işleri ve personel işlerini yürüten birim başkanlarından oluşur. Burada dikkati çeken husus, büyükşehir belediye encümenine, büyükşehir belediye başkanının dışında seçimle gelen hiçbir kimsenin katılmamasıdır.

ii- Görevleri :

Büyükşehir Belediye Encümenin görevleri konusunda özel hüküm getirilmemiş olup 1580 sayılı kanundaki belediye encümeninin görevlerini yapar. Çalışma ve toplantı usulu hakkında da özel bir düzenleme yoktur. 1580 sayılı kanuna tabidir.

1.3.3.3. Büyükşehir Belediye Başkanı :

Büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediye sınırları içerisindeki seçmenler tarafından 5 yıl süre ile seçilir. Seçilme şartları diğer belediye başkanları ile aynıdır.

i- Görevleri :

-Büyükşehir belediye başkanı, kendisine verilen kanuni görevleri yanında ilçe belediyeleri arasında hizmetlerin yürütülmesinde birlik ve beraberliği sağlamakla görevli ve yetkilidir.

- Büyükşehir ve ilçe belediye meclislerince alınan bütün kararlar büyükşehir belediye başkanına gönderilir.
- Büyükşehir tüzel kişiliğini temsil eder.
- Büyükşehir belediye meclisince onaylanan nazım imar planlarını uygulamak
- Büyükşehir belediye meclisi ve encümeninin kararlarını uygulamak.
- Belediyenin ve bağlı kuruluşlar ile işletmelerin etkin, düzenli ve süratli bir şekilde yönetilmesini sağlamak.
- Büyükşehir belediyesi ve bağlı kuruluşlar ile işletmelerinin bütçe tasarılarını, bütçe üzerindeki değişiklik tekliflerini ve bütçe kesin hesap cetvellerini hazırlayarak ilgili organlara göndermek.
- Büyükşehir belediyesinin gelir, alacak ve menfaatlerini izlemek ve tahsil ettirmek.
- Büyükşehir belediyesi adına sözleşmeler yapmak, bağış kabul etmek, bağlayıcı her türlü hukuki akıt ve tasarruflarda bulunmak. İdari ve adli yargı mercilerinde davacı veya davalı sıfatı ile büyükşehir belediyesini temsil etmek.
- Dava değeri 500.000 TL. den az olan davaların sulhen ortadan kaldırılmasına karar vermek.
- İta amiri sıfatıyla verile emirlerini imza etmek veya bu konuda yetki vermek.
- Gerektiğinde bizzat nikah kıymak.
- Ayrıca, 1580 Sayılı Belediyeler Kanununda diğer belediye başkanları için saymış olduğumuz yetki görev ve sorumluluklar büyükşehir belediye başkanları içinde aynen geçerlidir.

ii- Başkanlık Sıfatının Sona Ermesi :

Bu konuda 1580 Sayılı Kanunda belirtilen hükümler büyükşehir belediye başkanları içinde geçerli olup aynen uygulanır. Ancak belediye başkanı hakkındaki gensoru veya yetersizlik kararı verilmesi veya icraatın onaylanmaması hallerinde diğer belediyeler için gerekli olan üçte iki meclis çoğunluğu, büyükşehir belediye başkanları için dörtte üçlük çoğunluk şartını arar.

2. BELEDİYELERİN FİNANSAL DURUMU

2.1. Belediyelerde Bütçe

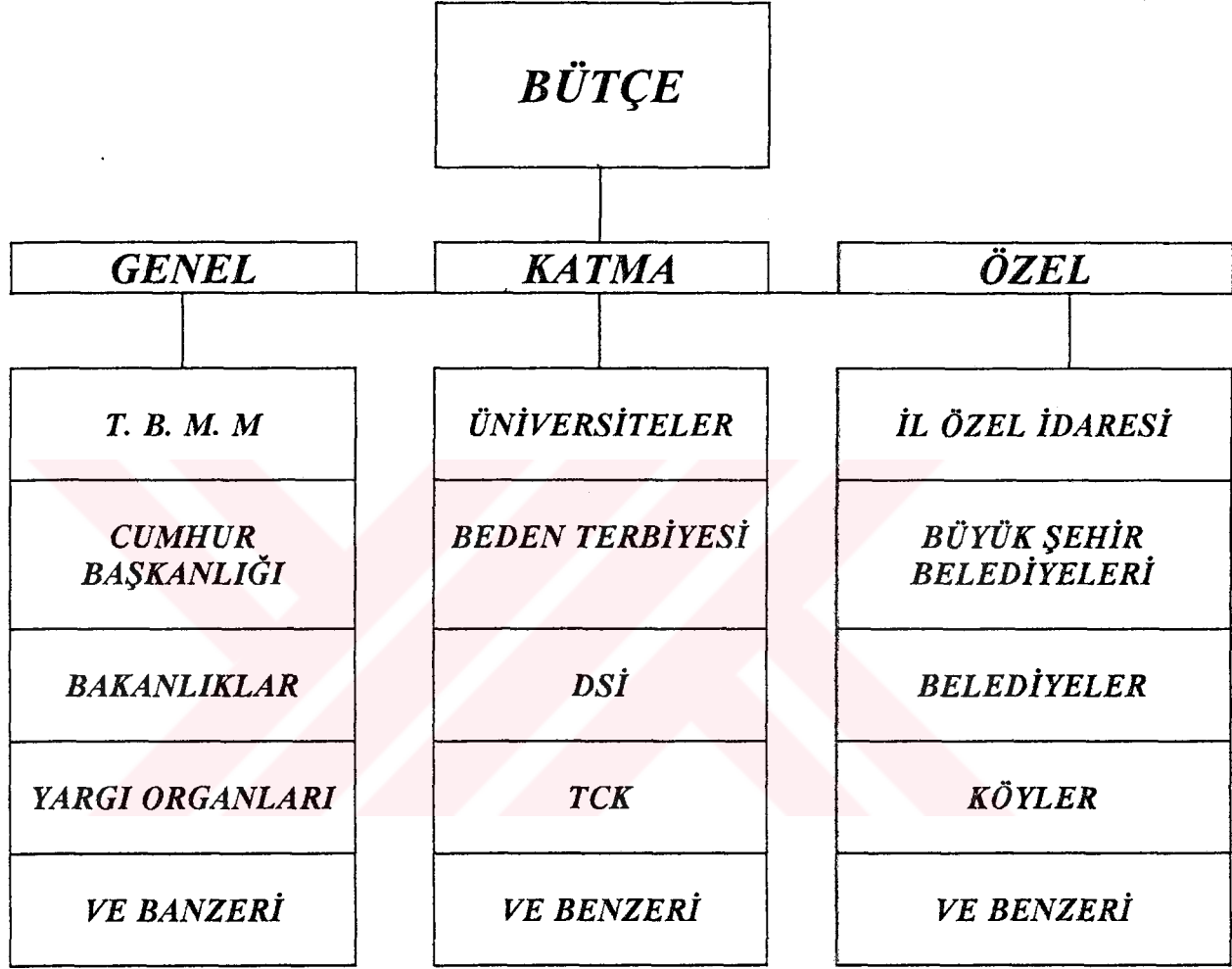
Bütçe; kısaca gelirlerin ve giderlerin tasnifli bir biçimde gösterildiği ve aralarında denkliğin oluşturulmasının hedeflendiği bir mali tablo olarak tanımlanabilir. Sağlıklı bir bütçenin temel ilkesi gelirlerin ve giderlerin gerçekçi bir şekilde tahminidir. Bu nedenle önceki yılların nakit girişi bütçe hesaplamalarına temel oluşturur.

Temel ihtiyaçlar ile kaynaklar arasındaki açığın kapatılması, harcamaların sınırlandırılmasına ve gelirlerin arttırılmasına bağlıdır. Belediyelerde bu işlemi gerçekleştiren bütçe sürecidir.

Belediyeler için bütçenin özellikleri şu şekilde sıralanabilir.

- Bütçe, belediyelerin borçlarını ödeyebilir durumlarını korumasına, gerçekçi olarak beklenen gelirlerin giderleri karşılmasına yönelik plandır.
- Bütçe, belediye hizmetleri arasında öncelikli olanları belirler.
- Bütçe, belediye kaynaklarını belediye faaliyetleri arasında dağıtmaya yardımcı olur.
- Bütçe, yıl boyunca uygulanacak ücret tarifelerinin, vergilerin ve harçların düzeylerini belirler.
- Bütçe, yıl boyunca yapılacak harcamalar için yasal yetkiyi verir.

Devletin gelir ve giderlerinin toplandığı bütçe açısından tarifini şematik olarak gösterecek olursak belediyeleri bütçe açısından aşağıdaki şekilde ifade edmemiz gerekir.



Şekil 2: Devletin gelir ve giderlerinin toplandığı bütçe açısından tasnifi.

2.1.1. 1580 Sayılı Yasaya Tabi Belediyelerde Bütçe

Belediye bütçesi; belediyenin her yılın Ocak ayı başından ertesi yılın Aralık ayı sonuna kadar bir yıla ait gelir ve giderlerini gösterir belediye gelirlerinin toplanmasına, hizmetlerin yapılmasına ve harcamalarına izin verir.

Gerek belediye, gerekse büyükşehir belediye bütçeleri ve muhasebe işlemleri Bakanlar Kurulunun 1 Ağustos 1990 tarihli kârarıyla kabul edilen 90/789 sayılı belediye bütçe ve muhasebe usulü tüzüğü hükümlerine uygun olarak düzenlenir. Bu tüzüğün 4. maddesinde bütçelerin kalkınma plan ve programlarının gerekleriyle, fayda ve maliyet unsurları göz önünde tutularak, verimlilik ve tutumluluk ilkelerine göre düzenleneceği öngörülmektedir.

Bütçede bir kârarname metni ve buna bağlı ekli cetveller bulunur. Tüzüğün 5. maddesi bu cetvellerin biçim ve düzenleme esaslarının yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır. Tüzüğün 6. maddesi bütçe kârarnamesinde yer alacak konuları şöyle sıralamaktadır.

- i.* Gider tahminleri toplamı
- ii.* Gelir tahminleri toplamı
- iii.* Bütçe açığı varsa ne şekilde kapatılacağı
- iv.* Kanunlara göre toplanacak vergi, resim ve harçların taksit süreleri
- v.* Bütçe yılına ait bulunan ve o yılın gelir ve giderlerini ilgilendiren diğer hükümler yer alır.

Belediye bütçelerinde öncelikle kanunla zorunlu olarak sayılmış giderler yer alır, bunlar kârşılanmadıkça isteğe bağlı giderlere yer verilemez. Bütçenin en önemli iki ilkesi de genellik ve birlik ilkeleridir. Genellik ilkesi diğer bütçelerde olduğu gibi gelir ve giderlerin bütçeye gayrisafi olarak yazılmasıdır. Genellik ilkesi, katma bütçeler hariç olmak üzere hiç bir gelir ve giderin bütçe dışında

bırakılmamasında kapsar. Birlik ilkesine göre belediyelerin bütün gelir ve giderlerinin aynı belge içinde toplanması gerekmektedir.

Ülkemizde de belediyelere bağlı katma bütçeli müesseselerin ayrı bütçe düzenlemesi usulü kabul görmektedir. Nitekim Belediye Bütçe ve Muhasebe Usulü Tüzüğü'nün 8. bölümünde katma bütçeli müesseseler ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. Tüzüğün 89. maddesinde katma bütçe "giderleri özel gelirlerle karşılanan ve belediye bütçesi dışında belediyeye bağlı olarak yürütülen bütçeler" olarak tanımlanmaktadır.

Bu nedenle belediyeler kendilerine bağlı mezbaha, tamirhane, huzur evi ve benzeri müesseselerle kurduğu belediye işletmeleri için katma bütçe düzenleme imkanına sahiptir.

2.1.2. Büyükşehir Belediyelerinde Bütçe

Büyükşehir belediyeleri bütçeleri ile ilgili ilkeler 3030 sayılı yasanın 20. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre büyükşehir dahilindeki bütün hizmetler, beş yıllık kalkınma planlarının ilke, hedef ve sürelerine uygun olarak yapılacak plan ve programlara göre yürütülür. Ayrıca aynı maddenin 2. fıkrasıyla da , büyükşehir bütçelerinin hazırlanmasında 1580 sayılı belediye kanununun ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Belediyelerde olduğu gibi, büyükşehir belediye bütçe ve muhasebe işlemleri, Bakanlar Kurulu'nun 1 Ağustos 1990 tarih ve 90/78 sayılı Belediye Bütçe ve Muhasebe Tüzüğü'ne göre düzenlenir.

Bütçede yapılacak her türlü değişiklik bütçenin yapıldığı usule tabiidir. Büyükşehir belediyelerinin bütçelerinin hazırlanmasında takip edilen prosedür, belediye bütçelerinde uygulanan prosedürle aynıdır. Sadece belediye bütçeleri 1 Ekimde meclise sevk edilirken, büyükşehir belediye bütçeleri 1 Kasımda meclise sevk edilir.

Büyükşehir belediye bütçeleri de diğer belediye bütçeleri gibi denk olarak hazırlanmalıdır. Ancak Türkiye’de büyükşehir uygulaması 1984 yılında başlaması ve çok yeni olması nedeniyle bütçe rakamları ile kesin hesap rakamları arasında büyük farklılıklar doğurmuştur. Bütçelerin başlangıçta denk olarak hazırlanmasına rağmen, uygulamada denk olarak gerçekleşmemektedir. Uygulama yıllarının sayısı arttıkça gerçekçi bütçeler yapılacağı yapılacağı genel kanıdır.

2.2. Belediyelerin Mali Teşkilatı

Belediyelerin mali örgütlenmesi “Hesap İşleri Müdürlüğü” ve buna bağlı gider, gelir, mali işler(bütçe), idari işler şube müdürlükleri şeklinde oluşmuştur. Bu yapı az farklılıklarla hesap işleri müdürlüğünü daire başkanlığı şeklinde örgütlenmesi biçimi ile büyükşehir belediyeleri içinde geçerlidir.

2.3. Belediyelerin Gelirleri

Belediye gelirleri 2464 sayılı Belediye Gelirleri Yasası, 1580 sayılı Belediye Yasası, 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Yasa ve diğer yasalarla düzenlenmiştir.

<i>Gelir</i>	(Yüzde)						
	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Belediye Geliri	1,79	1,87	2,07	2,14	2,42	2,42	2,14
İl Özel İdare Geliri	0,23	0,27	0,27	0,27	0,30	0,26	0,22
Köy Geliri	0,05	0,06	0,06	0,05	-	-	-
Toplam Mahalli İdare Geliri	2,07	2,20	2,40	2,46	2,72	2,68	2,36

Kaynak:DPT(Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı)

Tablo 1: Mahalli İdare Gelirlerinin GSMH İçindeki Paylarının Gelişimi

(Cari Fiyatlarla, Milyar TL)

<i>Payın Adı</i>	<i>1989</i>	<i>1990</i>	<i>1991</i>	<i>1992</i>	<i>1993</i>	<i>1994</i>	<i>1995</i>
2380 Sayılı Kanun Gereği Belediyelere Dağıtılan (Yüzde)	1 350 49,1	2 480 50,6	4 829 51,6	8 175 51,5	15 667 50,8	28 185 49,1	50 010 52,4
3030 Sayılı Kanun Gereği Büyükşehir Belediyelerine Dağıtılan (Yüzde)	752 27,3	1 382 28,2	2 617 28,0	4 695 29,6	9 603 31,2	21 001 36,6	33 609 35,2
Belediyeler Fonu (Yüzde)	350 12,7	577 11,4	1 067 11,4	1 604 10,1	3 142 10,2	3 500 6,1	4 500 4,7
İl Özel İdarelerine Dağıtılan (Yüzde)	197 7,2	355 7,2	647 6,9	1 072 6,8	2 089 6,8	4 160 7,2	6 657 7,0
İl Özel İdare Fonu (Yüzde)	31 1,1	37 0,8	59 0,6	105 0,7	107 0,3	380 0,7	250 0,3
Mahalli İdareler Fonu (Yüzde)	70 2,5	91 1,9	133 1,4	221 1,4	218 0,7	155 0,3	405 0,4
TOPLAM (Yüzde)	2 750 100,0	4 902 100,0	9 352 100,0	15 872 100,0	30 826 100,0	57 381 100,0	95 431 100,0
TOPLAMIN GSMH İ- ÇİNDEKİ PAYI (Yüzde)	1,19	1,23	1,47	1,44	1,54	1,47	1,37

Kaynak: DPT (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı)

Tablo 2: Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Mahalli İdarelere Ayrılan Paylar

2.3.1. Belediyelere Genel Bütçe Gelirlerinden Verilen Paylar Ve Fonlar

2.3.1.1. Genel Bütçe Gelirlerinden Verilen Paylar

1981 yılında çıkarılan 2380 sayılı "Belediye ve İl özel idarelerine Genel bütçe gelirlerinden pay verilmesi hakkında kanuna göre belediyelere ve il özel idarelerine genel bütçe gelirleri tahsilet toplamı üzerinden pay verilmektedir.

1986 yılından itibaren yeni uygulanan biçimi ile belediyelere %8.55 pay verilmektedir. 1994 (7 Mayıs 'ta) çıkarılan 3986 sayılı Ekonomik denge vergisi ile ilgili kanunun 10/g

maddesi ile önceki yıllar %8.55 oranında olan belediye paylarının 1994 yılında %7.55 olarak uygulanması kabul edilmişti.

1995 Bütçe Kanununa yeni bir erteleme maddesi konulmamıştır. Bu durumda 2380 sayılı kanunun öngördüğü oranlarda belediyelerin pay alması gerekirdi. Fakat uygulanmadı.

2380 sayılı kanunuda Belediyelere verilen payların dağıtım esasları da belirlenmiştir. Payların belediyele dağıtımını şu esaslara göre yapılır.

- Nüfusları
- Kalkınmışlık dereceleri
- Mali kaynakları
- Turistik durumları

Yukarıdaki esaslar göz önünde bulundurularak İçişleri Bayındırlık ve İskan Bakanlıkları'nın birlikte tespit edilecekleri esaslar çerçevesinde Başbakanlığında oluru ile yapılacaktır.

Belediye paylarını gelir saymanları süresi içinde İller Bankasına yatırmak zorundadır. Süresi içinde yatırılmayan gelir saymanlarından % 10 fazlasıyla paylar tahsil edilir.

İller Bankası, kendisine yatırılan paylardan Belediyelere gönderilmesi gereken miktarları ertesi ayın 15.günü akşamına kadar ilgili Belediyeye göndermeye mecburdur. Gönderilmesi gereken paylar , İller Bankası tarafından bu kuruluşlara %10 fazlasıyla ödenir.

2.3.1.2. Mahalli İdareleri Fonu :

İçişleri Bakanlığı tarafından kullanılan Mahalli idareler Fonu'ndan son nüfus sayımına göre nüfusu 50.000'den az olan belediyeler yararlanabilir. Proje keşif tutarı 150 Milyonu geçmeyen hizmetler için % 70 ine kadar olan kısmı için mahalli idareler fonundan yardım yapılabilir. Mahalli idareler Fon yönetmeliğine aşağıdaki hizmet ve yatırımlar için yardım yapılabilir.

Belediye hizmet binası ,Fırın ,un değirmeni , Hal ,Pazaryeri (Hayvan pazarı)dahil düğün ve nikah salonu ,Hamam ,kaplıca,plaj tesisleri ,Umumi hela,Mezarlık tesis ve tanzimi Belediye parkı (Çocuk parkı dahil) ,Koruculuk, fidanlık tesisi , okuma odası,kitaplık, spor tesisleri,Akaryakıt,patlayıcı madde deposu,mezbaha ,diğer kesim ve hayvan imha yerleri,

Belediyelerin görev alanları içinde olup da diğer Başkanlıklar fon yönetmelikleri kapsamı dışında kalan konulardan işleri Bakanlığınca uygun görülenler.

Ayrıca Bayındırlık ve iskan Bakanlığı bütçesine konulan ödenekten,Belediyelerin imar uygulamaları ,kamulaştırma ve düzenleme gibi hizmetlere yapılacak yardımlar " Belediye İmar uygulamaları yardım yardım yönetmeliğinde " belirtilen hükümlere göre yapılmaktadır.

Mahalli idareler fonu İçişleri ve Bayındırlık ve iskan Bakanlığının emride toplanan bir fondur.Bu fon Belediyeler fonunda olduğu gibi İller Bankasında bir hesapta toplanır.

2.3.1.3.Belediyeler Fonu

Genel Bütçe vergi gelirleri toplamının %2.30 'u Bayındırlık ve İskan Bakanlığı emrindeki Belediyeler fonuna aktarılır.Bayındırlık ve iskan Bakanlığında aşağıdaki hizmetler için Belediyeler fonundan Belediyelere tahsis yapar.

Harita İmar planı , içme suyu ,Kanalizasyon, çeşitli yapı ve tesisler ve diğer benzer işlere ati plan ve projeler ile belediyelerin görev alanında olupta İller Bankası programına alınan işler .

Belediyeler Fonu'nun % 2 si Boğaz içi imar Müdürlüğü payı olarak ayrılır.Her yıl sonunda belediyelere tahsis edilmeyen kısmı İller Bankası sermayesine aktarılır.

2.3.2.Emlak Vergileri

Emlak vergisi bina ve arazi vergisi ile arsa vergilerinden oluşmaktadır.Emlak vergileri vergi gelirleri içinde önemli bir yer tutmaktadır.1986 yılında emlak vergisinin tahsili ve gelirleri tamamen belediyelere bırakılmıştır.

Emlak vergisi mükellefin beyan esasına dayanan bir vergidir.Mükellef dört yılda bir kez beyanda bulunur ve her yıl sabit olarak aynı vergiyi öder.Ancak mükellefin beyanı hiç bir zaman asgari beyan değerinin altında olamaz.Emlak vergisi her yıl iki eşit taksitte ödenir.Birinci taksit Mart,Nisan,Mayıs aylarında, ikinci taksit ise Kasım ayında ödenir.

Emlak vergi gelirlerinin önemini belirtmek için Tablo 3' bakabiliriz.

(Cari Fiyatlarla, Milyar TL.)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Belediye	143,8	498,5	473,9	625,7	752,0	3946,0	3000,0
İl Özel İdaresi	12,7	41,4	51,1	33,1	46,6	263,0	207,0
TOPLAM	156,5	539,9	525,0	658,8	798,6	4209,0	3207,0
GSMH İÇİNDEKİ PAY (Yüzde)	0,07	0,17	0,08	0,06	0,04	0,11	0,05

Kaynak:DPT (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı)

Tablo 3: Mahalli İdarelerin Emlak Vergisi Gelirlerinin Gelişimi ve GSMH İçindeki Payı

Emlak vergisi bina ve arazi vergilerinden oluşmaktadır.Arazi vergileride kendi arasında arsa ve arazi vergisi olarak sınıflandırılır.Konuya daha fazla açıklık getirmek için bu vergiler üzerinde biraz açıklama yapmamız gerekir.

i-Bina Vergisi

Türkiye sınırları içindeki , kime ait olursa olsun tüm binalardan alınmaktadır.Türk vatandaşı olmayanlarda bu verginin yükümlüsüdür.Bina vergisinin yükümlüleri öncelikle bina sahibidir.Tapuda bina kimin adına kayıtlı ise bina o kişiye aittir.Binanın intifa hakkı sahibide bina vergisinin yükümlüsü olabilir.Binanın sahibi ve intifa hakkı sahibi de yoksa binaya ,o binanın sahibi gibi tasarruf edenler yükümlü olarak kabul e dilmektedirler.

Bina vergisini matrahı,Binanın Emlak vergisi kanununa göre tespit olunan vergi değeridir.Vergi değeri,binanın rayiç bedelidir.Bina verigisi oranı meskenlerde binde 4,işyerlerinde ise binde 5 dir.Bina vergisi mükellefin kendi binasının beyan edilen değeri üzerinden tarh edilir.Bina vergisinin matrahı hesaplanırken binanın değerine arsa değeri ilave edilir.

ii-Arazi Vergisi

Türkiye'nin sınırları içinde bulunan arazi ve arsalar arazi vergisinin konusunu oluşturmaktadır.Arazi vergisinin mükellefi bina vergisinde olduğu gibi, öncelikle arazinin

veya arsanın sahibidir.Arazi sahibinin dışında intifa hakkı sahibide olabilir.Arazinin sahibi ve intifa hakkı sahibi yoksa,araziye sahibi gibi tasarruf edenler mükellef sayılırlar.

Arazi vergisinin matrahı ,arazi ve arsanın tespit edilen vergi değeridir.Arazi vergisinin oranı binde 3'dür.Arsalarda ise bu oran binde 6'dır. Arazi vergisi ,mükellefin beyanı üzerine tarh ve tahakkuk ettirilir.Ancak mükelleflerin beyan edecekleri arsa ve arazilerin vergi değeri ,Asgari değerden daha düşük olamaz.

2.3.3. Belediye Gelirleri Kanunu İle Sağlanan Gelirler

2.3.3.1. Vergiler

Belediye Gelirleri Kanunu gereğince belediyelerin vergi alabilecekleri vergi türleri aşağıdaki vergilerden oluşmaktadır.

i-İlan ve Reklam Vergisi

Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklam,İlan ve Reklam Vergisine tabidir.İlan ve Reklam Vergisinin mükellefi , yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dahil olmak üzere,ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişilerdir.İlan ve Reklam Vergisinin nispeti ilan ve reklamın m2 yüz ölçümüne ve konulduğu yerin cinsine göre değişmektedir.

ii-Eğlence Vergisi

Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yer alan eğlence işletmelerinin faaliyetleri eğlence vergisine tabidir.Eğlence vergisinin nispeti ve miktarı biletle girilen yerlerde %10 ile %30 arasında değişmektedir.Müşterek bahislerde bu oran %20'dir.Biletle girilmesi zorunlu olmayan eğlence yerlerinde günlük olarak 200-4000 TL. arasında değişmektedir.

Vergi biletle girilen yerlerde bilet bedellerine eklenmek suretiyle hesaplanır ve belediye tarafından özel damga konulması sırasında ödenir.Bu suretle alınan biletlerin kullanılmadan iadesi halinde peşin olarak ödenen vergi geri verilir.

Genel ve katma Bütçeli idarelerle İl Özel İdareleri ve köyler tarafından yürütülen spor müsabakaları, at yarışları vb. faaliyetlerde bilet bedeli ile birlikte alınan vergi takip eden yirmi gün içinde ilgili Belediyeye ödenir.Biletle girilmesi zorunlu olmayan eğlence yerlerinde her aya ait vergi o ayı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar ilgili Belediyeye yatırılır.

iii- Haberleşme Vergisi

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde Posta,Telgraf,Telefon İşletmesi tarafından tahsil edilen telefon,teleks,Faksimile ve data ücretleri haberleşme vergisine tabidir.Haberleşme vergisinin mükellefi bu ücretleri tahsil eden idaredir.Haberleşme Vergisinin nispeti %1'dir.1 ay içerisinde tahsil edilen ücretler isabet eden vergi ilgili Belediyeye tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar bir beyanname ile bildirilir ve aynı süre içinde tediye edilir.

iv-Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi:

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde elektrik ve havagazı tüketimi , elektrik ve hava gazı tüketim vergisine tabidir.Elektrik ve havagazı tüketenler bu vergiyi ödemekle mükelleflerler.Elektrik ve havagazını dağıtan kuruluşlar ,satış bedeli ile birlikte bu vergininde tahsilinden ve ilgili belediyeye yatırılmasından sorumludurlar.

Elektrik ve Havagazı Tüketim vergisi nispeti şöyledir.İmal ve istisal,taşıma,yükleme, başaltma,soğutma,telli ve telsiz telgraf ve telefon müraselesi işlerinde tüketilen elektiriğin satış bedeli üzerinden % 1'i ,Değer maksatla tüketilen elektrikten % 5,Havagazının satış bedelinden % 5

Elektrik ve hava;gazını dağıtın kuruluşlar tahsil ettikleri vergiyi , tahsil tarihini takibeden ayın 20. günü akşamına kadar ilgili belediyeye bir beyanname ile bildirmeye ve vergiyi aynı sürede ödemeye mecburdurlar.

v-Yangın Sigorta Vergisi

Belediye sınırları ve mücavir alanları içindeki menkul ve gayrimenkul mallar için yapılan yangın sigortaları dolayısıyla alınan primler ,yangın sigortası vergisine tabidir. Bu vergisi sigorta şirketleri ödemekle mükelleftir.Matrah yapılan yangın sigorta muameleleri dolayısıyla alınan primlerin tutarıdır.Bu verginin nisbeti % 10 'dur.Mükellefler bir ay içindeki vergiye tabi muamelelerini ertesi ayın 20. günü akşamına kadar bağlı buldukları belediyeye beyanname ile bildirmeye ve hesaplanan vergiyi aynı sürede ödemeye mecburdurlar.

vi-ÇTV

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin katı atık toplama ile kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konut,işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar,yararlanan konut,işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar,çevre temizlik vergisine tabidir.Bu verginin mükellefi her ne şekilde olursa olsun binayı kullananlardır.Boş bulunan binalarda bu verginin mükellefi ,binaların malikleri veya malik gibi tasarruf edenlerdir.

Çevre temizlik vergisi,katı atıklar için kanundaki tarifeye göre aylık olarak hesaplanır.Çevre temizlik vergisi için katı atıklar yönünden binalar 7 guruba ve aylık vergi tutarları içinde beş dereceye ayrılmıştır.Bakanlar kurulu tarifede yer alan vergi tutarlarını ,kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5000'den az olan belediyelerde % 50 ye kadar indirmeye yada % 100 artırmaya yetkilidir.

2.3.3.2-Belediye Harçları

i-İşgal Harcı

Belediye sınırları içerisinde bulunan yerlerde herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesi işgal harcına tabidir. işgal harcı belediyelerin yetkili kılacakları memur veya kişilerce makbuz karşılığında tahsil edilir.

ii-Tatil Günleri Çalışma Ruhsat Harcı :

Hafta tatili ve ulusal bayram günlerinde çalışmalarını Belediyelerce izine bağlı işyerlerine ruhsat verilmesi .Tatil günlerinde çalışma ruhsat harcına tabidir.Mükellef ruhsat verilecek gerçek ve tüzel kişilerdir.Bu harcın miktarı belediye Meclisince belirlenir.Bu harç makbuz karşılığında peşin olarak alınır.

iii-Kaynak Suları Harcı

Özel kablara doldurulup satılacak olan kaynak sularının Belediyelerce denetlenerek hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kablara özel işaret konulması ,kaynak suları harcına tabidir.Bu harcın mükellefi kaynak sularını satanlardır.

iv. Tellallık Harcı

Belediyelere ait hal,balıkhane mezat yerleri ve ilgilinin isteğine bağlı olarak belediye münadisi veya tellal bulundurulmuş sair yerlerde gerçek ve tüzel kişiler tarafından her ne surette olursa olsun herçeşit menkul ve gayri menkul mal ve mahsullerin satışı ,Tellallık harcına tabidir. Bu harcın mükellefi mal ve mahsulleri satan kişilerdir. Bu harcın matrahı, satışların gayri safi tutarıdır.Nispeti % 2' dir.Belediyece görevlendirilen kişiler tarafından makbuz mukabili tahsil edilir.

v-Hayvan Kesimi Muayene Harcı

Mezbaha ve kanaralarda kesilen hayvanların kesim öncesi ve sonrası muayenesi harca tabidir. Harcı hayvan veya et sahipleri ödemekle mükelleftir.Harç hayvan başına belirlenen tarifeye göre hesaplanır.Harç makbuz mukabilinde peşin olarak alınır.

vi- Ölçü Ve Tartı Aletleri Harcı :

Ölçeklerin belediyelerce damgalanması bu harcın kanusunu oluşturur.Bu harç ,ölçü tartı ve vasıtaları ile ölçeklerin belediyelerce damgalanması karşılığında kanunda belirtilen tarifeye göre alınır.

vii- Bina İnşaat Harcı :

Belediye sınırları ve mücavir alanları içinde yapılan her türlü bina inşaatı ilave ve tadiller dahil inşaat veya tadilat ruhsatının alınmasında tarifede gösterilen nispette ve hallerde bina inşaat harcına tabidir.Bina inşaat harcını inşaat ruhsatını alanlar öder.Bina inşaat harcının matrahı inşaat sahasının yüz ölçümleridir.Bu harcın nispeti kanunda belirtilmiştir.Bkanlar kurulu bu nispeti arttırabilir.Ruhsatın alınmasından önce ilgili belediyeye mükellef tarafından ödenir.

viii- Çeşitli Harçlar

Kayıt ve suret harcı : Belediyeler ve belediyelere bağlı müesseselerden istenecek her tür kayıt suretiyle gayri menkullerle ilgili harita ,plan ve krokilerin suretleri kayıt ve suret harcına tabidir.

- İmarla ilgili çeşitli harçlar
- İşyeri açma ve izin harcı
- Muayene ,Ruhsat ve Rapor harcı
- Sağlık belgesi harcı
- Ve diğer harçlar

2.3.3.3.Harcamalara Katılım Payları

Belediyelerce veya Belediyeye bağılı müesseselerce inşa , tamir ve genişletilmeye tabi tutulan yolların iki tarafında bulunan başka bir çıkışı olmaması dolayısıyla bu yoldan yararlanan gayri menkullerin sahiplerinden yol harcamalarına katılma payı, kanalizasyon tesisi yapılması halinde ,bunlardan faydalanan gayri menkullerin sahiplerinden kanalizasyon harcamalarına katılma payı ,su tesisleri yapılması halinde ,dağıtımın yapıldığı saha dahilindeki gayrimenkullerin sahiplerinden de su tesisleri harcamalarına katılma payı alınır.Harcamalara katılma payları bina ve arsalarda vergi değerinin % 2 sini geçemez.

2.3.4.Çeşitli Kanunlarla Belediyelere Sağlanan Gelirler

- i. Akaryakıt Tüketim Vergisi.
- ii-Muhtaç Asker Ailelerine Yardım Fonu
- iii-DPT'nin Kalkınmada Öncelikli İller Belediyelerine Yaptığı Yardımlar
- iv-Turizm Bakanlığınca Sağlanan Yardımlar
- v-Spordan sorumlu Devlet Bakanlığınca Sağlanan Yardımlar
- vi- Türk Sporunu Teşvik Fonu
- vii-Geliştirme ve Destekleme Fonu
- viii-Çevre Kirliliğini Önleme Fonu
- ix-Trafik Hizmetleri Geliştirme Fonu
- x- Kültür Bakanlığınca Sağlanan Yardımlar
- xi-Maliye Bakanlığınca Sağlanan Yardımlar
- xii-Belediye Borçlarının Tahkimi Yoluyla Sağlanan Yardımlar

2.4. Belediyelerin Giderleri

Belediyeler giderleri yapabilmesi için öncelikle gelirleri tahsil edebilmelidir. Türkiyedeki belediyelerin gelir harcama durumuna bakacak olursak;

(Cari Fiyatlarla, Milyar TL)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
GELİR	4 119	7 433	13 134	23 670	48 404	94 588	149 304
HARCAMA	4 399	7 950	15 515	29 823	60 059	101 231	149 304
(Yüzde)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Cari	2 169	4 699	8 057	15 827	30 359	51 622	76 420
(Yüzde)	49,3	59,1	51,9	53,1	50,5	51,0	51,2
Personel	1373	3424	6047	12374	23980	42269	62600
(Yüzde)	31,2	43,1	39,0	41,5	39,9	41,8	41,9
Yatırım	831	1 226	2 431	6 230	13 887	17 018	22 125
(Yüzde)	18,9	15,4	15,7	20,9	23,1	16,8	14,8
Sermaye Teşkili ve Transfer	1399	2025	5027	7766	15813	32591	50759
(Yüzde)	31,8	25,5	32,4	26,0	26,3	32,2	34,0

Kaynak: DİE, DPT (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı)

Tablo 4: Belediyelerin Gelir Ve Harcamalarındaki Gelişmeler

Belediyelerin giderleri 1580 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 117. maddesinde ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Bunlar;

- i. Belediye binası bulma ve idame, döşeme ve bakım için yapılacak giderler
- ii. Belediye kurulları, memur ve müstahdemlerinin ödenekleri, aylıkları ve çeşitli giderleri
- iii. Belediye zabıtası ve itfaiye harcamaları
- iv. Belediye gelirlerini toplama masrafları
- v. Yol, meydan, iskele ve köprülerin inşa, tamir ve idame harcamaları
- vi. Su, kanalizasyon tesisatı ve işletme harcamaları
- vii. Aydınlatma harcamaları
- viii. Mezarlıkların kurulma, korunma harcamaları
- ix. Belediyeye yapılan bağışlar ile bunlara bağlı belli hizmetler için harcamalar
- x. Kanunlarla belirli görevler için yapılan harcamalar
- xi. Borçlar, borç taksitleri, bunların faizleri ve mahkeme kârarı ile yapılması gereken ödemeler

- xii.* Harita, kadastro, imar ve gelecek şehir planının düzenlenmesi, mezbaha kurulması için yapılan giderler
- xiii.* Belediye emlak ve mallarının onarım ve sigorta harcamaları, belediyelerin kanunlara göre vermek zorunda olduğu vergiler
- xiv.* Beldenin imarına ait tesislerin ve inşaatın bakım ve işletme giderleri
- xv.* Belediye kanununun 16. maddesindeki zorunlu görevlerin yapılması için gerekli harcamalar
- xvi.* Belediye bütçesinden ödenecek personel giderleri
- xvii.* Çeşitli giderler

2.5. Büyükşehir Belediyelerinin Gelirleri

Belediyelerin ve büyükşehir belediyelerinin gelirlerinin en önemli kalemlerini genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar oluşturmaktadır. Bu gelirlerin yıllara göre seyrine bakacak olursak;

Cari Fiyatlarla, Milyar TL.)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
2380 Sayılı Kanun Gereğince Belediyelere Aktarılan							
Tutar (%6)	1350	2480	4829	8175	15667	28185	50010
3030 Sayılı Kanun Gereğince Büyükşehir Belediyelerine							
Ayrılan Tutar	752	1382	2617	4695	9603	21001	33609
Toplam	2102	3862	7446	12870	25270	49186	83619
Toplam Belediye Geliri	4119	7433	13134	23670	48404	94588	149304
Dağıtılan Payların Toplam Belediye Geliri İçindeki							
Oranı (Yüzde)	51,0	52,0	56,7	54,4	52,2	52,0	56,0

Kaynak: DPT (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı)

Tablo 5: Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Büyükşehir Belediyelerine ve Diğer Belediyelere Dağıtılan Paylar

3030 sayılı Büyükşehir Belediye Yönetimi Kanunu'na göre, büyükşehir belediyelerinin gelirleri şunlardır;

- i.* 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun ile ek ve tadillerine göre genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ilçe belediyelerine verilmesi gereken paylardan Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek oranlar dahilinde ayrılarak, İller Bankası'nca gönderilecek pay.
- ii.* Büyükşehir belediyesinin bulunduğu il merkezinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden gelir saymanlarınca hesaplanıp ertesi ayın sonuna kadar ilgili büyükşehir belediyesine yatırılacak %5 pay, bu pay Bakanlar Kurulu'nca %6 ya kadar çıkârtılabilir.
- iii.* 26.05.1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda yer alan nisbet ve esaslara göre tahsil olunacak Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi ile Temizleme ve Aydınlatma Harcının % 50'si.
- iv.* Büyükşehir belediyelerine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler ile spor, eğlence ve dinlenme yerleri ve yeşil sahalardan tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçları.
- v.* 3030 sayılı kanununun 6. maddesinin (A) fıkrasının (C) bendinde belirtilen alanlardaki ilan asma yerleri, elektrik direkleri, büfeler ve tercihli yollardaki bariyerlere konulacak her türlü ilan reklamlarının vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücreti.
- vi.* Hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yapılması şartıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda belirtilen nisbet ve esaslara göre alınacak yol, su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları.
- vii.* Kamu idare ve müesseselerinin yardımları.
- viii.* İç ve dış borçlanmalar ile tahvil ve hisse senedi gelirleri.
- ix.* Şartlı ve şartsız bağışlar.
- x.* Büyükşehir belediyesinin taşınır ve taşınmaz mal gelirleri.
- xi.* Yapılacak hizmetlere kârşılık alınacak paralar.
- xii.* Büyükşehir belediyesi iktisadi teşebbüslerinin safi hasılatından büyükşehir belediye meclisince belirlenecek oranda alınacak hisseler.

xiii. Büyükşehir alt belediyelerinin topladığı emlak, çevre temizlik, çöp ve diğer vergilerden alınan paylar.

xiv. Diğer gelirler

2.6. Büyükşehir Belediyesinin Giderleri

3030 sayılı Büyükşehir Belediye Yönetimi Kanunu'na göre, büyükşehir belediyelerinin giderleri şunlardır;

- i.* 3030 sayılı kanun ve diğer kanunlarla verilen hizmet ve görevlerin gerektirdiği harcamalar.
- ii.* Büyükşehir bağlı kuruluşlara verilecek sermaye ve yapacakları yardımlarla ortaklıklara katılma payları.
- iii.* Büyükşehir belediyesi mallarının vergi, resim, harç ve sigorta giderleri.
- iv.* Diğer giderler. (Atasoy, 1992, 167)

2.7. Belediyeleri Finansal Yapısına Etkili Olan Kuruluşlar

Bu kuruluşlar, yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarının sonucu olarak şekillenen iktisadi, ticari ve sanayi birimler ile yerel yönetimlere finansman olanağı ve diğer teknik hizmetler sunan İller Bankası olarak iki kısımda incelenebilir.

2.7.1. Belediye İktisadi Kuruluşları (BİT)

1580 sayılı yasanın 19. maddesi, belediyelerin belde halkının ortak ihtiyacını kârşılama amacıyla her türlü girişimde bulunabilecekleri hükme bağlanmaktadır. Belediyelerin bu girişimleri; Doğrudan doğruya işletmecilik (Elektrik, su, havagazı, ulaşım, vb.) olabileceği gibi, mevcut işletmelere katılmak ya da bu faaliyetlere izin vermek şeklinde olabilecektir. Belediyelerin kurduğu ekonomik ve ticari faaliyetlerini şöyle sıralayabiliriz.

- i.* Döner sermaye ve fon teşkili.
- ii.* Birlik kurma, birliklere katılma, imtiyaz verme.

- iii.* Belediye bütçesi içinde ya da belediye bütçesi dışında işletmeler kurmak.
- iv.* Şirketler kurmak ve kurulmuş olan şirketlere katılmak.

Bu işletmeleri tüzel kişilik açısından şöyle sınıflandırılabilir:

- i.* Belediyeden ayrı tüzel kişiliği olanlar.
- ii.* Belediye tüzel kişiliği içinde yer alanlar.

Kuruluş açısından;

- i.* Kanun ile kurulan BİT'ler
- ii.* Belediye meclis kârarıyla kurulanlar.

Belediyeler genellikle anonim ya da limited şirket kurmakta veya bunlara katılmaktadır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı kayıtlarından, belediye tarafından kurulan ve katılan anonim ve limited şirket sayısının 500 adete yaklaştığı anlaşılmıştır. Ancak herhangi bir ortak kimliğinin belirtilmesine gerek olmayan hamiline yazılı hisse senedi sahipliği olan belediyeler bu sayının dışındadır.

Belediyelerin BİT'leri kurma amaçları her ne kadar şirket ana sözleşmesinde belirtilmiş olsa da asıl amaçlarının genellikle belirtilenden çok farklı olduğu açıktır. Bunları sıralayacak olursak;

- i.* 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 71. maddesinden istifade ederek bu kanunun kısıtlamalarından kurtulmak.
- ii.* Personel temini ve istihdamında serbest hareket etme imkanını elde etmek.
- iii.* Bürokratik işlemler ve denetimden kurtulmak, daha serbest harcamalarda bulunmak.
- iv.* Özel bankalardan kredi kullanabilmek.
- v.* Beldenin sosyal ve ekonomik gelişmesine katkıda bulunmak, bu konuda lokomotif görevi ifa etmek.
- vi.* Gelirleri arttırmada yeni bir kaynak oluşturmak.
- vii.* Yönetim kurulu başkan ve üyelerine ücret ödenmesini sağlamak.

1580 sayılı kanunun yetki vermiş olduğunu kabul etmekle birlikte kuruluş, katılma ve şirketin yönetiminde belediyenin faaliyeti herhangi bir düzenlemeye tabi tutulmadığından iştirak edilen şirketlerde bazen % 99,97 oranında belediye hissesi olsa bile tamamen Medeni Kanun, Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanunu çerçevesinde özel hukuk tüzel kişisi gibi hareket etmektedir. Bu tam bir serbestliktir. Bu amaçlarda dikkati çeken husus belediyelerin mevcut idari ve mali yapılarının görevlerini yerine getirmekte yetersiz kalmasıdır.

BİT'lerin özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olması uygulamada çeşitli suistimal ve yolsuzluklara neden olması sebebiyle meclis kârarıyla BİT kurulması veya iştiraklere katılma Temmuz 1994 tarihinde çıkârılan bir kârarla Bakanlar Kurulu'nun müsaadesine tabi tutulmuştur. Bu kârar nedeniyle BİT'lere büyük kısıtlama getirilmiştir.

2.7.2. İller Bankası

1933 yılında Belediyeler Bankası olarak kurulmuştur. 1945 yılından itibaren kuruluş amacına uygun olarak yerel yönetim birimlerinin imar ve altyapı işleriyle uğraşma konusunda yoğunlaşmıştır. Banka kurumsal sermayeli, sermayesini kamu hukuku kuralları ve denetimi dışında kullanma yetkisine sahip özel hukuk tüzel kişisi olarak yerel yönetimlere kredi vermekte, mali ve teknik aracılık yapmaktadır.

İller Bankası'nın esas olarak üç ana fonksiyonu bulunmaktadır. Bunlar; Yatırım, kredi ve yerel yönetimlere aracılık yapmaktır.

Türkiye'deki belediyelerin % 80.2'sinin 10000 'den az nüfusla yerleşim birimlerinden oluştuğu, halen yarıdan fazla belediyenin nüfusu 5000 ' den az olduğunu düşünürsek İller Bankasının belediyelere katkısını daha iyi anlarız.

Çünkü küçük belediyeler özellikle alt yapı konusunda ne yeterli finansmana sahiptir ve nede yeterli teknik bilgiye sahiptir.

i. İller Bankasının Aracılık Fonksiyonu

Küçük belediyelerde yatırımlara kaynak bulunmasından başlayarak bunların projelerinin ve ihale dosyalarının hazırlanması, yatırımların izlenmesi, istihkak raporlarının düzenlenmesi ve tesislerin kabulü aşamasında teknik ve eğitimli personel bulunmasında sıkıntı vardır. İller Bankası bu sıkıntıları ortadan kaldırır.

Bankanın belediyelerin ucuz kredi ve hibe yardımıyla desteklenen altyapı hizmetlerinde teknik sorumluluk almasını gerektiren diğer bir etken de belediyelerin içinde bulunduğu teknik personel ve finansal kaynak sorunudur. Mali aracılık ise; Yerel yönetimler ile merkezi idare arasında fon akışını düzenlemek ve yerel yönetimlere kredi sağlamaktır. (ÖİK, 1994, 75)

ii. Yatırım Fonksiyonu

İller Bankası 60 yıldan beri yerel yönetimlerin gelişmesinde büyük katkıda bulunmaktadır. İller Bankasının sektörel dağılımında içme suyu ve kanalizasyon birinci ve ikinci sırada yer alırken, yapı işleri, harita ve imar planı yapımı da bu sektörleri izlemektedir.

iii. Kredi Fonksiyonu

Yerel yönetimlere kendilerinin yaptığı işler için kredi sağlama işlerini de yapan İller Bankası bu yönetimlerin finansal kaynak ihtiyaçlarına önemli ölçüde çözüm sunmaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından banka programına alınan çeşitli projeler için kısa vadeli ve uzun vadeli kredi vermektedir. Uzun vadeli krediler için 5 ila 25 yıl vadeli % 40 faizli (Son yıllarda bu oran sürekli değişmektedir.) olarak açılan kredilerle yerel yönetimlere çok önemli destek sağlanmaktadır. (ÖİK, 1994, 77)

II. BÖLÜM

BELEDİYELERİN BAŞLICA FİNANSAL SORUNLARI

1. Belediye Dışından Kaynaklanan Sorunlar

1.1. Katı Merkezîyetçi Uygulamalar

Demokratik hayata geçtiğimizden bu yana, hiçbir iktidar döneminde değişmeyen kural, yerleşim birimlerinin su, yol, okul, hastahane gibi yerel nitelikli hizmetleri ve doktor, ebe, mühendis gibi yerel personel ihtiyacıyla merkezden yönetim meşgul olmaktadır. En yerel nitelikli konularda bile tüm kaynaklar ve her türlü karar odakları merkezde, Ankara'da toplanmaktadır. Ankara hergün taşradan gelen ve bakanlıklardan iş çıkarmaya, karar ve onay almaya ya da ödenek sağlamaya çalışan binlerce insanla dolup taşar.

Dış ülkelere gidip resmi dairelere uğrayanlar, oradaki sessiz çalışma karşısında hayrete düşerler. Bakanlık koridorlarında iş sahiplerine rastlamak mümkün değildir. Buna karşılık bizim bakan ya da üst düzey bürokrat odalarımız, adeta otobüs terminallerini ya da tren istasyonlarını andırmaktadır. 65 milyon insanın yaşadığı Avrupa'nın en geniş alanına sahip bir ülkede 40 bin köyün, 3000 belediyenin her birisine yol yapma, içme suyu getirme ya da camisine imam tayin etme gibi en basit yetkileri bile milletvekillerine ve bakanlara verirseniz, başka sonuç bekleyemezsiniz.

Bugün merkezden yürütülen tüm yerel hizmetlerle ilgili, tüm politik faaliyetler Ankara'da toplanmaktadır. Yerel ihtiyaçların Ankara'nın kararı ve genel bütçe olanakları ile karşılanması, Ankara'daki politikacı ve bürokratların, zamanlarının çok büyük bir bölümünü taşradan gelen iş takipçisine ayırmak zaruretini doğurmaktadır. Bu politikacı ve bürokratlar bundan sürekli şikayet etmektedir. Ancak bu gereksiz akının merkezden yönetimin tabi bir sonucu olduğunu, sorunu çözmek için kaynak ve yetkilerin taşraya, yerel yönetimlere devredilmesini

gerektiğini söylerseniz buna da yanaşmayacaklardır. Çünkü burada söz konusu olan devletin kaynağıdır, kendi kaynakları değildir ve bu insanlar bu kaynağı siyasi menfaatleri kârşılığında dağıtmaktan büyük zevk almakta, büyüklük doyumuna erişmektedirler. Ancak onların bu doyumunun ülkeye maliyeti de çok yüksektir.

Ayrıca merkezden yönetimin, tüm hizmet alanlarını ve tüm ülkeyi kapsama zorunluluğundan kaynaklanan kârmaşık ve katı bir muhasebe sistemi vardır. Bu sistem, ne derecede güvenilir olursa olsun, hizmeti yavaşlatmakta ve geciktirmektedir. Özellikle, ülkemiz gibi merkezle taşra birimleri arasında büyük mesafe ve yerleşim birimleri arasında çok büyük ihtiyaç farklılıkları, hatta gelenekler ve psikolojik davranışlarla ilgili büyük yerel özellikler olan bir ülkede, en basit ve yerel nitelikli hizmetleri bile kapsamına alan bu muhasebe sistemiyle hizmet etkinliğini sağlamak mümkün değildir.

Yine merkezden yönetimde tıpkı muhasebe sisteminde olduğu gibi, tüm ülkenin yönetim esasları ve hizmetlerin uygulama biçimi, en ayrıntısına kadar standart ve belli usul ve kurallara bağlanmaktadır. Merkezi yönetimin niteliğinden kaynaklanan muhasebe ve her türlü görev, yetki ve çalışma esaslarına ilişkin bu kaçınılmaz kural koyma zorunluluğu şu sorunlarında doğmasına neden olmaktadır.

- i.* Kırtasiyeciliğin artmasına
- ii.* Bürokrasinin gereksiz yere genişlemesine
- iii.* İşlerin gecikmesine
- iv.* Yerel özelliklerin dikkate alınmamasına
- v.* Yerel ihtiyaçların gereği gibi belirlenememesine
- vi.* Yerel halkın istek ve düşüncelerine yeteri ölçüde değer verilmemesine
- vii.* Hizmetin pahalıya mal olmasına
- viii.* Koordinasyonun güçleşmesine

Acil ihtiyaçların hemen kârşılanamamasına ve benzeri sonuçlara neden olmaktadır. (Çoker, 1991, 57)

1.2. Altyapı Hizmetlerinin Yapısından Kaynaklanan Sorunlar

Belediyelerin altyapı yatırımlarının en önemlileri, içme ve kullanma suyu, kanalizasyon ve arıtma tesisleri ile çöp toplama, depolama, yerleştirme ve katı atık yakma tesislerine yapılan yatırımlardır. Bu yatırım harcamalarının büyük kalemler oluşturması ve geri dönüşünün sınırlı olması kaynak tahsisinde etkinliği düşürmekte ve yeni yatırımlar için kaynak bulma imkanını da sınırlamaktadır.

Belediyelerin mali ve teknik yönden sınırlı olmaları nedeniyle bu yatırımları kendileri yapamamaktadır. Merkezi idarenin de bu konulardaki proje ve tercihi ne ise belediyeler bu tercihi kabullenmek zorunda bırakılmaktadır.

Belediyelerin önemli bir bölümünde su ve atıksu tarifeleri modern işletmecilik esaslarına dayanmadığından mevcut tesislerin bakım-onarım, işletme giderleri yeterince karşılanamamakta, yeni yatırımlara kaynak sağlama imkanı oluşmamaktadır.

Yine belediyelerimizin önemli bir kısmında içme suyu, kanalizasyon ve arıtma tesislerini işletecek yeterli sayı ve nitelikte eleman bulunmamakta, verimsiz işletme nedeniyle tesislerden istenilen fayda sağlanamamaktadır.

Bakım-onarım ve kısmi yenileme çalışmalarının zamanında ve yeterli düzeyde gerçekleştirilememesi, ülke genelinde % 50'ye varan su kayıplarına neden olmaktadır. Bu nedenle şebeke ıslahı çalışmaları büyük önem taşımaktadır.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun gereğince, öncelikler içme suyu tesislerine verilmiş olmasına rağmen, içme suyu dışındaki alanlara tahsis edilmektedir. Bu tahsisler nedeniyle yeraltı sularından içme suyu olarak yeterince yararlanılamamakta; uzak yerlerden su temini yatırım maliyetlerini arttırmaktadır. Yeraltı suyu kaynaklarından su temininde yaşanan bu durum, yüzeysel su kaynaklarından yararlanılmasında da söz konusu olmaktadır. Ayrıca yeraltı sularının müsaade ve denetim hakkı belediyelerden alınıp, DSİ'ye verilmesi ve

belediyelerin bu sarflardan su ve atıksu bedeli alamaması da büyük bir kaynağın değerlendirilememesine neden olmaktadır.

Ülke genelinde içme suyu sağlama konusunda görev alan kuruluşlar arasında gerekli bilgi akışı ve işbirliği sağlanamadığından yatırım önceliklerinin belirlenmesi ve uyum sağlanmasında aksaklıklar doğmaktadır. Kentsel altyapı haritalarının olmaması da içme suyu ve kanalizasyon şebekelerinin bakım-onarım ve yenilenmesinde darboğaz oluşturmakta ve hizmet maliyetlerini arttırmaktadır.

1.3.Bütçe Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar

Klasik bütçeleme sisteminin bünyesinde taşıdığı birinci zayıflık, bütçe harcamalarının yıllık olarak öngörülmesidir. Bütçe tahsislerinin yıllık esasta öngörülmesi, uzun vadeli planlama yaklaşımına uygun düşmemektedir.

Klasik bütçeleme sisteminin bünyesinde taşıdığı ikinci zayıflık; bir önceki yılın bütçesini temel olarak alması, yeni bütçe önerisini eski bütçe üzerinden bazı artışlar ya da rötuşlar yaparak oluşturmasıdır.

Klasik bütçeleme sisteminin diğer bir zayıf yönü de; tahsislerin fiziksel kriterlere dayandırılmadan mali esas üzerine yapılmasıdır. Harcama yapılan kalemler üzerindeki fiyat değişimleri farklı olduğundan mali ayarlamaların aynı oranda yapılması, farklı oranda fiziksel üretimin ortaya çıkmasına yol açabilir. Örneğin; Farklı kalitede eleman gerektiren iki ayrı işe ayrılan tahsisat aynı oranda arttırılırsa, düşük kaliteli hizmetin artış hızı ile yüksek kaliteli hizmetin artış hızı arasında denge kurulması güçleşir. Yatırım harcamalarında da aynı durum söz konusudur. Örneğin; daha hızlı fiyat artışına sahip malzeme kullanan yatırım kalemlerine aynı oranda tahsisat arttırımı sağlandığında, birinci gruba giren yatırımlar ikinci gruba giren yatırımlara oranla daha yavaş ilerleme kaydedilecektir.

Klasik bütçe denetimi yalnızca biçimsel denetim olup, etkinlik denetimi niteliğini taşımamaktadır. (Emrealp, 1993, 61)

1.4.Doğal Afetler Ve Krizlerin Etkisi

Ülkemiz, gerek coğrafi konumu ve jeolojik yapısı, gerekse tüm çevre koşulları nedeniyle olası büyük doğal afetlere her zaman uğrayabilecek durumdadır. Bunun yanısıra, son çeyrek yüzyıla damgasını vuran hızlı kentleşme ve sanayileşme süreci, yerel yönetimlerimizin çevre sorunlarından kaynaklanan krizlere de hazırlıklı olması gerektiğini göstermektedir.

Yerel yönetimlerimiz kendilerini bu tür bir krize karşı hazırlıklı hissedebilirler ya da böyle bir olayın gerçekleşme olasılığının çok düşük olduğunu düşünebilirler. Ne var ki, bu düşük olasılığın gerçekleşerek bir krizin ortaya çıkması, çok büyük ve onarılması mümkün olmayan maddi ve manevi kayıplara neden olmaktadır.

Genelde krizler, doğal ve teknolojik olarak sınıflandırılmakla birlikte, sonuçları açısından çoğu kez bunlar içiçe geçmekte ve aralarında kesin bir ayırım yapmak güçleşmektedir. Sözelimi bir deprem, olduğu yörede yangın, su baskını, enerji hatlarındaki arızalar gibi diğer krizlere de neden olmaktadır. (Emrealp, 1993, No:5,3)

Eğer yerel yönetimler olası bir deprem, su baskını, baraj yıkılması, kuraklık, zehirli ve tehlikeli atıklar, sis, hava kirliliği, boğazlardaki ve kıyı sularındaki olası kazalar, büyük çaplı ulaşım kazaları ve benzeri krizlere hazırlıksız yakalanırsa uzun yıllar katlanmak zorunda olacağı ve telafisi mümkün olmayan mali ve manevi sonuçlarla karşı karşıya kalır. Bunun neticesinde altyapı hizmetlerinde aksamalar ortaya çıkâr. Erzincan ve Dinar depremleri, İzmir ve Senirkent sel felaketleri, Boğazdaki gemi kazası, büyükşehirlerdeki hava kirlilikleri, çığ felaketleri ve daha birçok afetin sonuç ve izleri ortadadır. Bunların yerel yönetimlere, özellikle belediyelere olan maliyeti açıktır.

1.5.Hızlı Kentleşme

Türkiye, dünyanın en hızlı kentleşen ülkelerinden biridir. Kentleşme hızı 1950 den bu yana son 45 yıl içerisinde, yılda ortalama %20 olmuştur. Günümüzde; özellikle Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde görülen terör olayları nedeniye daha da fazla bir hız kazanmıştır. Nüfus artışı da ülkemizde kırsal kesime nazaran kentlerde daha fazla bir oranda seyretmektedir. 1985 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre yıllık nüfus artış hızı Türkiye genelinde %2.2 iken kentlerde %6.3, köylerde %1.1 olarak gerçekleşmiştir. 1990 da ise bu oranlar kentlerde %4.3 iken, köylerde %0.5 olmuştur. (TÜSİAD, 1992, 61)

100 bin ve daha fazla nüfuslu kentlerin kentli nüfus içindeki payı 1960'da %45.3 iken, bu oran 1985 yılında %64.9 'a yükselmiştir. 2.000 yılında ise %75 olacağı tahmin edilmektedir. Nüfusu 1. milyondan fazla olan kentlerin sayısı da artmaktadır. Bu kentlerin sayısı 1990 da 5 iken bu sayının 2.000 yılında 9 ve 2010 yılında 14 olacağı tahmin edilmektedir. Bunların arasında İstanbulun nüfusunun 2.000 yılında 12. milyon, 2010 yılında ise 21.5 milyon olması beklenmektedir. Ayrıca yüzyılın sonunda 11 kentimizin nüfusu da 5 milyon sınırını aşmış olacaktır. (TÜSİAD, 1992, 61)

Şimdi böyle bir hızlı kentleşme yaşayan ülkemizde yerel yönetimlerimiz ne yapacak? Nasıl hizmet üretecek? Mevcut kanunlarla ve kaynaklarla bu kentlerimizin hizmet üretmeleri elbette mümkün değildir. Nüfusun ve ekonomik faaliyetlerin büyük kentlerde yığılması ve bu kentlerde önemli sorunlar oluşturmuş ve kentlerin yönetimini daha da kâarmaşık bir hale getirmiştir. Bu hızlı kentleşme sonucunda şu sorunlar doğmuştur.

- Planlama, İmar, kent toprağının kullanılmasında ortaya çıkan aksaklıklar, kontrolsüz ve plansız büyüme sonucu daha büyük mali kaynak ihtiyacı ortaya doğmuştur.
- Konut ve arsa yetersizliği, daha fazla alt yapı yatırımı ve ihtiyacı doğurmuş, çarpık kentleşme oluşmuş ve daha fazla kaynak ihtiyacını gerektirmiştir.

- Kentiçi ulaşıma daha fazla yatırım gerekir hale gelmiştir.
- Çevre kirliliği ortaya çıkmış ve daha fazla çöp üretilmiştir.

1.6. Belediyelerin Sayısındaki Artış

Devlet gelirleri her yıl önemli ölçülerde artmıştır. Bu artış hem ekonominin büyümesinin hem de enflasyonun sonucudur. Belediyeler, önemli bazı devlet vergilerinden (daha önce açıkladığımız gibi) pay aldıklarına göre bu vergilerin hasılatındaki artış, otomatik olarak belediyelerin de daha fazla gelir elde etmelerine neden olmuştur. Durum acaba tam anlamıyla böyledir? Bu soruya olumlu cevap vermek mümkün değildir. Çünkü, devlet gelirlerindeki artışa paralel olarak belediyelere verilecek payın global miktarı da mutlak rakamlarla artmıştır. Bu bir gerçektir ancak, yıldan yıla belediyelerin sayısında da artış meydana gelmiştir. Türkiye’de belediye idaresi olarak örgütlenebilmek için sadece 2000 kişilik nüfus kıstası yeterli görüldüğünden oldum olası bu sayıyı aşan bütün yerel birimler derhal İçişleri Bakanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunmakta ve kısa sürede olumlu sonuç almaktadırlar.

1996 yılına gelindiğinde belediye sayısında önemli artışlar meydana gelmiştir. Bu durumda, devlet gelirlerindeki artış oranının daha fazla olmasına rağmen sözü geçen fazlalık belediyelere tam olarak yansımamıştır. Çünkü pay alan belediye sayısı arttıkça belediye başına düşen pay azalmıştır.

Bunun yanı sıra, belediye sınırları içinde geçici nüfusun arttıkça, özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Diyarbakır, Van ve göç alan belediyelerde kişi başına düşen gelirlerde ayrıca bir azalma meydana gelmektedir.

Ülkemizdeki belediyelerin sayısındaki artışı ve nüfusun gelişimini bir tablo ile gösterirsek;

<i>Nüfus Grubu</i>	<i>1990</i>	<i>1994</i>
2.000'den Az		
Belediye Sayısı	127	167
Nüfus (Bin Kişi)	216	274
Nüfus Oranı (Yüzde)	0,6	0,6
2.000-5.000		
Belediye Sayısı	1 064	1 511
Nüfus (Bin Kişi)	3 405	4 797
Nüfus Oranı (Yüzde)	9,0	10,5
5.000-20.000		
Belediye Sayısı	587	693
Nüfus (Bin Kişi)	5 320	6239
Nüfus Oranı (Yüzde)	14,0	13,7
20.000 +		
Belediye Sayısı	231	253
Nüfus (Bin Kişi)	14 675	14 844
Nüfus Oranı (Yüzde)	38,7	32,6
Büyükşehir Belediyeleri		
Belediye Sayısı	8	15
Nüfus (Bin Kişi)	14 338	19 425
Nüfus Oranı (Yüzde)	37,8	42,6
TOPLAM		
Belediye Sayısı*	2 061	2 716
Nüfus (Bin Kişi)	37 953	45 579
Nüfus Oranı (Yüzde)	100,0	100,0

Kaynak: DPT (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı)

*Büyükşehirlerdeki ilçe ve alt ka belediyeleri 1990 yılında 44 ve 1994 yılında 77 adet olarak toplama dahildir.

Tablo 6: Belediyeler ve Belediyelerdeki Nüfusun Gelişimi

1.7. Hazine Arazilerinin Olumsuz Etkisi

Devlet malı olan hazine arazilerinin bugün nasıl talan edildiği ortadadır. Merkezi idare hazine arazilerini koruyamaz ve değerlendiremez durumdadır. Bu durumun iki olumsuz etkisi vardır.

Birincisi bu araziler mafya tarafından işgal edilerek talan edilmektedir. Bunun neticesinde gecekondulaşma ve plansız kentleşme ile yerel yönetimler içinden çıkılmaz bir kârmaşa içine itilmektedir. Bu işleme ve olumsuz sonuca en güzel örneği İstanbul, Adana, Ankâra ve İzmir gibi yoğun göç alan şehirlerimizdeki yağma ve sorunlar gösterilebilir.

İkincisi ise belediyeler hazine arazilerini değerlendirerek arsa üretebilecek imkanlara sahip iken, böyle bir kaynak atıl vaziyette bekletilmekte veya israf edilmektedir. Oysa bu araziler belediyelere devredilmiş olsa belediyeler bu arazilerden hem ucuz ve planlı kentleşme imkanı bulacak ve hemde üretilen bu arsalar ve konutlardan büyük finansal kaynak sağlayacaklardır.

Belediyeler topladığı çeşitli vergilerden birçok idareye pay verirken, belediyeleri ilgilendiren ve doğacak sorunları belediyelerin çözmek zorunda kaldığı hazine arazilerinin satışından da pay alamamaktadır. En azından bu sağlanmalıdır.

1.8. Enflasyonun Etkisi

Yüksek enflasyon nedeni ile belediyelerin tahsil etmekte olduğu vergi ve harçlar gibi yasal gelirler, her geçen gün çok değersiz ve yetersiz hale gelmektedir. Belediyelerin yaptıkları iş ve hizmet maliyetleri veya satın alınan araç-gereç fiyatları durmadan yükselme eğilimi göstermiş, belediyelerin alım gücü hızla yok olmuştur. Dolayısı ile belediyelerin yatırım maliyetleri ile cari harcamaları enflasyon oranının üzerinde gerçekleşmiştir.

Enflasyonun etkisi belediyelerde, en çok emlak vergisi üzerinde görülmektedir. Çünkü emlak vergileri 4 yılda bir beyan esasına göre tahsil edildiğinden ve ilerleyen yıllarda güncelleştirme imkanının olmayışından, 4. yılın sonunda tahsil edilecek vergi neredeyse sıfırlanacak konuma gelmektedir.

Mahalli İdare Kanunlarında belirtilen bu gelirlerin, yüksek enflasyon ortamında güncelleştirilmemesi gelirleri oldukça azaltmıştır. Köy İdare kanununda Köy İdaresi 20 lira salma koyar diye bir madde vardır. O gün için 20 lira çok iyi bir para iken ve 6 adet altın alım gücüne sahip idi, ancak bugün milli para birimimiz içerisinde 20 lira diye bir para tedavülde bulunmamaktadır. (Tortop, 1995, 32)

2. Belediye Yönetiminin Uygulamalarından Kaynaklanan Sorunlar

2.1. Yeni Finansal Modellerin Geliştirilemeyişi

Altyapı projelerindeki finans yükünü azaltıcı ve kamu verimliliğini arttırıcı, özelleştirme ve yap-işlet-devret modeli gerektiği gibi kullanılmamış ve bu tür finans yollarından istifade edici yatırımlar geliştirilememiştir. Sadece büyük belediyelerden bir kaçı bu kaynaklardan istifade etmekte olup bunların da uygulamaları henüz çok yenidir. Kısaca, borçlanma yükünü azaltıcı ve verimlilik artışı sağlayacak olan bu tür imtiyazlı sözleşmelerden gereği gibi istifade edilememiştir.

2.2. Gerekli Tekniklerden Yeterince Yaralanmamak

Yerel yönetimler, büyük paralar harcamalarına rağmen topluma istenen düzeyde, kaliteli ve aynı zamanda ekonomik hizmet üretememektedir. Bu, aynı zamanda merkezi yönetiminde bir problemidir. Çünkü, ne merkezi idare ve nede yerel yönetimler çağın gerekli kıldığı verimlilik ve kalite arttırıcı tekniklerden yeterince yararlanma yoluna gitmemişlerdir.

Ancak, aşağıda belirteceğimiz tekniklerden yararlanmak artık zorunlu hale gelmiştir. Bu teknikler;

- i.* Plan, program uygulamaları ve iş analizleri
- ii.* Halkla ilişkiler, görev tanımlamaları, insan gücü planlaması ve hizmet içi eğitim
- iii.* Performans bütçe, stok yönetimi, maliyet muhasebesi ve diğer muhasebe teknikleri
- iv.* Denetim, eşgüdüm, haberleşme ve ödüllendirme
- v.* rgt ve yönetim çalışmaları, yerleşme etüdleri, evrak-arşiv sistemleri
- vi.* Standardizasyon, kar verme, proje yönetim teknikleri
- vii.* Bilgisayar kullanımı ve kent bilgi bankası

2.3. Yöneticilerin Yetersizliği

Toplumunu yönetecek kişiler(belediye başkanları ve meclis yeleri) bazı yöneticilik ve idarecilik vasıflarına sahip olmalıdır.Eğer belediyenin başında bulunan idareciler ilerde de aıklanıcağı gibi yöneticilerde bulunması gereken vasıflara sahip değil iseler finansal kaynakları verimli kullanamazlar,sevk ve idarede başarılı olamazlar.

Neticede zaten yetersiz olan belediye kaynaklarını ya israf ederler veya art niyetli kişilerin menfaatleri doğrultusunda kullanırlar.Zaten dinimizde “bir toplumun başına ehil olmayan(ehliyetsiz) kişiler geçerse vay O toplumun haline” diyor.ülkemizde yöneticiler seçilirken kişinin kabiliyet ve kapasitesinden çok sülalesinin genişliğine,zenginliğine ve benzeri özelliklerine bakılmaktadır.Bu da o belediyenin ve beldenin felaketini hazırlamaktadır.

Sadece belediye başkanı ve seçilmiş idarecilerin yeterli olması da başarı sağlamaz.Her kademedeki personel yeterli olmalıdır.Belediyelerimize baktığımız zaman,bir çok belediyemizde hesap işleri müdürü ğretmen veya orta okul mezunu,fen işleri personelinin teknik bilgiden yoksun olduğunu görürüz. Bu

uygulamalarda hizmetlerin aksamasına, finansal kaynakların etkin ve verimli kullanılmasına engel olmaktadır.

3. Belediyelerin Gelirlerinden Kaynaklanan Sorunlar

Belediyelerin ve büyükşehir belediyelerinin mali sorunlarının en önemli sebeplerinden birinide bu kısım oluşturmaktadır. Belediye gelirlerinden kaynaklanan sorunların sebebi ya belediye gelirler kaynaklarını oluşturan yasalar ve yasaların uygulamasında ortaya çıkan sorunlardır veya belediye yönetiminin bu kaynakları etkin ve verimli kullanamamasından ortaya çıkan sorunlardır. Bu sorunları şöyle sıralayabiliriz.

3.1. Para Cezalarının Güncelliğini Yitirmesi

Kanun, tüzük ve yönetmeliklerle belediye yasağı olarak getirilen hükümlere ve bunlara dayalı olarak belediye meclisleri ve encümenlerince verilen kâarlara veya alınan tedbirlere aykırı hareket edenlere para cezası verilir.

Ancak, bu cezalar sabit rakamlarla yasalarda belirtilip, güncelleştirilmeyince belediyeler için kaynak olma özelliğini yitirdiği gibi, suçu işleyenler içinde caydırıcılık özelliğini yitirmektedir. Kişi eğer suçu işlemese belediyeye daha fazla ödemede bulunması gerekeceğinden kuralları ihlal etme yoluna gitmektedir. Çünkü ceza O şahıs açısından daha az yükümlülük doğurmaktadır. Bunun neticesi olarakta suç ve ihlaller artar ve belediyeler açısından bu cezalar, ihlaller sonucu uğradığı zararı dahi kârşıl原因amaz duruma gelir.

Bugün belediye zabıtasının 117.500 TL'den fazla ceza kesme yetkisi yoktur. Bunun nedeni belediye ceza ve harçlarının büyük bir kısmının maktu cezalardan oluşmasıdır. Bu maktu miktarlar düzenli bir şekilde arttırılmadığından yukârıda da belirttiğimiz gibi kaynak olma vasfını yitirmiştir. Belediyelerinde yerel otoritesini sarsmaktadır.

3.2. Belediyelerin Özerk Vergilendirme Yetkisinin Olmaması

Bir kısım vergiler merkezi idarece yerel yönetimlere devredilmediğinden ve vergilerin taban ve tavan oranları, merkezi idarece yasa ile belirlendiğinden, belediyelerin bunları tahsil etmesi gerekirken bu gibi kaynaklardan faydalanamayışı sonucunu doğurmaktadır.

Belediyelerin vergi koyma yetkisi olmadığı gibi, tahsil etmiş olduğu vergilerden de çeşitli kurumlara pay vermek zorunda bırakılmıştır. Belediyeler tahsil etmiş olduğu vergilerden; Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Özel İdareye, Büyükşehir Belediyesine, Çocuk Esirgeme ve Sosyal Dayanışma Kurumuna ve benzeri kurumlara pay ödemektedir.

Ayrıca merkezi idare yerel yönetimlerin kaynaklarını genişletici ve iyileştirici kârarlar alma yerine, daha da kısıtlayıcı kârarlar almaktadır. Daha önce yürürlükte bulunan akâryakıt tüketim vergisi, belediyeler için iyi bir kaynak oluşturmakta idi. Ancak, merkezi idare bu vergiyi kendisi tahsil etmeye başlamıştır. Benzin, gazyağı, gaz, motorin, fuel oil satışını yapan rafineri şirketleri ile bu maddelerin ithalatını gerçekleştiren kuruluşların mükellefi olduğu bu vergi, 3074 sayılı Akâryakıt Tüketim Vergisi Kanunu ile belediye gelirleri arasından çıkârılmıştır.

Havagazı tüketim vergisi işlemez hale gelmiştir. Büyük sanayi kuruluşları doğalgaz kullanımına geçmesine rağmen doğalgaz tüketim vergisi yürürlüğe girmemiştir. Belediyelerin almış olduğu elektrik tüketim ve haberleşme vergileri de kaynak olma özelliğini yitirmiştir. Sanayi kuruluşları elektrik enerjisini kendileri doğalgazdan üretme yoluna gitmektedir. Bu da belediyelerin elektrik tüketiminden aldığı paylara büyük bir kısıtlama getirmiştir.

Belediyeler kendi sınırları içerisindeki yolları yapmakla sorumlu tutulurken motorlu araç alım -satım ve kullanım verginden hiç faydalanamamaktadır. Bütün

imar ve bayındırlık hizmetleri ile belediyeler sorumlu tutulurken, emlâk alım-satım vergisinden de yararlanamamaktadır.

3.3. 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Yasası

Halen yürürlükte bulunan 2464 sayılı yasa üç bölümde; vergiler, harçlar ve harcamalara katılım payları şeklinde kaynak oluşturmaktadır. Ancak şu sakıncaları taşır:

- i.* Çok dağınık ve uygulama güçlükleri oluşturan hükümler içermektedir.
- ii.* Ekonomik, teknik ve sosyal gelişmeler paralelinde oluşan çağdaş belediye gelirleri potansiyelini kavrayamamaktadır.
- iii.* Belediyelere, vergi harç ve katılma payı ihdas etme konusunda inisiyatif tanınmamaktadır.
- iv.* Maktu ve nisbi tarifelerle toplanmasını öngördüğü gelirlere ait tarifelerin enflasyon nedeniyle aşınmış olması, kolaylıkla tesbit edilememektedir.

3.4. 1319 Sayılı Emlâk Vergisi Yasası

Emlâk vergisi, 3239 sayılı yasa ile 1986 yılından itibaren belediyelere devredilmiştir. Ancak hasılatı bu güne kadar anlamlı bir kaynak olma niteliğine ulaşamamıştır. Emlâk vergisi hasılatı açısından çok yönlü sıkıntı ve zorluklar söz konusudur.

Şöyleki;

- i.* Belediyelerin beyanname esasına dayanan ve izlenmesi zorunlu bulunan bu vergiyi tahsil ve takip örgütleri kolaylıkla kurulamamıştır.
- ii.* Vergi hasılatı, genel beyan dönemi boyunca (4 yıl) vergi matrahının yıllar itibarı ile reel anlamını ve vergi tahsil cazibesini yitirmektedir.
- iii.* Vergi matrahının oluşturulması için gayrimenkul değerlerinin belirlenmesi kârî işlemleri gerektirmektedir.

iv. Emlâk rayiç değerleri çeşitli düşüncelerle gerçekçi olarak belirlenememektedir.

3.5. 2380 Sayılı Yasa

1981 yılından itibaren belediyelere ve il özel idarelerine genel bütçe vergi gelirlerinden pay verilmeye bu yasa ile başlanılmıştır. Yasaya göre vergi tahsilatının % 8.55 oranındaki bölümü yerel yönetimlere aşağıdaki hükümlere göre dağılmaktadır.

Nüfus büyüklüğüne göre doğrudan dağılan	: % 6
Belediyeler fonuna	: % 2.3
Mahalli idareler fonuna	: % 0.25

3239 sayılı yasa ile Belediyeler Fonu'na aktarılması gereken oran % 2.3 'ten % 3'e çıkârlmış, ancak bütçe kanunlarına konulan hükümler ile 1986 yılından beri uygulanagelen yukârıdaki oranlar muhafaza edilmiştir. Söz konusu oranların düşük olması yanında genel bütçe vergi gelirlerinin yerel yönetimlere intikaline aşağıdaki olumsuz faktörler rol oynamaktadır.

i. Belediyelere aktarılan paylardan aşağıdaki kesintiler yapılmaktadır.

	<i>Sos. Yrd. Teşvik Fonu Kesintisi</i>	<i>Genel Bütçe Kesintisi</i>	<i>Boğaziçi İmar Md. Kesintisi</i>
<i>Belediyeler Fonu</i>	% 10	% 35	% 2
<i>Mahalli İd. Fonu</i>	% 10	% 60	-
<i>Doğrudan Dağ.</i>	-	% 10	-

ii. 1993 yılı bütçe yasası ile Belediyeler ve Mahalli İdareler Fonu genel bütçeye dahil edilmiş ve fonlara ödenek tahsisi yöntemine geçilmiştir. Ancak fonlara tahsis edilen gelir tahminin % 41'I oranında belirlenmiştir.

iii. Bu fonların harcama usul ve esaslarına ilişkin yönetmelikler rasyonel kaynak kullanımını engellemekte ve mükerrerliklere yer vermektedir.

3.6. 3030 Sayılı Yasa

Bu yasaya göre, büyükşehir belediyesinin bulunduğu il merkezi itibariyle toplanan genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden büyükşehir belediyelerine % 5 oranında pay verilmektedir. Yasada oran % 3 olarak belirlenmiştir. Bakanlar Kurulu'na % 6'ya kadar artırma yetkisi tanınmış olmasına rağmen 1985 Nisan'ından itibaren saptanan % 5 oranı uygulanmaktadır. 2380 ve 3030 sayılı yasalar çerçevesinde belediyelere aktarılan paylar yine de bu belediyelerin ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır.

3.7. Akaryakıt Tüketim Vergisi

Önceleri yerel kabul edilerek Belediye Gelirleri yasası içinde düzenlenen bu vergi; 3074 sayılı “ Akaryakıt Tüketim Vergisi Yasası” ile 2464 sayılı yasadan çıkartılarak genel bütçe vergi gelirleri arasına alınmış, vergi hasılatından çeşitli fon ve kuruluşa pay aktarma esası getirilmiştir.

Halen bu kaynaktan Bakanlar Kurulu kârarı ile belediyelere % 1.20, Belediyeler Funu'na da % 1.20 olmak üzere toplam % 2.40 oranında pay aktarılmaktadır. (94/5365 sayılı Bakanlar Kurulu kârarı ile bu oranlar % 0.40'a , dolayısıyla toplamda % 0.80'e indirilmiştir.) Bakanlar Kurulu'nun bu kârarı neticesinde belediyelerin % 1.60, yani 2/3 oranında gelir kaybı olmuştur. (ÖİK, 1994, 89)

3.8. Genel Bütçeden Yapılan Yardımların Yetersizliği

Maliye ve Gümrük Bakanlığı başta olmak üzere muhtelif bakanlıkların bütçesinde yer alan yardım ödenekleri daha ziyade küçük belediyelerin acil ihtiyaçları için kullanılmaktadır. Ancak uygulamada bazı sıkıntılar doğmaktadır. Şöyle ki;

- i. Bu yardımların dağıtımında herhangi bir kriter olmadığı için ilkesiz bir şekilde dağıtım yapılmaktadır.
- ii. Ayrıca bakanlıklar arasında bu konuda herhangi bir koordinasyon söz konusu olmadığı için oluşan mükerrerlikler dolayısıyla adaletsiz bir dağıtıma neden olmaktadır.
- iii. Bu fonların dağıtımındaki bir başka adaletsizlik ise siyasi hükümetin kendi partisinden olan belediyelere çok cömert davranırken, diğer partili belediyeleri bu kaynaktan mahrum bırakarak cezalandırmasıdır.

Diğer taraftan muhtelif tarihlerde çıkartılan kanun, karar ve yönetmeliklerle, belediyelerle ilgili olan ve onlara kaynak aktaran fonlar kurulmuştur. Çok çeşitli olan bu fonlardan belli başlı olanları ve gelir kaynakları şöyledir:

- i. **Belediyeler Fonu:** Bu fonun kaynağı genel bütçe vergisi ve akaryakıt tüketim vergisidir.
- ii. **Mahalli İdareler Fonu:** Bu fonun kaynağı genel bütçe vergi gelirleri payı.
- iii. **Turistik Yörelere Belediyelerine Yardım Fonu:** Kaynağı Turizm Bakanlığı bütçesi.
- iv. **Geliştirme ve Destekleme Fonu:** Bu fonun kaynağı çeşitli bakanlıkların destekleridir.
- v. **Toplu Konut Fonu:** Çeşitli kaynaklar.
- vi. **DPT Mali ve İktisadi Transferler Ödeneği:** DPT bütçesine konan pay.
- vii. **Otopark Fonu:** Alınan otopark bedelleri.
- viii. **Belediyeler İmar Uygulamaları Fonu:** Bayındırlık ve İskan Bakanlığına konulan ödenek.
- ix. **Trafik Hizmetleri Geliştirme Fonu:** Çeşitli kaynaklar.
- x. **Çevre Kirliliği Önleme Fonu:** Çevre Bakanlığı bütçesine konulan ödenek ve diğer kaynaklar.
- xi. **Büyükşehir Belediyelerine Mahsus Merkezi İdare ve Belediye Altyapı Yatırım Fonu:** Bunun kaynağı da büyükşehir belediye bütçelerine konulan ödenektir.

Ayrıca bunlara belediye bütçesinde konulmuş bulunan aşağıdaki fonları da dahil etmek gerekir.

- i. Belediye tanzim satış fonu.
- ii. Gecekondu fonu.
- iii. İmar ve gecekondu mevzuatına aykırı yapılara uygulanacak bazı işlemler hakkında kurulan fon.
- iv. Belediye ekmek fırını tesis ve işletme fonu.
- v. Asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım fonu.

Bu fonların uygulanmasında ortaya çıkan sakıncalarında şöyle sıralayabiliriz.

- i. Gelir olarak nitelendirilebilecek kaynaklar son derece dağınıktır ve izlenmesi güçtür.
- ii. Ayrıca hesaplama ve paylaşım sorunlarını da bu fonlar beraberinde getirmektedir. Paylar zamanında ilgili yerlere aktarılamamakta, plansız, programsız ve etkin olmayan bir kaynak dağılımı olmaktadır.
- iii. Küçük belediyelerin büyük kısmı bu fonlardan nasıl ve ne şekilde yararlanacağını bilmemektedir.

4. Belediyelerin Harcamalarından Kaynaklanan Sorunlar

4.1. Devredilen Borç Ve Faiz Yüğü

Yerel yönetimler bilinçsiz borçlanma sonucu ödemesi gereken SSK, Vergi Dairesi, İller Bankası ve benzeri kamu kuruluşlarına olan borçlarını ödeyememişlerdir. Bunda, merkezi idarenin büyük sorumluluğu vardır. Çünkü merkezi idare bu alacakları zamanında tahsil etme yoluna gitmemiş, ya ertelemiş veya affetmiştir. 1990 yılından bu yana olan bütün kamu borçları, toplu olarak faizleri ile birlikte tahsil edilme yoluna gidilmiştir. Öyleki, bu borçların faiz oranları %500'lere ulaşmıştır.

Ayrıca, faizleri hesaplanıp taksitlendirilen borçlara tekrar tecil faizi adı altında uygulama ile faizde faiz hesaplama yolu ile hiçbir ülkede görülmeyen bileşik faiz hesabıyla belediyeler daha da büyük mali imkansızlıklara sokulmuştur. Bu da yetmiyormuş gibi merkezi idare belediye mallarını, haczedilebilir mallar kategorisine sokarak Belediyelerin hizmet üretmesini tamamen engellenmiştir.

4.2. Kontrolsüz Harcamalar

Cari harcamaların hızla artması ve bunlara cevap verecek kaynakların bulunmaması da yerel yönetimlerimizi mali yönden büyük bir çöküntünün eşiğine getirmiştir.

Yerel yönetimlere ait cari harcamaların bir kısmı kendi kontrolü altında bulunurken, bir kısımda kendi dışındaki nedenlerden dolayı artış göstermektedir. Şöyle ki;

- Devletin memur maaşlarına yapmak zorunda kaldığı artışlar yasal olarak belediye memurlarına da aynı oranda yansımaktadır. Özellikle, toplu iş sözleşmeleri, işçi kullanan yerel yönetimlerimiz açısından büyük bir mali yük getirmektedir. Öyleki, son 5 yıl içerisinde yerel yönetimlerimizin personel giderlerine yaptığı ödemelerin toplam belediye giderleri içerisindeki payı hızla yükseltmiştir.
- Belediyelerin altyapı ve genel hizmetler için kullandığı araç ve gerecin teknolojik olarak eski olması ve ekonomik ömürlerini doldurmuş olması büyük harcamalar doğurmaktadır. Kaynakların kısıtlı olması, yeni teknolojinin çok pahalı olması neticesinde, belediyelerin araç-gereç parkını yenileyememesi de belediyeleri eski teknolojiler kullanmaya mahkum etmiştir.

Bu ve buna benzer nedenlerle belediye bütçelerinde en büyük giderleri, personel giderleri ile akaryakıt tüketim giderleri ve araç bakım, onarım, yedek parça gibi gider kalemleri oluşturmaktadır.

4.3. İsraf Ve Yolsuzluklar

Belediyelerin siyasi kuruluşlar olmaları nedeni ile buralarda kurulu iyi bir denetim mekanizmasının olmayışı, seçimle gelen ehil olmayan kişilerin, kaynakları israf etmesine veya çeşitli yolsuzlukların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Özellikle, yerel yönetimlerde merkezi idarenin başında bulunan hükümetlerin aynı partiden olması, bu suistimallere daha da fazla imkan tanımıştır. Yatırımlar gerçek maliyetlerinin üzerinde kendi partilerinden olanlara ihale edilmiştir.

Ayrıca partililerden tahsil edilmesi gereken birçok gelirden vazgeçilme yoluna gidilmiştir. Bu da belediye kaynaklarının israf edilmesine, gelirlerin tahsil edilmemesine neden olmuştur.

4.4. Personel Giderleri

Ülkemizde belediyelerin personel harcamaları ile ilgili yeterli ve sağlıklı bilgi edinmek zordur. Bunun için değişik yöntemlerden yararlanılmaktadır. Bunlar genel bütçe harcamaları ve GSMH oranlarıdır.

1982-92 döneminde yıllık ortalama olarak belediyelerin harcamaları %73,3 oranında artmıştır. Bölgeler itibariyle en yüksek artış %78,5 ile Güneydoğu Anadolu bölgesinde, en düşük artış ise, %67,6 ile Ege bölgesinde gerçekleşmiştir. (Ö.İ.K, 1994, 60)

En yüksek artış Güneydoğu Anadolu bölgesinde oldu demiştik. Bunun iki önemli nedeni vardır. Güneydoğu belediyelerinde nüfus hareketi çok yoğundur. Sürekli göç bölgesi olması ve terör nedeniyle binlerce köyün boşaltılması ve bunun neticesinde de daha fazla eleman istihdamı ihtiyacından kaynaklanmaktadır.

Bir diğer nedeni ise olağanüstü hal uygulaması nedeniyle memurlara ödenen ek maaş ve tazminatlarıdır. Oysa yerel yönetimlerde personel rotasyon ve atamaya tabi değildir. Bu belediyelerdeki personel, o mahallin insanıdır. Dolayısıyla bu

personelerle olağanüstü hal zammı ödenmemelidir. Bu durumda, Güneydoğu Anadoludaki yerel yönetim birimlerindeki personel maliyeti diğerlerine oranla iki fazla olacak şekilde ortaya çıkmaktadır.

Belediye personel harcamalarının toplam harcamaları içindeki payı 1982'de % 46 iken, bu oran 1992 yılında %52'ye çıkmıştır. Belediyelerin personel harcamalarındaki artışın yüksek oluşu, personel sayısındaki düzensiz artış ve ücret artışlarına bağlanabilir.

Belediyenin personel harcamalarının bu şekilde artması, yatırım harcamalarına ayrılacak kaynakları azaltmaktadır. Zaten finansal kaynak sıkıntısında olan belediyeler bu yanlış personel politikaları yüzünden daha da büyük çıkmaza sürüklenmektedir.

Belediyelerde personel harcamalarının giderler içerisinde büyük paylara ulaşmalarının en önemli bir nedeni de seçimle iş başına getirilen idarecilerin siyasi davranmalarıdır. Kendi taraftarlarına seçilebilmek için söz veren idareciler seçimlerden sonra vaatlerini tutmak için gerekli ve gereksiz personel alımına gitmektedir. Bunun sonucunda belediyeler bir nevi arpalık haline gelmekte ve istihdam fazlalıklarına neden olmaktadır. Personel fazlası maliyetleri arttırırken bir yandanda iş ve hizmet verimliliğininide düşürmektedir.

III.BÖLÜM

BELEDİYELERİN FİNANSAL SORUNLARININ ÇÖZÜM YOLLARI

Belediyelerin karşı karşıya kaldığı finansal kaynak darboğazını aşabilmeleri için ne yapmaları gerektiği özellikle son yıllarda en çok tartışılan konudur.Bu sıkıntıları atlatabilmek için hem belediyeler ve hemde merkezi idare bazı yeni uygulamalara işlerlik kazandırmalıdır.Bu yöntemleri sıralayacak olursak;

- Belediyelerin gelirleri arttırılmalıdır.
- Finansal kaynaklar etkin ve verimli kullanılmalıdır.
- Yeni teknik ve gelişmelerden yararlanılmalıdır.
- Giderler ve harcamalar askariye indirilmelidir.
- Belediyeler etkin bir bütçe sistemi ve denetim sistemi uygulamalıdır.

1.Gelirlerin Arttırılması

Belediyelerin gelir kaynaklarını arttırmak için öncelikle yeni gelir kaynakları oluşturulmalıdır.Bu da bazı vergi gelirlerinin merkezi idarece belediyelere devri ile ve genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere ayrılan payların arttırılması ile sağlanır.

Gelirlerin arttırılmasının bir diğer yoluda mevcut gelir kaynaklarının geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesidir.Mevcut gelir kaynaklarının geliştirilme ve çeşitlendirilmesi içinde vergi oranları,harç miktarları ve cezaların miktarları belediyece belirlenmesi ile olur.Belediyelerin gelir kaynaklarını arttırmak için özellikle şu hususlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Belediye gelirlerini kısa dönemde arttırmak içinde ya belediyeler borçlanma yoluna gidebilir.Borçlanma kısa dönemde gelir artışı sağlasada uzun dönemde önemli sorunlar ortaya çıkarır.

1.1.Vergi Gelirlerinin Yeniden Düzenlenmesi

Vergi gelirlerini arttırabilmek için iki uygulama yapılmalıdır.Bu uygulamalardan birincisi belediyelere yerel vergilendirme özerkliği tanınmalıdır.İkincisi ise hem mevcut vergi gelirleri isleh edilmeli ve hemde vergilendirilmeyen kaynaklar değerlendirilmelidir.

1.1.1.Yerel Vergilendirme

Hızlı kentleşme ile kentlerde vergiye esas olan değerlerde büyük artışlar olmaktadır. Mesela hem emlak vergisi hemde emlakın getirdiği gelirin matrahında kentleşme sonucu artışlar olmaktadır. Kentleşme ile artan bir başka gelir ile tüketim vergileridir. Ne varki merkezi yönetim bu gelirlerin büyük bir kısmı el koymakta ve belediye hizmetleri için yeterince kaynak ayırılmamaktadır.

Yerel vergilendirme mekanizmaları, mali kaynakların geliştirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Yerel vergilere hür olarak üçe ayırmak mümkündür.

Bunlar;

-Emlak vergisi: Yerel verginin en yaygın biçimi, arsa ve binaların kira yada piyasa değerleri üzerinden alınan vergilerdir. Yalnız emlak vergileri 4 yılda bir artırıldığından bu vergi enflasyona karşı en az duyarlılığı olan vergidir. Bunu önlemek için emlak vergileri her yıl yeniden belirlenmeli veya emlak vergisi yıllık olarak belirli oranlarda yükseltilmelidir. Enflasyona karşı böyle bir tedbir zorunludur.

-Gelir vergileri: Belediyeler bölgelerinde bulunan ticari kuruluşlara devletin koymuş olduğu gelir vergisine ilave olarak yine yasa ile belirlenmiş bir sınır altında vergi ekleme yetkisine sahip kılınarak kentlerden elde edilen gelirlerin bir bölümünün yine ilgili belediyelere dönmesi sağlanır.

-Tüketim vergileri: Halkın tükettiği mal ve hizmetlerden alınan değişik vergiler vardır. Çoğu ülkelerden belediyeler katma değer vergisinden pay almaktadırlar. Ayrıca elektrik, haberleşme, gaz vb. gibi tüketim mallarından vergi alınmaktadır. Bu tür vergiler enflasyona karşı duyarlıdır. Bu vergiler o nedenle belediyeler için önemlidir.

Burada vergilendirmede dikkat edilecek bir nokta elde edilen vergilerin oluşturduğu kaynakların kamuya verdiği sıkıntının sağladığı yarardan fazla olmamasıdır. Toplanacak vergilerin toplanmaya değer tutarlarda olması gerekir. Vergilendirmenin adil olması ise başka bir husustur. Vergilerin ödeme gücünü aşmaması gerekmektedir.

Diğer bir nokta ise ekonomik verimlilik. Bununla vergilerin vergi yükümlülerinin kaynak kullanımını üzerindeki etkileri ifade edilmektedir. Mesela elektrik üretimine konulan vergi enerjinin olumlu kullanılmasına sebep olacaktır.

Belediyelerin vergi oranlarını söz konusu yasal sınırlar içinde belirleyebilmeleri, farklı belediyelerin farklı vergi oranları uygulayabilmeleri esnekliğine kavuşmalarını sağlamaktadırlar. Belediyeler bunu fırsat bilerek hassas bir vergilendirme sistemi kurmak zorundadırlar. Bu esnekliği fırsat bilerek kaynaklarında daha verimli kullanmak imkanı verir.

2.1.2.Motorlu Taşıtlar Vergisi

Belediyeler kendi sınırları içerisindeki yolları yapmakla, trafik ve sinyalizasyon düzenlemeleri ile sorumlu tutulmaktadır. Özellikle Büyükşehir belediyelerinin önemli görevlerinden biri UKOME ' dir. Ancak bu kadar külfete katlanmalarına rağmen motorlu araç alım-satım ve kullanım vergilerinden yararlanamamaktadır. Bu da belediyelere büyük bir finansal yük getirmektedir.

Belediyelerin sırtındaki bu olumsuzluğun giderilmesi için, motorlu araçlar vergisinin yasal düzenlemelerle belediyelere devredilmesi gerekmektedir.Motorlu

taşıtlar vergisinin belediyelere tamamı devredilmesede, enazından bu vergiye tabi bulunan kâra, deniz ve hava taşıtlarından bir düzenleme ile ve belediyelere devredilmek üzere, *motorlu taşıtlar ek vergisi* konulabilir.

Motorlu taşıtlar vergisi mükellefleri ek verginin de mükellefi olmalıdır. Bu verginin nisbeti enaz MTV'nin %50'si oranında olmalıdır. MTV ek vergisi, vergi daireleri tarafından taksit dönemlerinde tahsil edilmeli ve ilgili belediyelere aktarılmalıdır.

Ayrıca egsoz gazı denetimi de belediyelere devredilmeli ve bu hizmetin kârşılığındaki harçların miktarını belediyeler belirleyerek tahsil etmelidir. Çünkü çevre kirliliğinden direk belediyeler sorumlu tutulmaktadır.

1.1.3.Emlâk Vergisi

Emlâk vergisi belediye gelirleri içerisinde önemli gelir kalemini oluşturmaktadır. Ancak, bugünkü uygulamalar bu vergininde kaynak olma özelliğini yitirmesine sebep olmuştur. Çünkü emlâk vergileri dört yılda bir beyan esasına göre her yıl tahsil edildiğinden, ilerleyen yıllarda güncelleştirme imkanının olmayışı dördüncü yılın sonunda tahsil edilecek bu verginin sıfırlanacak noktaya gelmesine sebep olmaktadır.

Emlâk vergisi ile ilgili yasal düzenlemeler yapılarak bu verginin üzerindeki enflasyon etkisinin ortadan kaldırılması zaruret arz etmektedir. Ya her yıl tahsil edilecek emlâk vergisine enflasyon oranında ilave yapılmalı veya yeniden değerlendirme katsayısı oranında yıllık ilaveler yapılmalıdır.

1.1.4..Gayrimenkul Değer Artış Vergisi

Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde nazım imar planı , uygulama imar planı, mevzi imar planı ve parselasyon planı yapılması veya bunların

değiştirilmesi neticesinde değeri artan plan sınırları içindeki gayrimenkullerden, gayrimenkul değer artış vergisi alınmalıdır.

Gayrimenkulün emlak vergisi mükellefi, bu verginin de mükellefi olmalıdır. Arazi vergisinden muaf olanlar bu veriden de muaf olmalıdır. Bu verginin matrahı, gayrimenkulün değerinde meydana gelen artış olmalıdır. Gayrimenkulün işlemten önceki ve sonraki değerleri, ilgilinin veya belediyenin talebi üzerine kıymet takdir komisyonlarınca belirlenmelidir.

1.1.5.Konaklama Vergisi

Belediye sınırları içinde ve mücavir alanlar dahilinde bulunan otel, motel, tatil köyü, pansiyon gibi tesislerde konaklama, konaklama vergisine tabi olmalıdır. Verginin mükellefi konaklama tesislerinde kalan şahıs veya temsil ettikleri kuruluşlar olmalıdır. Bu verginin oranını ilgili belediye meclisleri yörenin ekonomik ve sosyal şartlarına göre belirlemelidir.

Konaklama vergisinden, öğrenci yurtları ve pansiyonları ile orduevi ve diğer kamu kuruluşları muaf olmalıdır.

1.1.6.İlan Ve Reklam Vergisi

Mevcut ilan ve reklam vergileri de belediyeler için kaynak olma özelliğini yitirmiş olup sadece bir yük haline dönüşmüştür. Çünkü sadece tabela vergisi olarak değerlendirilmektedir.

Bu verginin kapsamı genişletilmediği müddetçe elde edilen gelir hiç bir zaman tahakkuk ve tahsilat giderlerini karşılamayacaktır. İlan ve reklamın kapsamının genişletilmesi için, ilan ve reklam olarak tanımlanacak herşey vergilendirilmelidir.

İlan ve reklâmın, resmi veya özel radyo veya televizyon vasıtası ile yapılması halinde, yurt dışından Türkiye ye yayın yapanlar da dahil olmak üzere ilgili radyo ve televizyon kuruluşları, ilan ve reklâmı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişilerle, ilan ve reklâm işlerini mutlak meslek olarak ifa edenlerden belediyeler ilan ve reklâm vergisi almalıdır.

Mevcut ilan ve reklâm vergileri de güncelleştirilerek belediyeler için finansal kaynak niteliğine kavuşturulmalıdır.

1.1.7.Çevre Temizlik Vergisi

Son yıllarda belediyelere finansal kaynak sağlamak için yapılan en faydalı düzenlemelerden biriside ÇTV'dir. Ancak, ÇTV'den ayrılan paylar büyük yekün tutmaktadır.Bu paylar kaldırılarak, verginin tamamı belediyelere veya görevi ifa eden yönetimlere kalmalıdır. Verginin kapsamı genişletilerek sadece katı atıkları değil, sanayi sonucu ortaya çıkan üretim atıklarınıda içerecek şekilde düzenlenmelidir.

ÇTV'nin tahakkuk ve tahsilat giderlerini düşürmek, tahsilat oranını artırmak için mükellefiyet yeniden tanımlanmalıdır. Diğer bir ifade ile mükellefiyetin tesbit ve takibini kolaylaştırmak için kiracılar yerine gayrimenkul sahibi mükellef olmalıdır.

1.1.8.Akâryakıt, Havagazı ve Doğalgaz Tüketim Vergisi

Akâryakıt tüketim vergisi belediyelere finansal kaynak sağlamak amacı ile merkezi idare tarafından belediyelere tahsis edilmiş bir vergi idi. Bu vergi belediyeler için verimli bir kaynak oluşturmakta idi. Ancak , merkezi idare bu vergiyi kendisi tahsil etmeye başlayınca; benzin, gaz, gazyağı, motorin, fuel oil satışını yapan rafineri şirketleri ile bu maddelerin ithalatını gerçekleştiren kuruluşların mükellefi olduğu bu vergi, 3074 Sayılı Akâryakıt Tüketim Vergisi Kanunu ile belediye gelirleri arasından çıkârtılmıştır.

Havagazı kullanılmadığı için, Havagazı Tüketim Vergisi işlemez hale gelmiştir. Kullanımına yeni başlanmış olan doğalgaz tüketiminden, doğalgazı bizzat satan Büyükşehir Belediyeleri dışındaki belediyeler faydalanamamaktadır. BOTAŞ'ın direk kendisinin pazarladığı kısımdan Büyükşehir belediyeleri de herhangi bir pay alamamaktadır. (BOTAŞ Sakarya'da kurulu bulunan Toyota fabrikasına sattığı doğalgazdan herhangi bir belediyeye bir ödeme yapmamaktadır.)

Bugün merkezi idare, belediyeler fonuna Akaryakıt Tüketim Vergisi'nden %2'ye varmayan bir pay vermektedir. Merkezi idare Akaryakıt Tüketim Vergisi'nden elini çekmeli, bu vergiyi tamamen belediyeye devretmelidir.

Doğalgaz tüketimi konusundaki boşluk ortadan kaldırılarak yeni yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Belediyeler sınırları dahilinde tüketilen doğalgazdan , Doğalgaz Tüketim Vergisi adı altında vergi almalıdır. Bu verginin matrahı tüketilen doğalgaz bedelinin en az %5'i olmalıdır.

Doğalgaz Tüketim Vergisi, doğalgazı pazarlayan ve satan kuruluşlar tarafından; Haberleşme ve Elektrik Tüketim Vergisi'nde olduğu gibi tahsil edilmelidir.

1.1.9. Haberleşme ve Elektrik Tüketim Vergisi

-Haberleşme Vergisi; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan abonelerden, PTT tarafından tahsil edilen telefon, teleks, faksimile ve data ücretleri üzerinden alınan bir vergidir. Vergi oranının çok düşük olması ve tahsilatın PTT tarafından yapılması ile tüketimin denetlenememesinden dolayı finansal kaynak olma özelliğini yitirmektedir. Çünkü, belediyeler PTT idaresinin gönderdiği rakamları kabullenmek zorundadır, herhangi bir denetleme ve itiraz mercii mevcut değildir.

-Elektrik Tüketim Vergisi; Belediye sınırları ve mücavir alanlar içersinde elektrik tüketenlerin yükümlüsü oldukları bu vergi, dağıtıcı kuruluşlar tarafından tahsil edilerek belediyelere yatırılmaktadır. Haberleşme Vergisinde belirtilen

sorunların aynısı buradada mevcuttur. Farklı olarak Sanayi kuruluşlarının doğalgazdan enerji elde etme yoluna gitmesi ve belediyelerin bu enerji tüketiminden bir vergi alamaması, Elektrik Tüketim Vergisinin de belediyeler için bir finansal kaynak olma özelliğini azaltmıştır.

Haberleşme Vergisi, belediyelere kaynak olacak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Belediyelere bu vergi üzerinde denetim hakkı sağlanmalıdır. Teknolojik gelişme sonucu bu vergi kapsamı dışında kalan, uydu haberleşme sistemleri bu vergi kapsamına alınmalıdır.

Elektrik Tüketim Vergisi, Enerji Tüketim Vergisi olarak yasal düzenlemelerle yeniden tanımlanmalıdır. Sadece elektrik değil, doğalgaz, kömür, elektrik ve enerjiye konu olan bütün kaynaklar bu vergi kapsamı içersine alınmalıdır. Vergi oranı, belediyelere finansal kaynak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.

1.1.10. Kentsel Gelişmeye Yönelik Bedel Uygulamaları

Arazinin, ister konutlara yönelik ister ticari yada sınai olsun kentsel kullanım amacıyla imarı, kent yönetimi açısından pahalı olup büyük bir yük getirmektedir. Bununla birlikte kentsel altyapının düzenlenmesi aynı zamanda bu çalışmalardan etkilenebilecek arsa sahiplerinin önemli kazançlar elde etmesini sağlayacaktır. İmarlı arsa geliştirilmesi özellikle orta ve üst gelir gurupları açısından yüksek bir kentsel rant sağlamaktadır.

Kentsel altyapıyla ilgili kamu giderlerini arsa değerlerindeki artışa ilişkin kazançlardan kârşılama yoluna gidilmesinin güçlü gerekçeleri vardır:

- Bu giderleri, ranttan pay alanlara yüklemek daha adil ve yerinde bir çözümdür.
- İmarlı arsa geliştirme ile uğraşanlar, kentin belirli yerlerinde belirli tipte, standartta ve yoğunlukta kentsel alanı kullanıma açmalarının getireceği sonuçlarla kendileri kârşı kârşıya kalmalıdır.

Yol yapımı, altyapı tesisleri yada sokak aydınlatması gibi gözle görülebilir bir yarar kârşılığı bedel uygulaması, siyasal yönden daha kabul edilebilir bir nitelik taşır. Altyapıyla ilgili yatırım giderlerinin kârşılanmasında kullanılacak finansman yöntemleri;

- **Şerefiye vergilendirmesi;** Belirli bir yerde arsa değerlerinde bir kamu yatırım dolayısıyla gerçekleşen artışla doğrudan bağlantılı vergidir. Ancak bu uygulamanın çok başarılı olmadığı görülmektedir.
- **Yol yada içmesuyu ana boru hattı gibi alt yapı tesislerinin kurulmasına kârşılık arsa sahiplerinde belirli bir vergi yada harç alınması;** Bu yöntem, belirli bir genişleme alanı ile sınırlı tutulmuş bağlantı yolları, sokak aydınlatması, su ve kanalizasyon tali şebekeleri gibi fiziksel yatırım harcamalarının geriye dönüşünde başarılı sonuçlar vermektedir.
- **Kent yönetiminin kendisinin imarlı arsa geliştirme işiyle uğraşması.** Böylece kentsel ranttan doğrudan pay alması. “**Konut ve Kentsel İmar Şirketleri**” uygulama modellerinde bu yaklaşım benimsenmektedir.
- Diğer bir uygulama da kentsel alt yapı kurulması kârşılığında arsa sahipleri, arsalarının belirli bir bölümünü yerel yönetime devrederler.
- Bir başka uygulama da kent yönetimi, planlama izni vermenin ön koşulu olarak, imarlı arsa geliştirme işiyle uğraşanların, alt yapı giderlerinin tümünü kârşılmasını zorunlu kılar ve böylece alt yapı giderlerinin getireceği yükten kurtulmuş olur.

Kentlerin gelecekteki büyümesini yönlendirebilmenin ve denetleyebilmenin en güçlü dayanağı, kentsel alanlarda doğacak değer artışlarını kamunun elinde tutabilmektir. Bu konudaki kaynak ve mevzuat darboğazının aşılması, temel bir zorunluluk haline gelmiştir.

Düzenleyici faaliyetin kamuya maliyeti ağır olacaksa, düzenleyici işlemin yalnızca izin vermenin bedeli ile sınırlı kalmaması ve harç miktarının yüksek tutulması gerekebilecektir. Sözgelimi, kentsel veri kullanımındaki değişimler, parselasyon yada yapılaşmaların çevre kirliliği ve trafik tıkanıklığı konusunda etkileri görülebilir ve dolaylı olarak önemli giderlere yol açabilir. Kentsel alt yapı taleplerini arttırabilir.

1.2.Harçların Ve Para Cezalarının Güncelleştirilmesi

Sorunlar kısmında para cezalarının işlevlerini yitirdiğini belirtmiştik. Bu cezaların işlevini kazanabilmesi için rakamlar güncelleştirilecek şekilde yasallaştırılmalıdır. Belediyelerin icra organı ve takipçisi olan zabıta teşkilatının güçlendirilmesi için, “Polis Vazife Kanunu” gibi “Zabıta Görev ve Yetki Kanunu” çıkârmalıdır. Çünkü zabıtalara yetki, görev ve uyguladıkları artık beklentileri karşılayamaz durumdadır. Kesilen cezalar çok komik rakamlarda kalmıştır.

Vatandaşlarımızın sağlıklı, düzenli ve huzurlu yaşamasının sağlanması için “Belediyeler Ceza Kanunu” hazırlanmalı, cezalar arttırılarak caydırıcı ve ibret verici nitelik kazanmalıdır. Cezaların yeniden yasallaştırılması çerçevesinde yapılacak düzenlemede özellikle belediye başkanlarına ve belediye encümenine tanınan ceza yetkisi dikkate alınmalıdır.

Bu yasal düzenleme için bizim önerimiz her yıl maaş katsayısı dikkate alınarak buradaki puanlamaya göre cezalar belirlenmelidir. İşlenen suç ve cürümlere göre belirli puanlar oluşturulmalıdır.

Belediye meclisi her yıl belediye başkanlarının ve encümenin kesebileceği taban ve tavan ceza sınırını belirlemelidir. Ayrıca meclisin belirleyeceği bu sınırlarda kanunca nüfus kıstasına göre merkezi idarece tayin edilmelidir. Bu konuda örnek bir öneri sunacak olursak;

Belediye başkanı;

- Nüfusu 10000'den küçük olan beldelerde 500 puan,
- Nüfusu 10001'den 25000' e kadar olan beldelerde 700 puan,
- Nüfusu 25001'den 100000' e kadar olan beldelerde 1500 puan,
- Nüfusu 100001'den 250000' e kadar olan beldelerde 2000 puan,
- Nüfusu 250001'den çok olan beldelerde 2500 puana kadar

Belediye encümeni;

- Nüfusu 1000'den küçük olan beldelerde 1500 puan
- Nüfusu 10001'den 25000' e kadar olan beldelerde 3000 puan
- Nüfusu 10001'den 25000' e kadar olan beldelerde 4500 puan
- Nüfusu 10001'den 25000' e kadar olan beldelerde 6000 puan
- Nüfusu 250001'den çok olan beldelerde 7500 puana kadar ceza kesebilmeli.

Ayrıca;

- i. Bir yıl içerisinde aynı yasağın üçten fazla işlenmesi hali itiyat sayılmalıdır.
- ii. Bir yıl içerisinde aynı tür yasağın kesinleşmiş cezaya rağmen ikinci defa işlenmesi tekrerrür sayılmalıdır.
- iii. Ödene, süresince itiraz edilmeyen veya itirazı reddolunan kârarlar kesinleşmiş sayılmalıdır.

İtiyat veya tekrerrür hallerinde cezalar ilk defasında % 25, ikinci defasında % 50, üçüncü defasında % 75, daha sonrakilerde % 100 arttırılarak verilmelidir. Bu cezaların hesaplanmasında ayrıca gün artıkları bir gün sayılmalıdır.

Belediye harçları belirli dönemlerde arttırılasada bu artışların her zamam enflasyonun altında kaldığını ve kayanak olma özelliğini yitirdiğini sorunlar kısmında söylemiştik.Bu sorunun giderilmesi için harçların artırılması yetkisi tamamen belediyelere devredilmelidir.Belediyeler beldenin ekonomik,sosyal ve nüfus yapısını göz önünde bulundurarak özerk olarak harçlarını belirleyebilmelidir.

Bu yetki belediyelere verilirken Şu ilkeler konulmalıdır;

i-Harçların arttırılmasında yıllık enflasyon oranı baz alınmalıdır.

ii-Belediyeler enflasyonda oranını DPT'nın rakamlarına göre belirlemelidir.

iii-Belediyeler enflasyon oranının 5puan üstüne çıkmaya ve 10puan altına inmeye yetkili kılınmalıdır.

iv-Belediyeler enflasyon oranının üstüne çıkış ve altına inişte beldenin nüfusunu,kalkınmışlık derecesini,mali kaynaklarını ve harçların uygulanacağı sınıfları dikkate almalıdır.

1.3.Hazine Arazilerinin Belediyelere Devri

Belediyelerin sınırları içerisinde veya belediye mücavir alanında bulunan ve atıl olarak duran sahipsiz arazi niteliğindeki mesire yerleri, harman yerleri, çayır, otlak, sazlık ve bataklıklar ile nehir, deniz ve göllerden belediyelerce doldurulmuş olan yerlerin mülkiyeti belediyelere devredilmelidir. Belediyeler hem hazine arazileri üzerinde denetim yapar ve hemde bu atıl vaziyette olan gayri menkulleri değerlendirerek mali kaynak oluşturacaktır.

1.4.Yeraltı Sularının Belediyelere Devri

1986 yılına kadar belediyelerin mücade ve denetimi altında bulunan ve belediyelere gelir oluşturan yeraltı suları, 167 Sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun ile bütün yetkiler DSI'ye devredilmiştir. Yeraltı sularının kullanımında öncelikler içme suyu temininde olması gerekirken, kanunda yapılan değişiklik sonucunda bu kaynaklar içmesuyu dışındaki alanlara tahsis edilmektedir. Büyük sanayi kuruluşları yeraltı su kaynaklarını bir yandan sorumsuzca tüketirken kendileri için bir artı değer oluşturmakta; ancak bunun kârşılığında hiçbir bedel ödememektedir. Belediyelerin de bu sarflardan su ve atıksu bedeli alamaması da büyükbir finansal kaynağın değerlendirilememesine neden olmaktadır.

1986 yılı öncesinde olduğu gibi yeraltı sularının müsadde ve denetim hakkı tekrar belediyelere devredilmeli , belediyelerin sanayi kuruluşlarına uyguladığı normal su ve atıksu tarifeleri uygulamaya geçirilmelidir. Bu uygulama neticesinde belediyelere önemli bir finansal kaynak sağlanırken, kıt olan yeraltı su rezervlerinin sorumsuzca tüketimi de denetlenmiş olacaktır

1.5.Kullanım Bedellerinin Uygulanması

Hizmetten ne ölçüde kimin yararlandığını belirlemek mümkün ise ve söz konusu kişisel tüketimin daha geniş kamu yararı yoksa, o hizmetin ücretlendirilmesi yerinde olacaktır. ücretlendirmenin, özellikle kentsel alanlarda yaşama tercihinden kaynaklanan içme suyu ve kanalizasyon gibi pahalı hizmetlere uygulanması önemlidir.

Hizmet bedelinin tam maliyet altında tutulması yani sübvansiyon sağlanması ancak şu koşullarda mümkündür:

- Daha geniş kapsamlı kamu yararı nedeniyle tüketimin özendirilmesine ihtiyaç varsa (sözgelimi trafik tıkanıklığını yada kirliliğini azaltmak için toplu taşımacılığa sübvansiyon sağlanması).
- Hizmet temel bir insani ihtiyaç niteliği taşıyorsa ve bazı hemşehrilerin mali gücü tam maliyetin karşılanmasına yetmeyecekse, (ancak sübvansiyonun mali gücü yetersiz olanlarla sınırlı tutulması gerekmektedir).
- Eğer tüketimden caydırmada kamu yararı varsa, bu durumda hizmet bedelinin tam maliyetin üzerinde tutulması yerinde olacaktır.

Bir hizmetin maliyeti, işletme ve bakım giderlerinin yanı sıra, sermaye yatırım giderlerini de kapsar. Yatırım sermaye giderleri değişik biçimlerde hesaplanabilir:

- Sermaye yatırımını finanse eden kredilere ilişkin borç taksitlerinin, ana para ve faiz olarak yıllık ödenmesi.

- Hizmet ile ilgili tesisin, binanın ve donanımının öngörülen faaliyet ömrüne bölünmüş sermaye giderleri yani amortisman.
- Yenileme maliyeti, yani mevcut bir sermaye varlığının amortismanının ayarlanmasından sonra cari piyasa değeri üzerinden hesaplanan yenileme değeri.
- Marjinal maliyet, yani hizmet tüketiminin genişlemesi durumunda gerekecek olan yeni sermaye yatırımı ile ilgili giderler.

Bu sermaye varlığının alımında finansman kaynağı olarak borçlanmaya gidilmiş ve kredi kullanılmış ise alım maliyetleri üzerinden amortisman ayrılıp bu miktarın cari gider hesabına kaydedilmesi gerekecektir. Bu işlemin yapılabilmesi için;

- Bir projenin finansmanında kullanılan kredinin geri ödeme süresinin, amortisman düşülen varlığın ömründen uzun olmaması gerekmektedir.
- Kullanılan kredinin her yıl cari gider hesabına aktarılan kısmı, o varlık için ayrılan fiili amortisman miktarına eşit veya daha yüksek olmalıdır.

Ücret tarifelerinin belirlenmesinde, cari giderlerin yanısıra yatırım giderleri de hesaba katılmalıdır. Ayrıca, belirli bir kâr sözkonusu olursa; Sermaye varlıklarının yenilenmesi yada arttırılmasına yönelik olarak bir kenara ayrılmalı ve özellikle borç taksitleri ile ilgili ödemelerde kullanılması gerekmedikçe cari harcamaların kârşılanması amacıyla tüketilmemelidir.

Hizmet bedellerinin her yıl enflasyon oranından az olmayacak biçimde yeni bir karar alma sürecine gerek kalmaksızın kendiliğinden artmasını sağlayacak mekanizmalar geliştirilmelidir.

Hizmet bedellerinin ücret tarifelerinde önemli bir artış gerektirecek ölçüde giderlerin gerisinde kalması durumunda belirli bir hizmete yönelik tarifenin arttırılmasının söz konusu hizmette önemli bir iyileştirme çalışması ile birlikte ele alınması olumlu sonuçlar verebilir.

1.6. Belediye Gelirlerinden Alınan Paylar

Belediyelerin tahsil ettiği vergi gelirlerinden Çocuk Esirgeme Kurumu, İl Özel İdaresi, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Çevre Bakanlığı, Büyükşehir Belediyeleri, Sosyal Yardımlasma ve Dayanışma Fonu ve benzeri kamu idarelerine pay ödenmektedir. Bu paylar da, yetersiz olan belediye kaynaklarını dahada zora sokmakta ve birçok idari kârişikliklara neden olmaktadır.

Belediye gelirlerinden alınan paylardan vazgeçilmelidir. Merkezi idare belediyelerden alınan bu paylar yerine, ilgili idarelere genel bütçe vergi gelirlerinden pay verecek şekilde yasal düzenlemeler yapmalıdır. Belediyelerin Mal ve hizmet alımlarında ödemiş oldukları KDV uygulamasından vazgeçilmelidir.

1.7. Borçlanmalar

Yerel yönetimler gerektiğinde borçlanma yolu ile de gelir sağlar. Ancak borçlanma, gelecek kuşakları da yükümlülük altına sokan finansman yönetimi olduğu için, bu yolla elde edilen gelirin cari giderlere değil, gelecek kuşakların da kullanacağı altyapı tesislerine tahsis edilmesi gerekmektedir. Belediyeler iç veya dış borçlanma yoluyla finansal kaynak temin etme yoluna gidebilir.

i. İç borçlanma;

Belediyeler ülke içinde borçlanma yoluyla kaynak ihtiyacına, genelde ya tahvil çıkılarak veya banka kredisi kullanmak suretiyle cevap arar. Ancak belediyelerimiz bu yöntemi kullanırken çok dikkatli olmalıdır. Başka finansal kaynak temibi olan borçlanma ileriki yıllarda büyük finansal yük getirebilir. Bu nedenle borçlanma yoluna gidilmeden fayda-maliyet analizi yapılmalıdır. Fayda-maliyet analizi yapılmadan borçlanma yoluna gidilmemelidir.

ii. Tahvil ihracı;

1580 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 19. ve 20. maddelerinde belediyenin tahvil çıkârmasına izin verilmiştir. Belediyeler özellikle imar planları nedeniyle istimlak bedellerinin ödenmesi ve bu planlara göre oluşturulacak tesislerin finansmanında kullanılmak üzere Emlâk Bank kefaleti ile tahvil çıkârabilmektedir. Ancak bu tahvillerin limit oranlarının Bakanlar Kurulun'ca belirlenecek şekilde çıkarılması İçişleri Bakanlığı kanalıyla ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının görüşü alınmak suretiyle ancak Başbakanlık onayı ile mümkün olmaktadır. Ancak, pek bilinmediğinden bu yöntemi büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyeler fazla kullanamamaktadır.

2. Finansal Kaynakları Etkin Ve Verimli Kullanma

Finansal kaynakların etkin ve verimli kullanılması, paranın daha fazla iş görmesini sağlamak demektir. Yani ya bir hizmeti en az para harcayarak yapacak veya belirli bir kaynakla en yüksek verimi sağlayacak kararları alacaksınız. Mali kaynaklar en uygun şekilde kullanılmalı ve maximum fayda sağlayacak şekilde yönlendirilmelidir.

Belediyeler etkin bir mali politika izlemek için şu noktaları dikkate alması gerekir.

- i.* Belediyeyi borçlarını ödeyebilmek durumda tutmak. Yani mevcut kaynaklardan fazlasını harcamamak, personel maaşlarını zamanında ödemek, iş ilişkisi içinde bulunduğu kişi ve kurumlara kârşî sorumlulukları yerine getirmek.
- ii.* Belediyenin belde halkına karşı temel sorumlulukları yerine getirilmesine yetecek düzeyde gelir akışını sağlamak. Mesela içme suyunun temin edilmesi gibi.

- iii. Belediye hizmetlerinin kârşılığını (vergiler, harçlar ve diğer ücretler gibi) halka hizmetten yararlanma ve ödeme gücüne göre adil bir biçimde dağıtılmasını sağlamak.
- iv. Kaynakların, belediyenin önceliklerine uygun olarak ve kurumsal giderlerden çok doğrudan halka yönelik hizmetlere harcanmasını sağlamak.
- v. Kaynakların dürüst ve yasal biçimde kullanılmasını sağlamak.
- vi. Belediyeyi yönetenlere görevlerini yerine getirmek için gereken sağlıklı ve güncel mali etkinliği sağlamak.

3.Giderler Ve Harcamaların Asgariye İndirilmesi

Belediyeler neyi,ne zaman,nereye harcayacağını önceden tespit ederek giderlerin yapılması anında karmaşa doğmasını engellemelidir.Bu nedenler harcamalar önceden planlanmalıdır.Belediyeler harcamaları asgariye indirebilmek için şu uygulamaları yapmalıdır.

3.1.Harcamaların Planlanması

Hizmetlere etkinlik ve verimlilik kazandırması açısından önemli bir unsur olarak görülen harcamaların planlanması süreci birbirini takip eden bir dizi çalışmayı gerektirir.

Bunlar:

- Hizmete yönelik talebin geleceğe dönük tahminlerinin yapılması (mesela önümüzdeki sene toplanması gereken çöp miktarının belirlenmesi gibi).
- Hizmetin hangi kalitede sunulması gerekliliğini gösteren bir hedef standardının belirlenmesi (Mesela çöplerin haftada 2 gün toplanması gibi)
- Hedeflenen hizmet standardı ile, hizmete olan talebi kârşılaştırarak sunulacak hizmet miktarının belirlenmesi.
- Sunulacak hizmete ilişkin Birim-maliyetinin hesaplanması (ton başına çöp toplamanın maliyeti gibi)

-Hizmet miktarını hizmet birim-maliyeti ile kârşılaştırarak, söz konusu hizmeti gerçekleştirmek için gerekli toplam harcamanın hesaplanması (toplama çöp toplama maliyetinin belirlenmesi gibi)

Harcamalar planlanırken cari harcamalar ile sermaye harcamalarını ayrı ayrı dikkate almak gerekecektir. Bu işlem sadece harcamaların planlanmasına ilişkin değil aynı zamanda bütçenin mali yönetim ve denetim aracı olarak kullanılması açısından önem arzedecektir.

Yerel yöneticiler, harcamaların gerçekçi bir biçimde planlanabilmesi amacıyla şehir hizmetini etkileyen bütün faktörleri sürekli izlemek zorundadırlar.

Bu faktörler şu şekilde sıralanabilir.

-Nüfus artışı ve demografik gelişmeler

-Ekonomik büyüme özellikleri (Kentte üretilmekte olan mal ve hizmetler ile istihdamda genişleme ve daralmaya sebep olabilecek ekonomik yönelimler ile kentin geleceğine yönelik gelişmesini ve işlevlerini belirleyecek büyüme özelliklerinin dikkate alınması)

-Fiziksel ve şehirselleşme

3.2. Alternatif Yatırım Ve Hizmet Modellerini Değerlendirme

Belediyenin bir hizmeti doğrudan kendisi üretmesi yerine bir başka yöntemle sunma yoluna gidebilir. Buna karşılık söz konusu hizmete ilişkin temel sorumluluğunu koruması için denetim görevini özenle yürütmelidir. Bu uygulamalar belediyelere hem maliyet ve hemde verimlilik açısından önemli avantajlar sağlar. Bir yandan maliyetler düşerken diğer yandan hizmetin kalitesi artar. Burada dikkat edilecek en önemli husus belediyelerin denetim faaliyetlerine özen göstermeleridir. Belediyelerin uygulayabilecekleri alternatif yöntemleri şöyle sıralayabiliriz.

3.2.1. Özelleştirme Ve Hizmetlerin İhale Edilmesi

Günümüzde özelleştirme kamuoyunu çok etkileyen ve çok tartışılan bir konudur. Ayrıca Özelleştirme belediyelerimiz açısından büyük önem taşımaktadır. Belediyeler gelirlerini tahsil edilebilirlik oranlarını artırabilecek şekilde özelleştirirken diğer taraftan da sunacağı mal ve hizmetlerin verimliliğini yükseltici ve maliyetleri düşürücü özelleştirme yollarına gitmelidir.

Kamu harcamaları üzerindeki yükü azaltmanın yollarından birinin hizmet sunumunun ihale yolu ile özel sektöre bırakılmasıdır. Özel teşebbüs ile sorumluluk paylaşımı, ortak girişimler biçiminde de gerçekleştirilebilir. Kentsel hizmetlerin sunumunda rekabetin devreye sokulması hem maliyetleri düşürecek ve hem de hizmetin kalitesini arttıracaktır. Ayrıca sürekli personel istihdamına gitmeksizin hizmetlerin kapsamı genişletilebilecek yada mevsimlik hizmetleri sunmada önemli bir esneklik sağlanacaktır.

Temel nitelikli bir kentsel hizmetin bir sözleşme ile tanımlanan çerçevede özel sektöre ihale edilmesi durumunda belediyeler hem hizmetten sorumlu olmayı sürdürecektir ve hem de belde sakinlerine karşı olan hizmet yükümlülüklerini saklı tutmuş olacaklardır.

Çağdaş yönetim tekniklerinin özel sektörde kamu kuruluşlarına göre daha üst düzeyde kullanıldığı, hizmetlerin daha kaliteli ve ucuza mal edildiği bilinmektedir. Belediyelerin özelleştirme uygulamaları bir yandan hız, etkinlik, verimlilik ve kamuoyu desteği kazandırma çalışmaları içerisinde olması gerekirken diğer yandan bazı amaç, ilke ve öncelikleri gözönünden kaçırmamalıdır.

Özelleştirme uygulamalarında şu amaçlar göz önünde bulundurulmalıdır.

- Özelleştirme; verimlilik artışı sağlamalıdır.
- Özelleştirme; giderleri azaltıcı fayda sağlamalıdır.
- Özelleştirme; hizmetlere hız ve kalite getirmelidir.
- Mülkiyetin tabana doğru yayılışına imkan tanımalıdır.
- Personel azaltımı ile küçülerek büyüme hedeflenmelidir.

Yerel yönetimlerimiz özellikle 1980 'li yıllardan sonra özelleştirme çalışmalarına yönelerek bazı hizmetlerde çok olumlu sonuçlar almıştır. Ancak yine de bu uygulama fazla yaygınlaşmamıştır. Belediyelerimiz, bu metodu şu hizmet kalemlerinde uygularsa önemli ölçüde fayda sağlar.

Şöyleki;

- Emlâk vergisi tahakkuk ve tahsilatı
- Çevre temizlik (Çöp) vergisi tahakkuk ve tahsilatı
- İlan ve reklam vergisi tahakkuk ve tahsilatı
- Kaçak suların tesbiti açma ve kapama hizmetleri
- Su ve kanalizasyon gelirleri tahakkuk ve tahsilatı
- Hayvanat bahçeleri
- Doğalgaz gelirleri tahakkuk ve tahsilatı
- Toplu taşıma ve şehiriçi ulaşımı, deniz ulaşımı
- Soğuk hava depoları
- Temizlik ve çöp toplama, yerleştirme ve depolama işleri
- Çevre sağlığı ve salgın hastalıklarla mücadele
- Su şebekesi arıza ve tesisat hizmetleri
- Beden eğitimi ve spor alanları
- Köprü, tünel ve metro hizmetleri
- Su temini, baraj, gölet ve sondaj çalışmaları
- Sokak cadde ve yolların numaralandırılması ve benzeri işler, verimlilik artışı sağlayacak şekilde özelleştirilmelidir.

3.2.2 Yerel Yönetimler Arası Anlaşmalar

Bu yöntem, birden çok belediyenin aralarında bir protokol yaparak yada ortak bir hizmet organizasyonu (Birlik, şirket, dernek, vakıf gibi.) oluşturarak, belirli bir hizmeti işbirliği yöntemi ile yerine getirmelerini ifade etmektedir. Yerel yönetimlerin geniş çaplı hizmet alanları çoğu kez bireysel olarak kendi teknik ve

mali güçlerini aşmakta yada hizmetin gereği işbirliği ve dayanışmayı gerektirmektedir.

3.2.3. İmtiyaz Sözleşmeleri ve YİD Modeli

İmtiyaz sözleşmeleri;belediyeler bütünü ile kendi yetkisi altındaki belirli bir hizmetin, önceden tanımlanmış bir alanda üretilmesi ve belde halkına sunulması yetkisini özel firmalara yada kâr amacı gütmeyen kuruluşlara belirli bir dönem için devretmesidir.

Bu kapsamda, hizmetten yararlanacak hemşehrilerin ödeme güçlerinden ve teknik açıdan kaynaklanabilecek darboğazlara bakılmaksızın, ilgili hizmetten yararlanmaları ve hizmetin öngörülen sürede, miktarda ve kalitede sunulması imtiyaz sözleşmelerinde güvence altına alınmalıdır.

YİD modeli de bir imtiyaz sözleşmesidir. Bu yöntemde genellikle büyük sermaye ve ileri teknoloji gerektiren kamu yatırımlarının yada uzun dönemde belediyelere kaynak sağlayıcı projelerin, belediyeye doğrudan bir mali ve teknik bir yük getirmeden gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu model kapsamında sağlanan hizmetin veya tesislerin belirli bir süre yatırımcı yada yapımcı kuruluşlarca işletilmesi sözkonusu olmakta, bu sürenin sonunda ise hizmet yada tesis önceden belirlenen koşullarda belediyeye devredilmektedir.

Belediye kaynaklarının özellikle yatırımları kârşılایamaz halde olması ve büyük yatırım projelerinin, büyük kaynaklar gerektirmesi bu modeli zaruri kılmıştır. Bugün ülkemizde bu modele yeni yeni yönelişler görülmektedir. YİD Modeli belediyelerimize proje konularında iç ve dış finansal kaynak, yüksek teknoloji, bilgi ve tecrübe birikimi kazandırıp, verimliliği arttıracaktır. YİD Modelinin tercih edilmesi ile belediyelerimizin borçlanma ihtiyaçları ortadan kalkacak mali kaynak yetersizliğine çözüm getirilecektir.

YİD Modeli ayrıca belediyelere kârlı ve verimli özel sektör işletmeciliği konularında özellikle işbirliği ve ortak girişimler sonucunda yönetim etkinliği, sorumluluk, zamanlama

toplum kalite anlayışı ve standartlaşma özellikleride kazandıracaktır. Ayrıca, yerel yönetimlerimiz emek yoğun hizmet anlayışından sıyrılarak, teknoloji yoğun hizmet anlayışına da kavuşacaktır.

YİD Modeli özellikle şu yerel yönetim yatırımlarında uygulanırsa başarı sağlar.

- İstanbul ve Çanakkale gibi boğazlar üzerinde veya köprü gibi büyük projelerde
 - Metro, raylı sistem, deniztaşımacılığı, şehiriçi gibi toplu ulaşım ve taşıma projelerinde
 - Doğalgaz tesisi, döşeme, işletme, bakım ve onarım projelerinde
 - İş merkezleri ve katlı otoparklar yapımında
 - Su ve kanalizasyon işletmesi yatırımlarında (Göl, baraj ve gölet gibi su temin projelerinde)
 - Çöp, yakma, işleme, ayrıştırma ve depolama projelerinde
- Ve diğer büyük finansal kaynak gerektiren projelerde .

3.2.4. Yerel Hizmetlerin Genişletilmesi Ve Birleştirilmesi

Belediyelerimiz, vatandaşımıza verdiği hizmetlere doğum evinde başlamakta ve mezarlığa kadar sürdürmektedir. Temizlik, sağlık, kültür, eğitim, koruma, ilkyardım, kurtarma, önleme, sosyal yardım, toplu taşıma, itfaiye ve mezarlık gibi hizmetlerin daha sağlıklı, daha ekonomik ve daha etkin verilebilmesi için, çağımız tekniğine uygun olarak yeniden yapılanması, yasal düzenlemelere giderek belediye yetkilerinin artırılması ve kaynak sağlanması şarttır.

Bu gün belediyeler kısıtlı ve sınırlı finansal kaynaklarına rağmen, görevleri olmadığı halde bu hizmetleri yerine getirmektedir. Bu nedenle acil olarak yerel yönetimler ile merkezi idare arasında görev ve yetkiler yeniden düzenlenmeli, devredilen görev ve yetkilerle orantılı finansal kaynak aktarılmalıdır. Bu yetki aktarımında ortak hizmetler birleştirilmelidir.

Aynı binalardan, aynı cihazlardan, aynı personelden yararlanmak suretiyle daha iyi hizmet vermek ve tekrarlanan masraflardan tasarruf sağlamak için, sivil savunma, belediye itfaiyeleri, orman itfaiyesi, liman itfaiyesi ve ambulans servisi

birleştirilerek “ Yangın Koruma ve Acil Yardım Genel M¼d¼rl¼ę¼” altında birleştirilmeli, idaresi de yerel y¼netimlere verilmelidir. “Yangın Koruma Y¼netmelięi “ ıkârılarak yapılarda alınması gereken yangın ¼nlemleri belirlenmeli ve ¼nlemlere standart getirilmelidir. B¼y¼k yapılarda ve end¼stri tesislerinde “ ¼zel İtfaiye” kurulması zorunlu olmalı, belediyelere g¼rev ve yetki verilerek “G¼n¼ll¼ İtfaiye Kurumu” oluşturulmalıdır. İtfaiyelere kaynak temini iin, zorunlu sigorta yasaı ıkârılmalı, emlak vergisine itfaiye ve acil yardım payı konulmalıdır. Beldenin trafik d¼zeni belediyeler tarafından d¼zenlenmeli ve trafik polisi yerel y¼netimlerce organize edilmelidir. (MBBB, 1994, 96)

4.Yeni Teknolojilerden Yaralanma Ve Y¼netimde Etkinlik

4.1.Kent Bilgi Sistemi

Kent ile ilgili her t¼rl¼ bilginin, yolların, su borularının, kanalizasyonun, telefon hatlarının, imar alanlarının, sanayi kuruluşlarının, ¼nemli yapıların ve bunun gibi bir ok bilginin, bilgi teknolojisi aracılığı ile envanterinin ıkârılıp bir bilgisayar ¼zerinde coğrafi konumlarıyla birlikte tutularak, gerektiğinde işlenip kullanılmasına imkan veren, etkin planlama yapılması, kaynakların akılcı kullanılması ve kentle ilgili her t¼rl¼ kârarın sağlıklı alınmasında ¼nemli bir araç olan Kent Bilgi Sistemi kurulmalıdır.

K¼¼k belediyelerin, ile ve il d¼zeyinde bir araya gelerek ortak proje ¼retmeleri, Kent Bilgi Sistemi’nden k¼¼k belediyelerinde yararlanma şansı arttırılmalıdır.

Kent Bilgi Sistemi yalnızca kentin sorunlarını ¼zme iin y¼neticiler ve uzmanlar tarafından kullanılan bilgilerden oluşmayıp, aynı zamanda kentlilerin yaşamlarını kolaylaştıracak bilgiler de iermelidir. Kent halkı ihtiya duyduklarında bu bilgilere kolayca erişmelerine imkan sağlanmalıdır. B¼ylece belediyeler arasında koordinasyon sağlayarak, ortak yatırım neticesinde hem harcamalar kısılacak ve hemde aynı zamanda ulusal yerel y¼netim ağı

kurulabilecek, yerel yönetimlerin bütünleşmesi ve verimliliğin artması sağlanmış olacaktır. (MBBB, 1994,97)

4.2.Ehliyetli Yöneticiler İşbaşına Getirilmeli

Toplumunu yönetecek kişiler (Belediye başkanları ve meclis üyeleri) bazı yöneticilik ve idarecelik vasıflarına sahip olmalıdır.Özellikle belediye başkanları ve meclis üyeleri fikri kemale ermiş ,işlerini Allah için yapan , kuvvetli ,akıllı ,yorumlama ve hüküm verme yeteneğine sahip ,din ve dünya işlerini iyi bilen ,iyi ve kötüyü kolayca ayıran ,görevini hızlı bir şekilde yapabilen görevine ehil her zaman adaleti ölçü alan takva sahibi kişiler olması gerekir.

Belediye yöneticileri daima aşırılıktan,lüksten,debdebeden ve israftan sakınmalıdır. Geçmiş deneyimlerinden ders almalı aynı hataları işlememelidir.Dünyada insanlara, ahirette Allah'a hesap vereceğinin bilincinde olmalıdır.

Belediye Başkanı zaman zaman belediyenin gelirve giderlerini denetlemeli,harcama ve gelirler konusunda bilgi almalıdır.Devlet ve millet malını kendi malından daha üstün tutmalı ve korumalıdır.İyi bir yöneticide özellikle şu vasıflar bulunmalıdır.

- Liyakat ve ehliyet
- Sadakat ve emniyet
- Kıdem ve Hizmit
- Karakter ve fazilet
- Metanet ve cesaret
- İlim ve fazilet
- Sabır ve kanaat (Gökbakan,1995,526)

4.3.Personelin Verimli Kullanılması Ve Eğitimi

Özellikle belde belediyelerinde personel verimli kullanılmamakta ve görevlendirilmede bazı çarpıklıklar görülmektedir.Bu çarpıklıkların giderilmesi için belediye birimlerinde çalışacak personel görevinin gerektirdiği teknik ve mesleki bilgiye

sahip olmalıdır.İmar müdürlüğünde mühendise,Hesap işlerinde iktisatçıya, kademedede makina mühendisine görev verilmelidir.

Belediyeleri içeren kanun,yönetmelik ve mevzuat sürekli değıştiğinden personeli ilgilendiren konularda iç hizmet eğitimlerine özen gösterilmelidir.Örneğın Bayındırlık Bakanlığının,Maliye Bakanlığının,Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün ve belediyelerin bağılı bulunduğu birliklerin açmış olduğu kurslara ilgili personel gönderilmeledir.Bu belediyelerde hem personel verimliliğini ve hemde kaliteyi artırır.

5. Bütçe Süreci

Belediyelerde finansal kaynak yönetiminin tüm temel ilkelerini hayata geçiren bütçe yönetimidir.Bütçenin yönetimi, toplumsal tercihlerin etkin olarak kaynak kullanımına yansıtılmasından başlayarak, bütçenin hazırlanması, uygulanması ve denetimi sürecinin tamamını kapsar.

Kuşkusuz kısıtlı fonların, hangi harcam kalemleri arasında, hangi öncelik sırasına göre tahsis edileceğı sorunu yalnız teknik yada ekonomik konu değildir. Bu daha çok toplumsal bir tercih sorunudur. Yerel yöneticilerin temel görevi, yerel topluluğun tercihlerini doğru algılayarak, bütçe kararlarını bu doğrultuda oluşturmaktır.

Temel gereksinimler ile kaynaklar arasındaki açığın kapatılması, harcamaların sınırlanmasına ve gelirin artırılmasına bağılıdır. Yerel yönetimlerde bunu gerçekleştiren bütçe sürecidir.

5.1. Bütçenin Hazırlık Aşaması :

Sağlıklı bir bütçe sürecinin en önemli ilkesi, gelirlerin gerçekçi tahminidir. Gelirlerin tahminleri gerçekçi değilse, öncelikli projelerin gerçekleştirilmebilmesi için gerekli nakit akışı kesintiye uğrayacaktır.Bu nedenle gelirler tahmin edilirken

tahminlerin gerçekçi olmasına dikkat edilmelidir. Gelir tahmini konusundaki en sağlam temel deneyimdir. Bir önceki yılın nakit hasılatı, bütçe hesaplamasına temel oluşturur.

Bütçe hazırlanırken, belediyece ulaşılabilecek öngörülen temel hedefler üzerinde yöneticiler ve tüm birimlerce bir mutabakat sağlanmış olması gerekir. Ulaşılabilecek amaçlanan hedefler, özellikle belediye birimlerince ayrı ayrı hazırlanan bütçelerin bir araya getirilerek genel bütçenin oluşturulması aşamasında gözden kaçırılmamalıdır.

Bütçe hazırlanırken, harcama tahminlerinin aşağıdaki öncelik sırasına göre düzenlenmesi gerekir.

- Mevcut yada yapımı tamamlanmış hizmetler ile ilgili işletme ve bakım giderleri
- Belediyenin sürekli yürütmekte olduğu hizmetlerin genişletilmesi giderleri. Mesela alınmış olan ana para ve faiz taksitlerinin ödenmesi, yapım halindeki yeni hizmetlerin işletilmesi, bakımı ve yasal zorunluluğu bulunan hizmetlerin yeni kullanıcılara sunulması gibi....
- Belediyenin sorumluluğu altında olmayan ve isteğe bağlı nitelik taşımayı sürdüren hizmetlerdeki artışlar yada iyileştirmeler.

Hizmet öncelikleri belirlendikten sonra sunulacak hizmetlerin bütçe dönemi içerisinde yayılacak biçimde, birim maliyetlerinin tahmin edilmesi gerekir. Birim maliyet, bir hizmetin toplam işletme giderlerinin o hizmetin üretim, çıktı miktarına bölünmesi ile hesaplanır.

5.2. Bütçenin Denetimi :

Bütçe, belediye faaliyetlerini yönetmek, yönlendirmek, koordine etmek ve denetlemek açısından çok elverişli bir araçtır.

Bütçenin dengeli ve gerçekçi olması yeterli değildir. Bütçede önceliklerin uygulanmasına ve borçların ödenebilirliğinin sürekliliği sağlanmalıdır. Bunun

içinde bütçenin gerçekleşmesi izlenmelidir. Bütçe hedeflerine ulaşmak için, her kalemdeki gelir ve harcama düzeylerinin düzenli olarak izlenmesi ve gözden geçirilmesi gerekir.

Bütçenin izlenmesi sürecinde şu noktalara dikkat edilmelidir.

-Fazla harcamalar ve bunların olası nedenleri incelenmelidir.Eksik harcamalar ve bunların olası nedenleri incelenmelidir.

-Bütçenin uygulama sürecinin etkili bir biçimde izlenmesi için,gelir ve harcamaların seyrinde beklenen düzensizliklere ilişkin grafikler çıkartılmalıdır. Bütçe yılının başında,bütçedeki her bir kalemden yer alan gelir ve giderlerin olası seyrine ilişkin mali çizelgeler hazırlanmalıdır.Bu hazırlığın ardından, fiili olarak gerçekleşen gelir ve gider düzeyleri her ay ilgili çizelge ile karşılaştırılmalı, önemli farklılıklar kaydedilerek nedenleri araştırılmalıdır.

6.Bağımsız Denetime Önem Verilmeli

Ülkemizdeki geleneksel uygulamada, denetim süreci, harcamaların usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığının denetlenmesi ile sınırlı kalmaktadır.Kuşkusuz denetimin bu yönü de çok önemli ve gerekli olmakla birlikte, bütçe kalemlerinde etkinliğin sağlanmasına yönelik hizmet denetimine yada verimlilik ölçümüne dayalı denetim sistemlerine de geçmek gerekmektedir.

Belediyeler için dört ayrı denetim biçimi vardır.Bu denetim şekilleri,merkezi idarenin denetimi,yargı organlarının denetimi,kamu oyunun denetimi,kendi kendini denetim.Belediyeler ilk üç denetimde başarı sağlayabilmeleri için otokontrol sistemine önem vermeli ve işlerlik kazandırmalıdır.

Belediyeler,kendi seçilmiş organlarının isteği ile kendisini bağımsız ve özel bir denetim şirketine denetletmelidir. Bu denetimin temel amacı, belediyelerde yönetimin yasallığını, dürüstlüğünü ve şeffaflığını sağlamaktır.Bu denetim aynı zamanda, harcamaların

etkinliğini ve verimliliğini arttırma konusunda da çok yararlı sonuçlar verir. Bu da, sözkonusu belediyenin hem merkezi yönetim, hem yargı organları, hemde kamuoyu karşısında güvenilirlik ve saygınlığını artırır.

Belediyeler kendi kendini özellikle şu amaçlarla özel denetime tabi tutar.

i-Belediye tarafından hazırlanan mali tabloların bir bütün olarak, daha önceden yerel yöneticiler tarafından saptanmış bulunan hedefler ve ölçütlerle uyum içinde bulunup bulunmadıklarını araştırmak ve belediyelere mali tablolarla ilgili olarak tahmin, analiz, denetim ve rapor hazırlama gibi konular üzerinde geleceğe ait kârarların saptanmasında rehberlik etmek amaçlanmaktadır.

ii-Bu denetimin bir amacı da, belediyede görev yapanların, genelde belediyenin seçilmiş kârar organlarınca belirlenen çerçevede, bir üst makam tarafından saptanmış kurallara uyup uymadığının araştırılmasıdır.

iii-Belediye varlıklarının her türlü zarara kârşı korunup korunmadığını, faaliyetlerin saptanmış politikalarla uyum içinde yürütülüp yürütülmediğini belirle

iv- Belediyenin faaliyetlerini denetlemeye imkan sağlar.Faaliyet denetimi, yerel yönetimin organizasyon yapısını, iç denetim sistemlerini, iş akışlarını ve yönetimin başarısını saptamaya yönelik geniş kapsamlı bir değerlendirmeyi içerir. Faaliyet denetimi, aynı zamanda, yerel yönetimin saptanmış hedef ve amaçlarına ulaşip ulaşmadığının da ölçülmesini gerektirir.

Belediyenin bağımsız denetçilere kendi kendini denetletmesi şu faydaları sağlar.

i-Bağımsız mali denetim yaptırmış bir belediyede, mali tabloların güvenilirliği artar. Denetlenmiş mali tablolar belediyenin alabileceği kredi olanaklarının genişlemesini sağlar. Ayrıca, mali tablolar resmi kurumlara sunulan mali rapor ve vergi beyannamelerine temel oluşturduklarından, bu bildirimlerin güvenilirliği arttırılmış olur; resmi kurumların

belediyelerde yapacakları denetimin kapsamı daraltılır, özel ve ayrıntılı denetim faaliyetlerine gerek kalmaz.

ii-Bağımsız denetim, denetlenen belediyenin muhasebe kayıtlarındaki maddi hataların ortaya çıkmasını sağlar ve bu yolla gelirlerin ve giderlerin doğru olarak gösterilebilmesine yardımcı olur.

iii-Denetçilerin, belediye faaliyetlerinden daha net sonuçlar elde edilmesine ve iç denetimlerin güçlendirilmesine yönelik önerileri, belediye kaynaklarının daha akılcı kullanımını sağlar. Denetçinin edindiği bilgi birikimini belediye yöneticileriyle paylaşması, karar verme sürecinde yardımcı olur.



IV.BÖLÜM

KULLAR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

1. Beldenin Ülke Ve Bölgesindeki Yeri

Kullar Kasabası, Doğu Marmara Bölgesinde bir yerleşim yeridir.Kuzeyinde İzmit ve Ankara asfaltı ile bu şose paralelinde akan Kilezdere ve Kumla deresi,doğusunda Köseköy Kasabası ve Rahmiye Köyü,güneyinde Doğantepe Köyü ve Yuvvacık Kasabası, batısında E-130 karayolu ve Marmara Denizi tarafından çevrelenmiştir. Toplam yerleşim alanı 288,50 HA'dır Nüfusu 1990 sayımında 8.820 kişi idi.Bugünkü nüfusu yaklaşık 15.000 kişidir.1968 yılında belediye olmuştur.27 Mart 1994 mahalli seçimlerinde Refah Partisinin aday gösterdiği Kemal AYDIN beldede kullanılan geçerli oyların %55'ini alarak belediye başkanı seçilmiştir.Toplam 9 adet Meclis üyesi bulunmaktadır.Bu Meclis üyelerinin 6 üyesi Refah Partisinden ve 3 meclis üyesi Anavatan partisindedir.

2. Kullar Belediyesinin Finansal Durumu

2.1. Belediyenin Bütçesi

Kullar Belediyesinin yıllara göre bütçesine bakacak olursak gerçekleşen bütçe her zaman öngörülen bütçenin üzerinde olmuştur.Belediyenin son 5 yıllık bütçesi şöyledir.

<u>YILLAR</u>	<u>ÖNGÖRÜLEN</u>	<u>GERÇEKLEŞEN</u>
1992	5.732.000.000.TL.	6.271.000.000.TL.
1993	8.943.000.000.TL.	12.589.000.000.TL.
1994	22.440.000.000.TL.	39.568.000.000.TL.
1995	49.111.000.000.TL.	66.503.000.000.TL.
1996	102.000.000.000.TL.	_____

Kaynak :Kullar Belediyesi

Tablo 7: Kullar Belediyesinin Yıllara Göre Bütçesi

Kullar Belediyesinin bütçesinin öngörülen ile gerçekleşen rakamlar arasındaki farkı yüzde olarak ifade edelim.1992 yılında %9 daha fazla gerçekleşirken 1993 yılında bu fazlalık%41, 1994 yılında %76, 1995 yılında %35 olarak gerçekleşmiştir.1992 yılındaki %9'luk fazlalık sadece genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payların belirsizliğinden ve çeşitli gelirlerin belirsizliğinden kaynaklanmıştır.1993,1994,1995 yıllarında görülen aşırı fazlalığın sebebi 1993yılıının Kasım ayında İzmit Belediyesinin büyükşehir belediyesi olması ve belde belediyelerininde büyükşehir belediye gelirlerinden pay almasıdır.Büyükşehir gelirin toplanan vergilere bağlı olması ve toplanacak vergilerin önceden kestirilememesi öngörülen bütçe rakamları ile gerçekleşen bütçe rakamları arasında aşırı farklılıkların doğmasına neden olmuştur.Ancak ilerleyen yıllarda bu aşırı fazlalıklar daha aza inecektir.

2.2. Belediyenin Gelirleri

2.2.1. Belediyenin Yıllık Toplam Gelirleri

	(000 TL)		
	1993	1994	1995
Özgelirleri	3.531.900.—	20.162.000.—	26.283.000.—
Özel yardım ve fonlar	200.000.—	—————	3.220.000.—
30030 Sayılı Yasa Geliri	3.126.000.—	14.440.000.—	23.000.000.—
2380 Sayılı Yasa Geliri	4.299.000.—	5.006.000.—	14.000.000.—
GENEL TOPLAM	11.156.900.—	39.568.000.—	66.503.000.—

Kaynak : Kullar Belediyesi

Tablo 8 : Kullar Belediyesinin Yıllara Göre Gelirleri

Kullar Belediyesinin 1993 yılı gelir rakamları ile diğer yıllardaki gelir rakamları arasındaki aşırı farklılığın iki önemli sebebi vardır.Bu sebeplerden birincisi daha önce bütçe kısmını

açıkladığımız gibi büyükşehir gelir payının alınmaya başlamasıdır. İkinci sebep ise 27 mart seçimlerinden sonra gelen yeni yönetimin belediyenin özgelirlerini attırmasıdır. 1994 yılı özgelirlerin aşırı artmasının bir önemli nedeninde 1994 yılı emlak vergilerine ek vergi konulmasıdır. Ek vergi sadece 1994 yılına aittir. Bunu aşağıda daha ayrıntılı olarak göreceğiz.

2.2.2. Öz Gelirleri

Kullar Belediyesinin Özgelirleri içerisinde en önemli kalemi vergi gelirleri ve işletme karları oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi 1994 yılı vergi gelirlerinde önemli bir artış görülmektedir. Bu artışın sebebi 1994 yılında emlak vergilerine ek vergi uygulanmasıdır. Ayrıca 1994 yılında Çevre Temizlik Vergisininde uygulamaya geçmesi bu artışta önemli rol oynamıştır. İşletme karlarına bakacak olursak otobüs işletmesi ve su bedelleri bu gelir içerisinde önemli gelir kalemlerini oluşturmaktadır. 1994 yılı öncesi su bedelleri önemli bir gelir değil idi. Ancak yeni yönetimin uyguladığı yeni tarifeler nedeniyle su bedelleride önemli bir gelir kaynağı olmuştur. Kullar Belediyesi her konut için aylık 10 m³ sudan ücret almamaktadır. Ancak sanayide kullanılan su ve atıksu önemli bir gelir kaynağı olmuştur.

	1993	(000 TL.) 1994	1995.
Vergi Gelirleri	1.285.350.—	10.119.000.—	8.787.000.—
Belediye Harçları	131.897.—	96.000.—	592.000.—
Har. Katılım Payları	84.620.—	100.000.—	821.000.—
Kurumlar Ve Teş. Gel.	1.576.971.—	1.300.000.—	110.000.—
İşletme Karları	—————	—————	12.352.000.—
Bld. Malları Gel.	94.003.—	91.000.—	1.200.000.—
Ücretler	—————	—————	1.100.000.—
Cezalar	21.138.—	45.000.—	1.050.000.—
Çeşitli Gelirler	337.921.—	8.411.000.—	271.000.—
TOPLAM	3.531.900.—	20.162.000.—	26.283.000.—

Kaynak : Kullar Belediyesi

Tablo 9: Kullar Belediyesinin Özgelirleri

2.3.Kullar Belediyesinin Giderleri

2.3.1.Genel Olarak Giderler

	(000 TL)		
	1993	1994	1995
Cari Gid.	10.551.409.--	22.536.000.--	48.901.000.--
Mak. Tec. Ve Tıst. Alım Gid.	527.000.--	12.622.000.--	7.746.000.-
Yapı Tes. Ve Byk. On. Gid.	1.261.000.--	3.537.000.--	5.107.000.-
Transfer Harcamaları	250.000.--	808.000.--	3.838.000.-
TOPLAM	12.589.409.--	39.503.000.--	65.592.000.--

Kaynak: Kullar Belediyesi

Tablo 10:Kullar Belediyesinin Giderleri

Diğer belediyelerde de olduğu gibi Kullar belediyesinde giderlerinin en önemli kalemini Cari Giderler oluşturmaktadır.1994 yılı makina techizat ve taşıt alım giderlerinde görülen fazlalık belediye bu yıl 8.500.000.TL'ye 2adet yeni 0302T marka büyük yolcu otobüsü satın almıştır.1995 yılı transfer harcamalarının yüksek olmasının sebebi ise yolcu otobüsleri için İş Bankası Kocaeli şubesinden alınan 3.000.000.TL kredinin geri ödenmesinden kaynaklanmaktadır.

2.3.2.Cari Giderler

	(000TL)		
	1993	1994	1995
Personel Gid.	4.138.984.--	12.954.000.--	25.839.000.--
Hizmet Alımları	4.444.564.--	5.290.000.--	14.852.000.--
Tük.Mal. Ve Mlz.Gid.	1.967861.--	4.290.000.--	8.132.000.--
Demirbaş Alım Gid.	-----	49.000.--	78.000.--
TOPLAM	10.551.409.--	22.536.000.--	48.901.000.--

Kaynak: Kullar Belediyesi

Tablo 11: Kullar Belediyesinin Cari Giderleri

Tabloda da görüldüğü gibi Kullar Belediyesinin giderleri içinde en önemli payı personel giderleri oluşturmaktadır.Kullar belediyesinin personel giderlerine baktığımız zaman 1993 yılında toplam giderlerin %33'ünü,1994 yılında %33'ünü;1995 yılında %39'unu oluşturmaktadır.1995 yılı için personel giderleri çok fazladır.Çünkü belediyelerde personel giderleri toplam giderlerin %30'unu geçmemelidir.Ancak hiç bir belediyeninde personel gideri %30'a düşmez bu da belediye gelirlerinin en önemli kısmının yatırım yerine personele harcanması demektir.

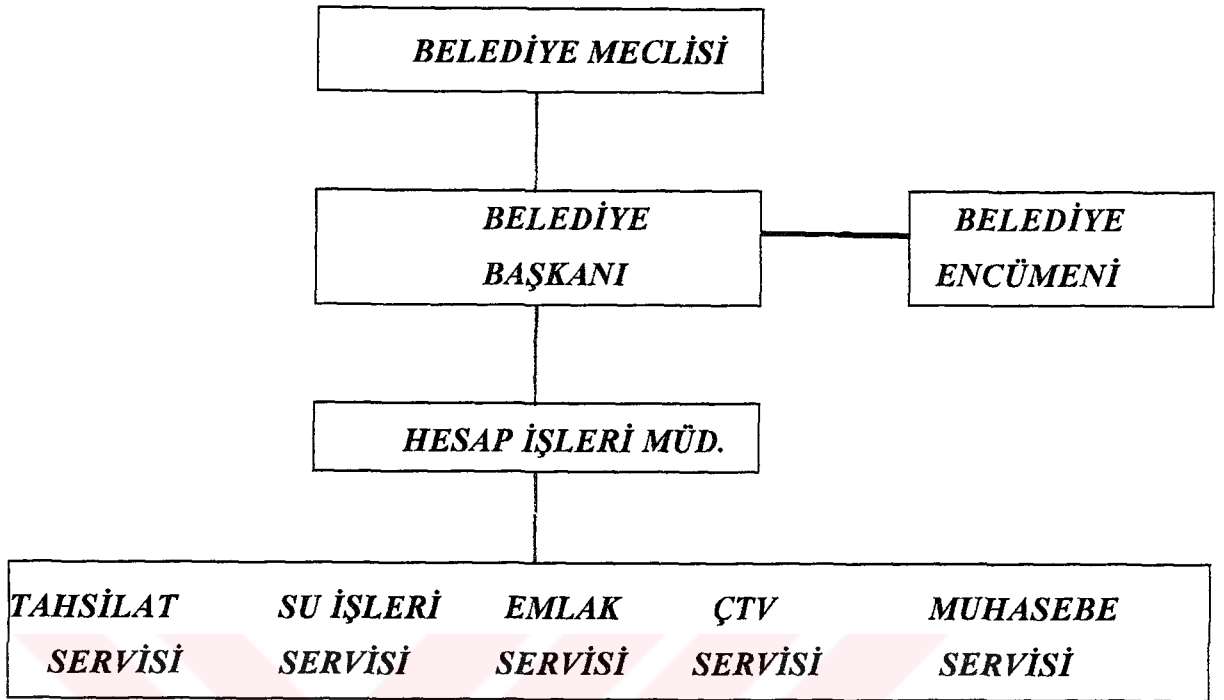
Kullar belediyesinin personel giderlerinin 1995 yılında çok yüksek olmasının iki sebebi vardır.Bu sebeplerden birincisi Kullar belediyesi memur personeline iyileştirme adı altında merkezi idarenin dışında kişi başına meclis kararı ile 5milyon ödemiştir.Bu 23 personelde aylık 115milyon yıllık 1.380.000.000.TL fazla personel gideri demektir.

Personel giderlerinin yüksek olmasının bir diğer sebebide belediye işçi olan personele %60 ücret,bazı sosyal haklarda ise %100 ile %200 arasında artış yapmış ve emekli olan dört personelin kıdem tazminatını ödemiştir.

2.4.Kullar Belediyesinin Mali Örgütü

Belediyelerin mali örgütlenmesi “Hesap İşleri Müdürlüğü” ve buna bağlı gider, gelir,mali işler(bütçe),idari işler şube müdürlükleri şeklinde oluşmuştur.Kullar Belediyesi ve buna benzer belde belediyelerinde bu örgütlenme dahada basittir. Kullar Belediyesinin mali örgütü Hesap İşleri Müdürü ve buna bağlı servisler şeklinde oluşmuştur.

Kullar Belediyesinin mali örgütünü bir şekilde ifade edecek olursak;aşağıdaki şemayı sunmamız gerekir.



Şekil 3:Kullar Belediyesinin Mali Örgütü

Yukarıda da görüldüğü gibi belediyenin mali teşkilatı en basit şekilde örgütlenmiştir. Ancak bu örgüt belediyeye yetmemektedir. Çünkü belediyenin nüfusundaki artış tahakkuk ve tahsilat için yetersiz kalmaktadır. Belediye bu sorunu gidermek için İçişleri bakanlığından yeni kadro ihtasına gitmiştir.

3.Kullar Belediyesinin Finansal Sorunları

3.1.Merkezi İdare Uygulamalarının Etkisi

Bütün belediyelerde olduğu gibi merkezi idarenin olumsuz uygulamalarından Kullar Belediyesinde etkilenmektedir.Kullar Belediyesinin iktidar partisinden olmayıp,Refah Partisinden olmasıda bu etkiyi dahada arttırmaktadır.Bu nedenle özellikle belediyeler için tahsis etmiş olduğu Özel Yardım ve Fonlardan Kullar Belediyesi hiç yararlanamamaktadır.Merkezi idare bütün belediyelere ihtiyaçları ve ürettikleri projelere göre eşit yardımda bulunması gerekirken kendi siyasi

partisinden olan belediyelere yardım göndermekte diğer belediyeleri ise cezalandırmaktadır.Kullar Belediyeside siyasi nedenlerden dolayı cezalandırılan bu belediyelerden bir tanesidir.

İller Bankasının,Bayındırlık,Çevre,Kültür,Turizm,Maliye,İçişleri ve diğer bakanlıkların belediyelere tahsis ettiği yardım vefonlardan Kullar Belediyesi hiç bir şekilde yaralandırılmamaktadır.Belediyece proje üretilmesine rağmen ısrarla bu projeler bekletilmektedir.

Ülkemizdeki belediyelerin hemen hemen hepsinin SSK'ya,Maliye'ye ve diğer kamu kuruluşlarına borcu vardır.Kullar Belediyesininde bu kurumlara geçmiş idareden devraldığı borçları vardır.Merkezi idare bu borçların tahsili konusunda kendi siyasi partisinden olan belediyelerin üzerine gidmez iken Kullar Belediyesinin banka hesaplarına ve tüm gelirlerine sürekli el koymaktadır.

Bu uygulamalardaki asıl amaç,merkezi hükümetin kendi dışındaki siyasi partilerden olan belediyelerin başarısını engelleme fikri yatmaktadır.Yatırımlar engellenerek,gelirler daraltılarak,alacaklar nedeniyle belediyelerin gelirlerine icra işlemi yapılarak kendi dışındaki partilerden olan belediyeler başarısızlığa itilmek istenmektedir.Ancak bu uygulamalarda şu gerçek göz ardı edilmektedir,cezalandırılan belediyeler değil,O beldenin halkıdır.

3.2.Kullar Belediyesinin Altyapı Sorunları

Kullar belde olarak çok hızlı gelişmekte ve göç aldığından Belediye altyapı yatırımlarına kaynak yetiştirememektedir. Toplam sekiz mahallesi bulunan Kullar Beldesinin üç mahallesinde kanalizasyon şebekesi hiç yoktur. Geçmiş idarelerde bu soruna eğilmediğinden kanalizasyon sorunu dahada karmaşık bir hal almıştır. Mevcut yönetim kendi idarelerinin iki yıllık döneminde 4 km. 'ye yakın kanalizasyon yapmış ve iki mahal- lenin kanalizasyon probleminin hemen hemen çözmüştür.

İki mahalleninde kanalizasyonu için iller bankası ile görüşülüp projesi tamamlanmış, ihalesi yapıldı ve 17 km uzunluğunda kanalizasyon şebekesi inşaatına başlandı. Bu iki mahallenin deniz seviyesinden düşük olmaları nedeniyle kanalizasyon şebekesinin akışkodunu sağlamak için şebeke 4 metre derinliktin geçmektedir. Ayrıca evsel sıvı atıklar için bir arıtma tesisi kurulacaktır. Bu arıtma tesisinin ön kademesinde bulunan terfi istasyonunda inşaatı tamamlanmak üzeredir.

Kullar Belediyesinin bir diğer önemli altyapı sorunlarından biride içme suyu sıkıntısıdır. Bu konuda alınan en önemli tedbir öncelikle kaçak su kullanımlarının önüne geçilmesi olmuştur. Beldenin sanayi bölgesi olması nedeniyle içme suyu özellikle fabrika ve işyerleri tarafından kontrolsüz ve çok düşük ücretlerle kullanılmakta idi.

Beldede bulunan bir fabrika bir ay içersinde 2600 ton su tüketiyordu ki bu miktar 260 hanenin su ihtiyacı demektir. Bu sarfa karşılık 1994 yılında aynı fabrikanın ödemiş olduğu yıllık su bedeli sadece 30.000.000.TL.dir. Eğer bu fabrika suyu yeraltı kuyularından çekmiş olsa idi aylık en az 100.000.000.TL. elektrik bedeli ödeyecek idi. Bu örnekler dahada çoğaltılabilir. Bu da su kaynaklarının nasıl israf edildiğini göstermektedir. Mevcut belediye idaresinin aldığı parasal tedbirler sonucunda sanayide kullanılan içme suyunda önemli tasarruflar sağlandı.

Ayrıca belde halkı içmesuyunu tarımda kullanıyordu. 27 Mart 1994 tarihinden sonra işbaşına gelen Belediye yönetimi beldenin çeşitli yerlerinde ücretsiz olarak 12 adet sulama suyu kuyusu açtı ve çeşitli dereleri tarımda kullanılmak üzere halkın hizmetine sundu. Bu tedbirler neticesinde su sorunu askari seviyeye indirilmiş oldu. Su konusunda sadece Kullar Belediyesinin değil tüm Kocaelinin sorunu Yuvacık Barajı ile kesin çözüme kavuşacaktır. ancak bu proje yavaş yürütülmektedir.

Çöplerin toplanması konusunda önemli sorunlar vardı. Ancak Kullar Belediyesi % 99 sermayesi kendisine ait olan KUTAŞ İNŞ. TİC. A.Ş. şirketini kurdu ve temizlik işlerini bu şirkete özelleştirdi. Bu özelleştirme sonucunda temizlik hizmetlerinde hem verimlilik ve hemde kalite arttırılmıştır.

Kullar Belediyesinin en önemli bir sorunuda anayolların ve sokak aralarının yatırım beklemesidir. Ancak bu yatırımlar büyük finansal kaynak gerektirdiğinden Belediye yönetimi bu sorunu çözmek için yerel kaynakları değerlendirmeye çalışmaktadır. Ayrıca beldede kurulu bulunan asfalt şantiyelerinden yolları eskitme payı olarak yararlanmaktadır. Ama yinede bu çabalar yeterli değildir.

3.3. Hızlı Kentleşme Ve Sanayileşme

Kullar Beldesi Kocaeli ilinin en çok göç alan yerleşim birimlerinden birisi olması sebebiyle çok hızlı kentleşmektedir. Hızlı kentleşme beraberinde çarpık yapılaşmayı doğurmaktadır. Yeni caddeler, yeni kanalizasyon ve su şebekesi, yeni yolların açılması ihtiyacı yeni yatırımları gerekli kılmaktadır. Buda büyük finansal kaynak ihtiyacı doğurmaktadır. Yeni caddeler, yeni kanalizasyon ve su şebekesi, yeni yolların çalışması ihtiyacı yeni yatırımları gerekli kılmaktadır. Buda büyük finansal kaynak ihtiyacı doğurmaktadır. Nüfusu 15.000 kişiye varan beldede imar planları 1993 yılında yapılmıştır.

Beldenin hiçbir yerinde bu güne kadar şuyulandırma uygulaması yapılmamıştır. İmar planının geçmesi ve keyfi uygulamalar nedeniyle konutlar ve sanayi içiçe girmiş, karmaşık ve çarpık kentleşme ortaya çıkmıştır. Bu sorunu çözmek amacıyla mevcut yönetim şuyulandırma çalışmalarına başlamış olup iki bölgede bu çalışmalar devam etmektedir.

Şuyulandırma çalışmalarının maliyetinin yüksek olması ve halkın şuyulandırma çalışmalarına tepkisi nedeniyle bu çalışmaların hızı kesilmiştir. Ancak belediye yönetimi bu çalışmaların zaruri olduğunu ve bütün bölgeler bitene kadar devam edeceğini belirtmektedir.

3.4. Hazine Arazileri

Beldenin çeşitli bölgeleri dışında hazine arazisi yoktur. Mevcut hazine arazileride 25 ile 2000 metre kare arasında değişen küçük dilimlerden oluşmaktadır. Dolayısı ile Kullar Belediyesinin hazine arazileri açısından önemli bir avantajı yoktur. Yinede belediye

mevcut hazine arazilerinin belediyeye devri için Milli Emlak Müdürlüğü ile görüşme halindedir.Eğer hazine arazilerinin belediyelere devri yasalaşmas ise belediye sınırları dahilinde bulunan hazine arazilerini ya 49yıllığına kiralayacak veya satın alacaktır.

3.5.Yeni Finansal Modeller Geliştirme.

Kullar Belediyesi önceki bölümlerde de belirttiğimiz gibi hem 5 Nisan kararlarının getirdiği darboğazı aşmak ve hemde özelleştirmeye imkan sağlamak için KUTAŞ İNŞ. TİC. A.Ş. adına bir şirket kurmuştur.Bu şirketin kuruluş sermayesi 1 Milyar olup %99 hissesi Kullar Belediyesinindir.Temizlik işleri bu şirkete özelleştirilmiş olup belediyenin çeşitli birimlerindedede bu şirketin personelinden yararlanılmaktadır.Böylece hizmetler daha verimli ,daha kaliteli ve daha ucuza yürütülmektedir.Bu şirkette toplam 55 personel çalışmaktadır.

3.6. Araç Gereç Ve Makina Durumu

Kullar Belediyesinin önemli bir sorunuda araç ve makina parkının çok yetersiz olmasıdır. Belediyenin mevcut araçları hem toplu taşımaya ve hemde diğer hizmetleri yürütmeye yetmemektedir.Araçlar ekonomik omürlerini doldurduğundan bir çok araç hurdaya ayrılmış durumdadır.Araç parkını yenileme büyük finansal kaynak gerektirdiğinden yıllara göre araç sayısında azalma görülmektedir.

Belediye bu problemi çözebilmek için 1995 yılında iki adet 0302 T 1995 model mercedes marka otobüs almıştır.Bu otobüslerin bugünkü değeri yaklaşık 22 milyardır.Ayrıca son iki yılda 1 adet midibüs (Isuzu), 3 adet kamyon, 1 adet pikap ,1 adet su tankeri,1adet hitachi marka paletli ekskavatör kepçe (bu günkü değeri 8 milyar olan) araç parkına kazandırılmıştır.

Ancak Belediye makina parkına kesin çözüm getirebilmek için uzun dönemde bir çok hizmeti özelleştirmeyi düşünmektedir.Kullar belediye olarak özelleştirilecek olan bu hizmetlerden yüksek teknoloji,daha kaliteli ve daha düşük maliyetli hizmet üretimini amaçlamaktadır.Yıllara göre makina ve araç parkının dökümünü yapacak olursak;

Kullar Belediyesinin Makina ve araç parkı :

	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>
Binek aracı	2	2	2
Otobüs	5	7	7
Midibüs (Isuzu)	-	1	1
Ford Minibüs	1	1	1
Ambulans	1	1	1
Pikap (ford)	1	2	2
İtfaiye	1	1	1
Arazös	1	1	2
Çöp kamyonu	1	1	1
Traktör	1	1	1
Kamyon	4	7	7
Garayder	1	1	1
Silindir	1	1	1
İş makinesi	3	2	2
Komresör	1	1	1

Kaynak: Kullar Belediyesi

Tablo 12: Kullar Belediyesinin Makina Ve Araç Parkı Dökümü

3.7.Gerekli Tekniklerden Yararlanma.

Hızlı kentleşme ve gelişme nedeniyle belediyenin gelirleri toplanamaz,mükellefler takip edilemez,hizmetleri yürütülemez duruma gelmişti.Bu tıkanıklığı aşmak için Kullar Belediyesi 86.000\$ harcayarak emlak,su işleri,muhasebe ÇTV gibi servislere bilgisayar ağı kurarak otomasyona geçti.Bunun neticesinde daha kısa sürede daha çok hizmet üretilirken belediyenin tahsilatında da %500 i aşan bir artış sağlandı. Otomasyona geçiş aynı zamanda belediye hesap ve hizmetlerinin denetim ve takibindedeki büyük kolaylıklar getirdi.

3.8.Belediye Gelirlerinin Olumsuz Etkisi

3.8.1. Para Cezaları

Bütün Belediyelerde olduğu gibi Kullar Belediyesinde en çok şikayet ettiği konu para cezalarının çaydıncılığını yitirecek seviyede düşük olmasıdır. Beldede çeşitli usulsüzlükler yapılırken ve kanunlar ihlal edilirken yazılan cezalar yetersiz kalmaktadır.Belediye para cezalarının yetersiz olması nedeniyle suç işleyenlerden ceza yerene bağış almaktadır.Bu her ne kadar bağış olarak gözüksede aslında bir tür ceza uygulamasıdır.Bu sorun belediyelere özerk ceza yetkisi verilerek çözümlenmelidir.

3.8.2.Özerk Vergilendirme Yetkisi

Kullar Belediyesi vergilendirebileceği bir çok kaynak olmasına rağmen özerk vergilendirme yetkisinin olmadığından bu kaynaklardan faydalanamamaktadır.Beldenin sanayi bölgesi olması nedeni ile elektrik tüketim vergisi iyi bir kaynak oluşturmakta iken bir çok sanayi kuruluşunun doğalgazdan kendi enerji üretme yoluna gitmesi bu kaynağı önemli ölçüde etkilemiştir.Belediye bir enerji türü olmasına rağmen doğalgazı vergilendirememektedir.Bu nedenle ya belediyelere özerk vergilendirme yetkisi verilmelidir veya acil olarak doğalgaz tüketim vergisi kanunlaşmalıdır.Elektrik haberleşme,akaryakıt tüketim vergeleride yetersizdi.

Emlak vergisi konusunda bütün belediyelerde olduğu gibi Kullar Belediyesinde de aynı sorunlar mevcuttur.Arsa ve arazi beyan bedellerinin çok düşük tutulması önemli gelir kaybına yol açmaktadır.Arsa ve arazilerinin asgari rayiç bedelinin belirlenmesi yetkisi belediyelere verilmelidir.

Kullar Belediyesi İzmit Büyükşehir Belediyesi ile sınır olmasına rağmen karşı karşıya olan iki işyerinin vergi ve harçları değişmektedir. Aynı yolun büyükşehir tarafında kalan fabrika ile kullar tarafında kalan fabrika dan elde edilen belediye gelirlerinde büyük farklılıklar doğmaktadır.Bu sorun ancak belediyelere tanınan özerk vergilendirme yetkisi ile çözülebilir.

3.8.3. Diğer Belediye Gelirleri

Kullar Belediyesinin özgelirlerini daha önceki kısımlarda da açıkladığımız gibi ÇTV ,Emlak Vergisi ,Haberleşme Vergisi ,Elektrik Tüketim Vergisi,Çeşitli Harçlar,cezalar, Bağışlar, Otobüs işletmesi,su işletmesi ve diğer belediye gelirleri oluşturmaktadır.

İller Bankasından 2380 sayılı yasa gereği genel bütçe gelirlerinden alınan paylarda yetersizdir.Çünkü 2380 sayılı yasa gereği gelen gelir belediyelere nüfusları oranında dağıtılmaktadır.Ancak son nüfus sayımı esas alındığından ve nüfus sayımında 10 yılda bir yapıldığından hızlı kentleşen ve göç alan belediyeler bir anlamda cezalandırılmaktadır. Kullar Belediyesinin 1990 yılı nüfus sayımında nüfusu 8820 kişi iken bugün nüfusu 15000. kişi olmuştur.Buda 8820 kişilik finansal kaynak ile 15000 kişiye hizmet edeceksiniz demektir.Böylece Kullar Belediyesi ve halkı cezalandırılmaktadır.Bu sorunun giderilmesi içinde nüfus sayımı ya beş yıla indirilmeli veya seçmen sayımlarındaki artışlar baz alınarak aynı oranda nüfusa ilave yapılmalıdır.Ancak en doğru olanı nüfus sayımını 5 yılda bire indirmektir.Ayrıca nüfusun yıllık artış oranı dikkate alınarak aynı oranda belediye pay ve gelirleri arttırılmalıdır.

Kullar Belediyesinin bir diğer önemli geliride 3030 sayılı yasa gereği İzmit Büyükşehir Belediyesinden alınan büyükşehir belediye payıdır.Bu gelir Türkiye'deki diğer belediyelerle kıyaslandığında önemli bir avantajdır.İzmit Büyükşehir Belediyesi değişik bir statü ile kurulduğundan Kocaeli'nin bütün il ilçe ve belde belediyeleri olmak üzere 42 belediy bu gelirden pay alırken bu gelirin hesabına sadece İzmit merkez ilçede toplam vergiler esas alınmaktadır.Gebze ,Kandıra , Körfez ,Gölcük ve Karamürsel ilçelerinde toplanan vergiler katılmamaktadır.Ya bu ilçelerde toplanan vergiler de hesaba katılmalı veya bu gelirden sadece merkez ilçeye bağlı belediyeler yararlandırılmalıdır.

Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyeler yeraltı sularının kullanımını sonucu ortaya çıkan atıksudan ücret alamamaktadır.Kullar belediyesi sınırları içerisinde bulunan bir fabrika bir günde 7500m³ su tüketmektedir.Tüketilen bu su eğer atık su ücretine tabi tutulsa günlük 150.000.000.TL aylık 4.500.000.000.TL ücret ödemesi gerekir.Ancak yeraltı suları kanunundan kaynaklanan boşluk nedeniyle böyle bir kaynak değerlendirile-

memektedir.Belirttiğimiz örnek sadece bir fabrika için geçerlidir.Eğer biz bu örneği beldenin tamamına genelleştirsek har ay yaklaşık 10milyara yakın bir gelir elde edilememektedir.Bu konuya çözüm getirmek için yeraltı suları kanunu yeniden düzenlenmeli ve yeraltı suları ile ilgili bütün yetkiler belediyelere devredilmelidir.

2.9 Belediyenin Harcamaları Ve Gider durumu

2.9.1. Borçlar Ve Faizler

Kullar Belediyesi daha önceki kısımlarda belirttiğimiz gibi büyük bir borç ve faiz yükü altındadır.Bu borçlar önceki yönetimden devraldığından mevcut yönetim büyük bir finansal çıkmazdadır.Merkezi idarenin belediye borçlarına çok yüksek faiz uygulaması nedeni ile borçların faizleri asıl borcun 5 veya 6 katına ulaşmıştır.Merkezi hükümet belediyelere alacakları konusunda tefeci gibi yaklaşmaktadır.Ayrıca belediyelerin mal varlıklarına borçları nedeni ile el konulamaz iken son düzenlemelerle belediyelerin mal varlıklarına icra konulabildiği gibi Belediye Başkanının şahsi mal varlığında icra konulabilir hükmü getirmiştir.

Kullar belediyesi borçlarının oluşturduğu yük nedeniyle yatırımlarını kıstak zorunda kalmıştır.Merkezi hükümetin elindeki fonlardanda hiç bir yardım gönderilmemesi sebebi ile tamamen bir finansal çıkmaza girmiştir.Kullar belediyesi ve onun gibi borç batağına itilen diğer belediyelerin rahatlayabilmesi için bir tahkim yasası çıkarılmalı ve bu yasa çerçevesinde borçların faizleri silinerek anaparaların taksitlendirilmesine gidilmelidir. Belediyelerden olan alacaklara uygulanacak gecikme faizleri gözden geçirilmelidir. Tecil faizi uygulamasına son verilerek belediyelere uygulanan baskılar ortadan kaldırılmalıdır. Merkezi idare belediyelerden olan alacaklarını bir sonraki ay tahsil yoluna gitmelidir.Belediyelerin kamu kurumlarına olan borçların birikmesi önlenmelidir.

Kullar belediyesinin borçlarının yıllara göre gelişimine bakarsak ödeme yapmanıza rağmen yüksek faiz uygulamaları nedeni ile borçlarınızı değil ödemeniz azaltmanız dahi mümkün olmamaktadır.

	(000 TL)		
	1994	1995	1996
Personel	1.600.000.--	-----	2.000.000.--
Piyasa	2.000.000.--	3.000.000.--	5.000.000.--
Mak.Araç Alımı	8.000.000.--	15.000.000.--	-----
Vergi	5.000.000.--	10.000.000.--	13.000.000.--
S.S.K.	1.940.000.--	5.000.000.--	8.000.000.--
Diğer Kamu Kur.	2.000.000.--	2.000.000.--	3.000.000.--
İstimplak	104.000.000.--	104.000.000.--	86.000.000.--
TOPLAM	124.540.000.--	139.000.000.--	117.000.000.--

Kaynak: Kullar Belediyesi

Tablo 13: Kullar Belediyesinin Borçları

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi belediyenin borçlarının büyük kısmını vergi ve SSK borçları oluşturmaktadır.Zamanında ödenmeyen bu borçlar nedeni ile belediye anaparanın birkaç katı faiz ödemiş ve ödemektedir.Belediyenin bu borçlardan normal olarak kurtulması mümkün değildir.Ancak merkezi hükümet bir tahkim yasası çıkartır ise bu borçlardan kapanabilir.Kullar belediyesinin mevcut durumdaki borçları bütçesinin 1.2 katıdır.

SONUÇ

Türkiyede belediyelerin gelirlerinin,kendi personeli ve örgütü ile topladığı gelirler ile maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından tahsil edilen genel bütçe vergilerinden aldıkları paylardan meydana geldiğini daha önceki kısımlarda açıkladık.. Zamanla belediyelerin genel gelirleri içindeki öz gelirleri hızla düşerken, Devlet vergilerinden pay veya yardım şeklindeki gelirlerinin oransal ağırlığı artmıştır.Gerçekten belediye gelirleri fiat artışları karşısında esnek bir yapıya sahip değildir. Bu sebeple artan hizmet maliyetlerine karşın gelirleri reel olarak azaltmaktadır.

Belediye giderleri büyük bir hızla artmaktadır. Bu artışın hızı belki, merkezi idare giderlerindeki artış hızından daha düşüktür.Belediyeler yönünden şaşırtıcı olan, büyük giderler artışı başta devletin merkezi idare örgütü olmak üzere aslında kamu tüzel kişilerinin tümü için geçerlidir. Merkezi idare artan giderleri karşılayacak kamusal fonları kendi idaresi ile arttırabilmek imkanına sahiptirler. Oysa, belediyeler için böyle bir imkan sözkonusu değildir. Bu hal, belediyelerin, gider artışı karşısında merkezi idareye oranla daha fazla müşküllerle karşılaşmalarına sebep olmaktadır.

Belediyelerin giderleri bazen, kendi yetkili organlarının iradeleri dışında başka, otoritelerin aldıkları kararlar sonunda da önemli ölçüde artabilmektedir. Belediyelerin, bu tür otoritelerin kendilerine yeni yükümlülükler getiren tasarruflarına karşın yapabilecekleri hiç birşey yoktur.

Sonuç olarak belediye gelirleri, belediye giderlerini karşılamamaktadır. Bu da yerel yönetimleri büyük bir mali kaynak sıkıntısı içerisine sokmaktadır. Bu sıkıntıların giderilmesi için devlet yeniden yapılanmalı veya en azından aşağıda belirteceğimiz önerileri yasalaştırmalıdır.

- Çağdaş yerel yönetim anlayışı gereği imzalanan anlaşmalara ve kalkınma planların da belirlenen hedeflere işlerlik ve uygulama imkanı sağlanmalıdır. Belirlenen hedefler yasal düzenlemelerle uygulamaya geçirilmelidir.
- Belediyeler KDV muafiyet ve istisna kapsamına alınmalıdır.Emlâk Vergisi beyan dönemi bir veya en fazla iki yıl içinde olmalı, merkezi idare müdahaleleri asgariye indirilmelidir.
- Servet üzerinden alınan vergiler (Motorlu taşıt vergisi, taşıt alım vergisi, veraset ve intikal vergileri, emlâk vergisi gibi) belediyeler tarafından toplanmalıdır.
- Harcamalara katılma payları için yeni yasal düzenlemeler yapılmalı, bu düzenleme ile uygulanabilir hizmetin bittiği anda bedelin tahsilini öngören bir yapı oluşmalıdır.
- Belediye gelirleri arttıkça belediye personel sayısı ve dolayısı ile personel harcamaları artmaktadır.Standart kadrolar oluşturulmalı ve fazla personelin ihtiyaç duyulan diğer kurumlara atanması sağlanmalıdır. (Belediyelerde personel alımının sıkı bir disipline oturtulması gerekir.)
- Hizmetlerin sunulmasında maliyet-fayda analizleri yapıldıktan sonra alternatif hizmet sunma yolları geliştirilmelidir.
- Belediyeler için ayrı bir personel rejimi getirilmelidir. Bu sistem getirilene kadar merkezi idarenin tasarrufları sonucu artan personel giderleri merkezi idare kaynaklarından karşılanmalıdır.
- Kaçak yapıların belediyelerce ruhsata bağlanması halinde oluşacak rantın bir bölümünü aynı olarak belediyeye devredici düzenleme yapılmalıdır.

- Belediye kararları sonucu oluşan rantların bir bölümünü belediyelere devreden bir düzenleme getirilmelidir.
- Merkezi hükümet tahkim yasası çıkararak belediyelerin birikmiş borçların faizlerini silmelidir.Borçların anaparalarını da taksitlendirmelidir.Merkezi hükümet belediyelerden olan alacaklarını alacağın doğduğu ay takip eden ay sonuna kadar tahsil etmelidir.Böylelikle belediyelerinde borçlanmaları önlenmiş olur.
- Belediyelerin sayısında hızlı bir artış olması,buna karşılık belediyelere genel bütçeden ayrılan payların oranlarının sabit olması sonucu ortaya çıkan olumsuzluklar merkezi hükümeğe giderilmelidir.Belediyelerin bölünmesi ve belediye olma ölçütleri yeniden düzenlenmelidir.
- Hızlı nüfus artışının olduğu veya çok göç alan bölge belediyelerindeki olumsuzlukları gidermek için nüfus sayımını 5yıla indirmek gerekir.Yada hızlı kentleşen ve göç alan belediyelerin paylarını yıllık nüfus artışı oranına göre her yıl artırmak gerekir.

Sonuç bölümümüzde buraya kadar belediyeler için genel olarak önerilerimizi sunduk.Kullar belediyesi için sonuç önerilerimizi de şöyle sıralayabiliriz.

- Kullar belediyesi öncelikle belediyenin özgelirlerini artırıcı önlemler almalıdır.Çünkü belediyenin borcu yıllık toplam gelirlerinin üzerindedir.Gelirleri arttırabilmek için de beldede paraya dönüştürebileceği bütün kaynakları değerlendirmelidir.Sanayi bölgesi olma avantajını kullanarak böldede bulunan büyük fabrika ve işletmelerden yararlanmalıdır.
- Kullar belediyesi finansal sorunlarına çözüm getirebilmek için harcamalarını daraltmalıdır.Harcamaları daraltmak için personel politikasını yeniden gözden geçirmelidir.Personel giderlerini %30'un altına indirici tedbirler almalıdır.Personel giderlerini %30'un altına indirebilmek için iki yöntem uygulayabilir.Bunlardan birincisi personel giderlerini gelir artışlarının altında tutmalıdır.Personel giderlerini düşürebil-

mek için toplu sözleşmelerini belediye gelirlerindeki artış oranının altında bir artışla imzalamalıdır veya personel sayısını azaltmalıdır. İkinci yöntem ise belediye gelirlerini personel giderlerindeki artışın üzerinde bir oranda arttırmalıdır.

- Araçların bakım-onarım, parça ve akaryakıt giderlerinin çok yüksek olması nedeni ile fazla harcama gerektiren ve ekonomikliğini yitiren araçları hurdaya ayırmalıdır. Belediyede yapmış olduğumuz incelemelerde bazı araçların 20-30 yıllık olduğunu tespit ettik. Bu araçlar kullanımdan kaldırılmalıdır. Çünkü ekonomikliğini yitirmiştir.
- Zarar eden veya daha fazla kar getirecek işletmeler özelleştirilmeli veya bu işletmelerde YİD modeli uygulanmalıdır. Eğer daha karlı olacak ise alternatif yatırım modelleri değerlendirilmelidir.
- Yatırım ve hizmetlerin fayda-maliyet analizi yapılarak öncelikler belirlenmeli ve yatırımlar planlanmalıdır. Önceliği ve kısa sürede geri dönüşü olmayan yatırımlar ertelenmelidir.
- Kullar belediyesi yatırım ve hizmetler için projeler üretmeli ve bu projelerin finansmanında devlet fonlarını kullanma yoluna gitmelidir. Belediyenin geçmiş yıllarda kullandığı finansal kaynakların içinde devlet fonlarında pek yararlanılmadığı gözlenmiştir.

Kullar belediyesi kısa ve öz olarak öncelikle gelirlerini arttırıcı ve harcamaları daraltacak tedbirler almalıdır. Eğer mevcut finansal durumuna kısa sürede çözüm getiremez ise belediye içinden çıkılmasının mümkün olmayacağı çıkmazlara girecektir.

KAYNAKLAR

- ATASOY, Veysel, "Türkiyede Mahalli İdarelerin Yapısı Ve Yeniden Düzenlenmesi", Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayını , No 87, İstanbul, 1992
- AYTAÇ, Fethi, "Başarılı Bir Yerel Yönetim Reformu Nasıl Sağlanabilir", İller Ve Belediyeler Dergisi, Sayı 588, TBD, Ankara, Ekim 1994
- AYTAÇ, Fethi, "Merkezi İdareden Mahalli İdareye Devredilecek Hizmetler", Mahalli İdareler Eğitim Araştırma Merkezi, Ankara, 1994
- ÇELİK, İbrahim, ETÇİOĞLU Erkal, "Yap-İşlet-Devret Modeli Ve Türkiye Uygulaması", SA Ü Yüksek Lisans Seminer Ödevi, Sakarya, Aralık 1994
- ÇOKER, Ziya, "İller Bankası Ve Mahalli İdareler", Ankara, 1986
- ÇOKER, Ziya, "Bu Günkü Uygulama İçinde Merkezden Yönetim-Yerinden Yönetim", Türk İdare Dergisi, Sayı 393, Ankara. Aralık 1991
- DPT, "Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı", (1996-2000) Ankara, 1995
- EMREALP, Sadun , "Belediyelerde Kriz Yönetimi", IULA-EMME Adına Hazırlanan El Kitapları Dizisi No 5, İstanbul, 1993
- EMREALP, Sadun , "Belediyelerde Mali Yönetim", IULA-EMME Adına Hazırlanan El Kitapları Dizisi No 2, İstanbul, 1993
- EMREALP, Sadun, "Yerel Yönetimlerde Denetim, IULA-EMME Adına Hazırlanan El Kitapları Dizisi No 3, İstanbul, 1993
- EMREALP, Sadun, YILDIRIM, Selahattin, "Yerel Yönetimlerde Başarının Yolları", IULA-EMME Adına Hazırlanan El Kitapları Dizisi No 1, İstanbul, 1993

ERSOY, Mustafa, "Yerel Yönetimlerde Mali Yönetim", SAÜ Yüksek Lisans
Seminâr Ödevi, Sakarya, 1996

ERYILMAZ, Bilal, " Belediye Hizmetlerinin Yürütülmesinde Alternatif Kurumsal
Yöntemler", Türk İdare Dergisi, Sayı 382, İçişleri Bakanlığı, Ankara, Mart 1989

ERYILMAZ, Bilal, "Mahalli İdarelerde Özelleştirme Politika Ve Uygulamaları",
Türk İdarı Dergisi, Sayı 387, İçişleri Bakanlığı; Ankara; Haziran 1990

Genel Rapor, " Kamu Yönetimi Araştırması", Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi
Enstitüsü, Yayın No 238, Ankara, 1991

GÖKBAKAN, M. Edip, " İslamın Çevre, Şehircilik Ve Belediyecilik Modeli", Elazığ
Belediyesi Yayınları, Kültür Eserler Dizisi 3, Elazığ , 1995

GÜNAL, Bünyamin, "Açıklamalı İl Özel İdaresi Mevzuatı" (İl Özel İdaresi
Hakkında Uygulamalı Bilgiler), İstanbul, 1993

KELEŞ, Ruşen, "Kentbilim İlkeleri", Sosyal Bilimler Derneği Yayını, Ankara, 1976

MAHALLİ İDARELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ , "Mahalli İdarelerin Yeniden
Yapılanmasına Ve Bu İdarelerle İlgili Çeşitli Kanunlarda Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Ve Gerekçeleri", Yayın No 8, Ankara, 1996

ÖİK , "Mahalli İdareler ve Büyükşehir Yönetimi", DPT, Ankara, 1994

ÖZHAN, Hasan, "Belediyelerde Personel İstihdamı, Sayısal Dağılım, Sorunları
Ve Çözüm Önerileri", Türk İdare Dergisi, Sayı 403, Ankara, 1994

ÖZKARAASLAN, Mustafa, "İngilterede Yerel Yönetimler Maliyesi", TİD Sayı
404, Ankara, 1994

- ÖZTEMEL,İbrahim,DURMUŞ, Muammer,“Yerel Yönetimlerde Mali Yönetim”,
S.Ü.Yüksek Lisans Seminer Ödevi,Sakarya, Ocak 1995
- TEKELİ, İlhan, “Belediyecilik Yazıları”, IULA-EMME Yerel Yönetim Dizisi,
İstanbul, 1992
- TODAİE, “ Çağdaş Yerel Yönetimler”, Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim
Merkezi, Cilt 1 ,Sayı 4, Ankara,1992
- TONY Byrne, “ Local Government İn Britain” 1990
- TORTOP,Nuri,“Merkezi İdare İle Yerel İdareler Arasında Kaynak Bölüşümünün Ölçütleri”, Mahalli İdareler Dergisi Sayı 3, Ankara, 1994
- TORTOP, Nuri,“Yerel Yönetimler Maliyesi”,TODAİE, Ankara, 1996
- TÜRK BELEDİYESİLİK DERNEĞİ,” 21. Yüzyıla Girerken Belediyelerimiz”,
Ankara, 27 Aralık 1993
- TÜRK BELEDİYESİLİK DERNEĞİ, “ Belediye Gelirleri Yuvarlak Masa
Toplantısı”, Ankara, 29 Temmuz 1992
- TÜRK BELEDİYESİLİK DERNEĞİ, “Yerel Yönetimlerin Ekonomik İşlevleri”,
Ankara,Kasım 1993
- TURİZM EKONOMİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE TANITMA MERKEZİ,
“1994-99 Hizmet Döneminde Belediyelerimizin Sorunları Ve Merkezi Yönetim
İlişkileri” İstanbul,1994
- TÜSİAD, “Yerel Yönetimler Sorunlar Ve Çözümler”, İstanbul, Mayıs 1992

KANUNLAR

1. T.C. Anayasası
2. 1580 Sayılı Belediyeler Kanunu
3. 3030 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu
4. 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu
5. 2380 Sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun
6. 1151 Sayılı Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareler Hakkında Kanun
7. 442 Sayılı Köy Kanunu
8. 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu
9. 486 Sayılı Umuru Belediyeye Mütcellik Ahkamı Cezaiye Hakkında Kanun
10. 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu
11. 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu

ÖZGEÇMİŞ

1964 yılında İzmit'te doğdu. İlk, orta ve liseyi İzmit'te bitirdi. 1985 yılında girdiği Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümünü 1989 yılında bitirdi. 1990 yılında Kartonsan A.Ş.'de Stok Kontrol Servisinde kısa bir müddet çalıştı. 1990 yılının Aralık ayında 217. dönem Yedek Subay olarak Tuzla Piyade Okulunda askerlik görevine başladı ve 1992 yılında İzmir Menemende askerlik görevini tamamladı.

Mayıs 1994 yılında Kocaeli Kullar Belediyesinde Belediye Başkan Danışmanı olarak göreve başladı. 1994 Yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Öğrenimine başladı. Halen; Kullar Belediyesinde Belediye Başkan Danışmanlık görevini yürütmekte ve Kullar Beldesinde ikamet etmektedir.